

6014: Duplum 638
K. Treffner
H. Treffner'i gümnaasiumi
direktor

J. ja E. Kuulberg'id
Tartu õpetajateseminari
harjutuskooli õpetajad

O. Perli
H. Treffner'i gümnaasiumi
matemaatika õpetaja

E. Martinson
Tartu õpetajateseminari
harjutuskooli juhataja

Elavad arvud

**Matemaatika õpperaamat
algkoolidele**

III õppeaasta

K./Ü. „Loodus“, Tartus
1928

K. Treffner
H. Treffner'i gümnaasiumi
direktor

J. ja E. Kuulberg'id
Tartu õpetajateseminari
harjutuskooli õpetajad

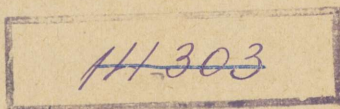
O. Perli
H. Treffner'i gümnaasiumi
matemaatika õpetaja

E. Martinson
Tartu õpetajateseminari
harjutuskooli juhataja

Elavad arvud

**Matemaatika õpperaamat
algkoolidele**

III õppeaasta

K./Ü. „Loodus“, Tartus

1928

„Elavad arvud III-da“ on kokku seadnud Joh. ja El. Kuul-
berg'id ja E. Martinson.

2

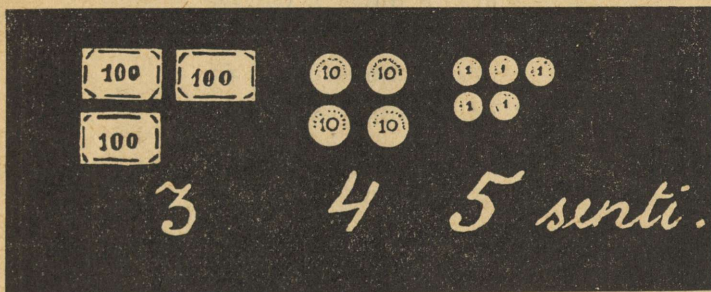
K.Ü. „Looduse“ korrektor M. Bekker.

A 6014.

H. Laakmanni trükk, Tartus.

1. Arvud 100—1000.

1. 4 saja-, 2 kümne- ja 9 ühesendilist = 429 senti.

5	"	3	"	"	4	"	=
3	"	7	"	"	8	"	=
7	"	4	"	"	6	"	=
9	"	8	"	"	3	"	=
6	"	5	"	"	7	"	=

2. 2 saja-, 9 kümne- ja 9 ühesendilist =

8	"	6	"	"	2	"	=
1	"	7	"	"	5	"	=
7	"	9	"	"	4	"	=
5	"	8	"	"	3	"	=
6	"	1	"	"	9	"	=

$$1 \text{ m} = 100 \text{ cm}$$

$$1 \text{ dm} = 10 \text{ cm}$$

3. $1 \text{ m} \quad 3 \text{ dm} \quad 4 \text{ cm} = 134 \text{ cm}$

$$2 \text{ m} \quad 5 \text{ dm} \quad 9 \text{ cm} =$$

$$7 \text{ m} \quad 4 \text{ dm} \quad 6 \text{ cm} =$$

$$5 \text{ m} \quad 9 \text{ dm} \quad 7 \text{ cm} =$$

$$9 \text{ m} \quad 6 \text{ dm} \quad 3 \text{ cm} =$$

$$3 \text{ m} \quad 8 \text{ dm} \quad 2 \text{ cm} =$$

4. $4 \text{ m} \quad 2 \text{ dm} \quad 5 \text{ cm} =$

$$6 \text{ m} \quad 1 \text{ dm} \quad 8 \text{ cm} =$$

$$8 \text{ m} \quad 7 \text{ dm} \quad 1 \text{ cm} =$$

$$5 \text{ m} \quad 6 \text{ dm} \quad 9 \text{ cm} =$$

$$3 \text{ m} \quad 4 \text{ dm} \quad 6 \text{ cm} =$$

$$7 \text{ m} \quad 9 \text{ dm} \quad 3 \text{ cm} =$$

2

8

0 senti.

5. 5 saja- ja 4 kümnesendilist = 540 senti

$$7 \quad " \quad " \quad 2 \quad " \quad =$$

$$3 \quad " \quad " \quad 5 \quad " \quad =$$

$$6 \quad " \quad " \quad 3 \quad " \quad =$$

$$2 \quad " \quad " \quad 5 \quad " \quad =$$

$$1 \quad " \quad " \quad 6 \quad " \quad =$$

6. 4 saja- ja 7 kümnesendilist =
 8 " " 3 " =
 9 " " 8 " =
 5 " " 6 " =
 3 " " 9 " =
 7 " " 5 " =

1 m = 100 cm

1 dm = 10 cm

7. 4 m 8 dm = 480 cm 5 m 1 dm =
 7 m 3 dm = 6 m 7 dm =
 1 m 5 dm = 4 m 3 dm =
 9 m 2 dm = 4 m 9 dm =
 3 m 6 dm = 8 m 5 dm =
 2 m 4 dm = 9 m 4 dm =

4 0 6 senti.

8. 4 saja- ja 8 ühesendilist = 408 senti
 6 " " 3 " =
 3 " " 5 " =
 2 " " 9 " =
 7 " " 6 " =
 5 " " 4 " =

9.	2	saja-	ja	7	ühesendilist	=
	8	"	"	2	"	=
	3	"	"	6	"	=
	9	"	"	8	"	=
	7	"	"	5	"	=
	7	"	"	8	"	=

$$1 \text{ m} = 100 \text{ cm}$$

10.	2 m 8 cm = 208 cm	4 m 9 cm =
	7 m 3 cm =	5 m 2 cm =
	1 m 9 cm =	9 m 6 cm =
	4 m 5 cm =	8 m 4 cm =
	6 m 7 cm =	3 m 7 cm =
	3 m 4 cm =	6 m 5 cm =

11. Kirjuta numbritega sentides: üheksa krooni, üheksa kümnesendilist, üheksa ühesendilist; viis krooni, viis kümnesendilist, viis ühesendilist; seitse krooni, seitse kümnesendilist, seitse ühesendilist; neli krooni, neli kümnesendilist, neli ühesendilist. Jõua selgusele, mitmendale kohale paremalt poolt loendades kirjutatakse ühesendilised, mitmendale kümnesendilised ja mitmendale kroonid.

12. Kirjuta numbritega sentimeetrites: kaheksa meetrit, kaheksa detsimeetrit, kaheksa sentimeetrit; kolm meetrit, kolm detsimeetrit, kolm sentimeetrit; kuus meetrit, kuus detsimeetrit, kuus sentimeetrit; seitse meetrit, seitse detsimeetrit, seitse sentimeetrit. Jõua

selgusele, mitmendale kohale paremalt poolt loendades kirjutatakse meetrid, mitmendale detsimeetrid ja mitmendale sentimeetrid.

13. Mitmeks kümnesendiliseks saab vahetada 5; 8; 3; 7; 2; 9; 4; 6 krooni?

14. Mitu detsimeetri pikkust tükki saab 2 m, 5 m, 7 m, 3 m, 9 m, 6 m, 8 m, 4 m pikkusest traadist?

15. Mitu krooni on 500; 800; 300; 600; 200; 400; 600; 900; 700 senti?

16. Mitu meetrit on 100 cm, 900 cm, 300 cm, 500 cm, 200 cm, 700 cm, 400 cm, 600 cm?

17. Mitmeks kümnesendiliseks saab vahetada 500; 100; 400; 700; 900; 200; 600; 300; 800 senti?

18. Mitu detsimeetri pikkust tükki saab 400 cm, 600 cm, 100 cm, 900 cm, 300 cm, 500 cm, 700 cm, 800 cm, 200 cm pikkusest traadist?

19. Mitmeks kümnesendiliseks saab vahetada 280 senti, 450 senti, 630 senti, 970 senti, 520 senti, 490 senti, 260 senti, 820 senti, 380 senti?

20.	230 senti = 23 kümnesendilist.	150 senti =
	340 " =	680 " =
	960 " =	860 " =
	590 " =	990 " =
	420 " =	370 " =
	720 " =	550 " =

21. Mitu detsimeetri pikkust tükki saab 240 cm, 610 cm, 520 cm, 350 cm, 540 cm, 960 cm, 380 cm, 740 cm, 780 cm, 190 cm pikkusest traadist?

22. 270 cm = 27 dm 450 cm =
 940 cm = 300 cm =
 160 cm = 730 cm =
 320 cm = 110 cm =
 650 cm = 690 cm =
 840 cm = 580 cm =

23. 285 senti = 2 saja-, 8 kümne- ja 5 ühesendilist
 467 „ =
 906 „ =
 500 „ =
 890 „ =
 603 „ =

24. 983 cm = 9 m 8 dm 3 cm
 542 cm =
 806 cm =
 120 cm =
 707 cm =
 600 cm =

25. 45 kümnesendilist = 4 krooni, 5 kümnesendilist
 58 ühesendilist = 5 kümne-, 8 ühesendilist
 63 kümnesendilist =
 49 ühesendilist =
 98 kümnesendilist =
 86 ühesendilist =

26. 57 dm = 5 m 7 dm 80 dm =
 69 dm = 92 dm =
 40 dm = 63 dm =
 32 dm = 58 dm =
 75 dm = 37 dm =
 84 dm = 50 dm =

2. Liitmine ja lahutamine tuhande piiris.

Raamatukaupluses.

1. Sa lähed raamatukauplusesse koolitarbeid ostma ja võtad kaasa 472 senti. Vend annab sulle veel 7 senti, et sa tooksid talle ühe vihiku. Mitu senti on sul kokku?

2. Kaupluses tuleb sinu juurde tuttav kaasõpilane. Ta on omale 367 sendi eest kaupa ostnud, kuid maksmiseks puudub 5 senti. Sa laenad talle selle summa. Mis võib siin arvutada?

3. Poiss ostab omale lugemiku ja ülesannetekogu. Ta maksab 195 senti. Ülesannetekogu hind on 70 senti. Palju maksab lugemik?

4. Sama lugemik on köidetult 30 senti kallim. Arvuta.

5. Keegi kaupmees ostab omale 225 ruutudega ja 300 joontega vihikut. Mis võime arvutada?

6. Mitu joontega vihikut jäi veel riiulile, kui neid seal enne oli **845**?

1.	392 senti + 6 senti =	523 senti + 70 senti =
	458 " — 7 " =	698 " — 40 " =
	947 " + 2 " =	927 " + 30 " =
	659 " — 8 " =	483 " — 60 " =
	512 " + 5 " =	756 " + 30 " =
	176 " — 4 " =	171 " — 50 " =

2.	196 senti + 200 senti =	592 senti + 200 senti =
	839 " — 500 " =	476 " — 60 " =
	469 " + 400 " =	325 " + 4 " =
	928 " — 700 " =	985 " — 400 " =
	284 " + 600 " =	254 " + 40 " =
	777 " — 300 " =	729 " — 8 " =

3.	329 senti + 50 senti =	633 senti + 300 senti =
	493 " — 200 " =	998 " — 90 " =
	725 " + 40 " =	231 " + 6 " =
	169 " — 9 " =	659 " — 8 " =
	523 " + 60 " =	148 " + 800 " =
	904 " — 700 " =	395 " — 80 " =

7. Ühele ostjale müüb kaupmees **325**-sendilise raamatu ja **6** seitsmesendilist vihikut. Arvuta.

8. Karbis on **144** pliiatsit. Neist müüakse ära tosin. Mitu pliiatsit jääb veel karpi?

9. Keegi üliõpilane ostab kaks raamatut: ühe hind on 475 senti, teise hind 520 senti. Palju tuleb maksta?

10. Sa ostad 360 senti eest kaupa. Mitu senti jääb järele, kui sul on 474 senti?

1.	675 senti + 23 senti =	428 senti + 230 senti =
	487 " - 44 " =	694 " - 270 " =
	232 " + 67 " =	110 " + 880 " =
	597 " - 86 " =	943 " - 620 " =
	724 " + 53 " =	312 " + 650 " =
	658 " - 26 " =	264 " - 160 " =

2.	342 + 540 =	657 - 420 =	442 + 220 =
	936 - 720 =	39 + 730 =	564 - 430 =
	25 + 370 =	573 - 260 =	39 + 520 =
	294 - 63 =	42 + 150 =	678 - 37 =
	16 + 580 =	887 - 660 =	17 + 360 =
	718 - 310 =	411 + 88 =	976 - 55 =

3.	297 - 96 =	525 + 62 =	212 + 86 =
	23 + 450 =	451 - 230 =	845 - 620 =
	638 - 510 =	34 + 651 =	64 + 525 =
	921 + 78 =	729 - 26 =	927 - 610 =
	83 + 211 =	42 + 153 =	243 + 36 =
	691 - 670 =	684 - 73 =	279 - 58 =

Puulaos.

1. Puukaupmees ostis metsast 535 sülda kasepuid ja 354 sülda leppi. Mitu sülda puid ostis ta kokku?

2. Neist on metsast puuaeda toodud juba 332 sülda kaski ja 242 sülda leppi. Mitu sülda puid on juba metsast välja veetud?

3. Palju kaski ja palju leppi on veel metsas?

4. Aias oli varem 215 sülda puid. Palju puid on seal nüüd?

5. Sea kokku ülesanne, kus tuleb 896-st lahutada 263.

1.	424 senti + 541 senti =	998 senti — 765 senti =
	948 „ — 232 „ =	323 „ + 454 „ =
	634 „ + 154 „ =	836 „ — 703 „ =
	867 „ — 346 „ =	314 „ + 462 „ =
	521 „ + 473 „ =	676 „ — 560 „ =
	767 „ — 322 „ =	243 „ + 716 „ =

2.	691 + 205 =	731 + 237 =	832 + 154 =
	743 — 612 =	498 — 198 =	365 — 213 =
	172 + 826 =	105 + 782 =	432 + 546 =
	998 — 681 =	828 — 827 =	725 — 312 =
	208 + 491 =	234 + 351 =	641 + 236 =
	564 — 253 =	916 — 805 =	527 — 416 =

3.	313 + 621 =	231 + 265 =	948 — 736 =
	589 — 476 =	524 — 410 =	518 + 340 =
	112 + 813 =	315 + 162 =	376 — 205 =
	676 — 545 =	323 — 113 =	817 + 151 =
	423 + 514 =	647 + 231 =	668 — 357 =
	881 — 651 =	942 — 732 =	411 + 326 =

Õunad, pirnid.

1. Koristatakse õunu ja pirne. Isa suurest puust saadi 2 korvitäit õunu. Ühes korvis on 322 õuna, teises 9 õuna rohkem. Arvuta.

2. 6 õuna viisime emale. Mitu õuna jäi korvidesse?

3. Venna pirnipuust saime 248 pirni, minu omast 80. Mitu pirni saime kokku?

4. 50 pirni jäeti omale, ülejäänud müüdi ära. Mis võime arvutada?

5. Sea kokku ülesanne õunte ja pirnide koristamisest, kus tuleb 428-st lahutada 70; 236-ga liita 8.

1.	$569 + 8 =$	$728 + 9 =$	$435 + 7 =$
	$467 - 9 =$	$365 - 7 =$	$916 - 40 =$
	$385 + 6 =$	$437 + 8 =$	$572 + 9 =$
	$671 - 5 =$	$921 - 6 =$	$263 - 70 =$
	$288 + 7 =$	$543 + 7 =$	$624 + 8 =$
	$934 - 8 =$	$684 - 5 =$	$837 - 90 =$

2.	$459 + 80 =$	$376 + 40 =$	$563 + 7 =$
	$631 - 90 =$	$616 - 20 =$	$425 - 60 =$
	$246 + 70 =$	$242 + 70 =$	$384 + 6 =$
	$982 - 90 =$	$811 - 30 =$	$617 - 50 =$
	$576 + 40 =$	$542 + 80 =$	$848 + 4 =$
	$629 - 50 =$	$789 - 90 =$	$271 - 80 =$

3.	$278 + 60 =$	$531 + 90 =$	$497 + 4 =$
	$591 - 9 =$	$721 - 8 =$	$362 - 70 =$
	$742 + 70 =$	$635 + 80 =$	$728 + 5 =$
	$231 - 60 =$	$712 - 20 =$	$519 - 40 =$
	$549 + 3 =$	$459 + 6 =$	$329 + 2 =$
	$267 - 9 =$	$234 - 70 =$	$854 - 60 =$

Hoiukassa.

1. Sinu hoiukassas oli **438** senti. Nädala jooksul korjasid sa **46** senti ja panid kassasse juurde. Mitu senti on sul nüüd kassas?

2. Sinu õe kassas on nüüd **57** senti vähem kui sinul. Arvuta.

3. Sa tahad omale paari kingi osta. Siis pead sa aga **93** senti laenama. Palju maksavad kingad?

4. Kingade asemel ostad sa aga omale **85**-sendilise karbi värve. Mitu senti jääb veel kassasse?

5. Sea kokku ülesanne, kus tuleb liita **884** ja **53**.

6. Sea kokku ülesanne, kus tuleb lahutada **435**-st **91**.

1.	$375 \text{ senti} + 18 \text{ senti} =$	$265 \text{ senti} + 19 \text{ senti} =$
	$592 \quad " \quad - 25 \quad " =$	$492 \quad " \quad - 58 \quad " =$
	$646 \quad " \quad + 27 \quad " =$	$347 \quad " \quad + 36 \quad " =$
	$931 \quad " \quad - 23 \quad " =$	$952 \quad " \quad - 39 \quad " =$
	$529 \quad " \quad + 48 \quad " =$	$219 \quad " \quad + 67 \quad " =$
	$764 \quad " \quad - 35 \quad " =$	$693 \quad " \quad - 88 \quad " =$

2.	$457 + 82 =$	$573 + 94 =$	$382 + 65 =$
	$566 - 83 =$	$328 - 75 =$	$794 - 28 =$
	$654 + 92 =$	$291 + 81 =$	$425 + 48 =$
	$827 - 35 =$	$456 - 72 =$	$631 - 81 =$
	$269 + 80 =$	$682 + 84 =$	$259 + 13 =$
	$736 - 92 =$	$435 - 91 =$	$824 - 92 =$
3.	$634 + 51 =$	$119 + 44 =$	$382 + 45 =$
	$582 - 35 =$	$753 - 62 =$	$517 - 86 =$
	$429 + 90 =$	$281 + 75 =$	$428 + 15 =$
	$917 - 83 =$	$977 - 94 =$	$964 - 82 =$
	$235 + 26 =$	$325 + 47 =$	$217 + 38 =$
	$719 - 37 =$	$642 - 19 =$	$604 - 12 =$

Teater, kino.

1. Teatris on rōdul **138** ja saalis **428** istekohta. Mitu istekohta on teatris üldse?

2. Kord oli etendusele müüdnud **683** pääsetähte. Mis võime arvutada?

3. Kinos istub praegu **282** inimest. Vabu toole on veel **153**. Mitu istekohta on kinos?

4. Võrdle istekohtade arvu teatris ja kinos.

5. Sea kokku ülesanne teatrist või kinost, kus tuleb **549**-st lahutada **162**; **237**-ga liita **215**.

$$\begin{array}{rclclcl}
 1. & 457 \text{ senti} + 281 \text{ senti} = & & 563 \text{ senti} + 275 \text{ senti} = & & \\
 & 629 \text{ " } - 483 \text{ " } = & & 947 \text{ " } - 692 \text{ " } = & & \\
 & 263 \text{ " } + 554 \text{ " } = & & 142 \text{ " } + 376 \text{ " } = & & \\
 & 941 \text{ " } - 460 \text{ " } = & & 829 \text{ " } - 543 \text{ " } = & & \\
 & 372 \text{ " } + 485 \text{ " } = & & 367 \text{ " } + 451 \text{ " } = & & \\
 & 825 \text{ " } - 634 \text{ " } = & & 728 \text{ " } - 537 \text{ " } = & &
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rclclcl}
 2. & 246 + 337 = & & 435 + 346 = & & 725 + 136 = \\
 & 562 - 439 = & & 782 - 635 = & & 493 - 265 = \\
 & 617 + 218 = & & 115 + 516 = & & 545 + 361 = \\
 & 832 - 425 = & & 673 - 349 = & & 326 - 117 = \\
 & 326 + 546 = & & 429 + 263 = & & 636 + 293 = \\
 & 991 - 368 = & & 851 - 713 = & & 815 - 760 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rclclcl}
 3. & 534 + 247 = & & 394 + 485 = & & 128 + 325 = \\
 & 861 - 572 = & & 516 - 292 = & & 462 - 257 = \\
 & 273 + 465 = & & 214 + 391 = & & 321 + 485 = \\
 & 924 - 592 = & & 776 - 569 = & & 982 - 639 = \\
 & 436 + 129 = & & 627 + 215 = & & 535 + 391 = \\
 & 667 - 596 = & & 993 - 728 = & & 291 - 168 =
 \end{array}$$

Elanikkude arv.

1. Alevis elas aasta alul **384** meesterahvast ja **428** naisterahvast. Mitu elanikku oli alevis kokku?

2. **10** aastat tagasi oli alevi elanikkude nimes-
tikus ainult **295** meesterahvast ja **349** naisterahvast.
Palju oli siis alevis elanikke?

3. Kuidas on elanikkude arv 10 aasta jooksul muutunud?

4. Koolitöö lõpul lahkus alevist 188 õpilast. Mitu elanikku jäi järele?

5. Suvekuudeks tuli alevisse 217 suvitajat. Arvuta.

6. Sea kokku ülesanne alevi elanikkudest, kus 368-ga tuleb liita 255.

7. Sea kokku ülesanne, kus 423-st tuleb lahutada 147.

1.	475 senti + 525 senti =	745 senti + 155 senti =
	703 „ — 439 „ =	504 „ — 309 „ =
	294 „ + 678 „ =	617 „ + 238 „ =
	610 „ — 329 „ =	411 „ — 356 „ =
	573 „ + 287 „ =	279 „ + 538 „ =
	917 „ — 129 „ =	916 „ — 307 „ =

2.	448 + 359 =	366 + 444 =	267 + 345 =
	712 — 528 =	1000 — 369 =	502 — 398 =
	265 + 376 =	529 + 388 =	618 + 196 =
	602 — 519 =	701 — 264 =	453 — 267 =
	473 + 388 =	453 + 377 =	167 + 345 =
	760 — 574 =	606 — 599 =	912 — 764 =

3.	145 + 855 =	458 + 262 =	213 + 395 =
	717 — 329 =	303 — 297 =	624 — 536 =
	605 + 328 =	667 + 233 =	354 + 267 =
	500 — 201 =	1000 — 705 =	821 — 378 =
	369 + 458 =	218 + 399 =	186 + 534 =
	903 — 750 =	817 — 678 =	743 — 675 =

Toiduaineid ostmas.

1. Ema ostis turult

1 kana,

1 naela võid,

15 õuna,

5 kapsapead,

kaalikaid ja porgandeid.

Leia hinnad. Kui palju tuli maksta?

2. Aednik müüs ühele ostjale 275 kurki, teisele 140, kolmandale 75 ja mitmele ostjale vähemal arvul kokku 48. Praegu on tal vankris veel 387 kurki. Mitu kurki tõi aednik turule?

3. Osteti

3 naela vasikaliha,

5 „ värsket kala,

12 muna,

koort,

juurvilja.

Mis arvutame?

4. Perenaine ostis turult 3 naela sealiha, makstes 32 senti naelast; 265 sendi eest mune, 48 senti eest kapsaid ja 18 senti eest kartuleid. Kodunt oli perenaine kaasa võtnud 500 senti.

Arvuta.

5. Sea kokku ülesanne, kus tuleb liita 186 senti, 260 senti ja 44 senti.

1.	276 senti	102 senti	316 senti	149 senti	191 senti
	38 "	64 "	5 "	35 "	59 "
	+107 "	+295 "	+127 "	+281 "	+208 "
	9 "	3 "	98 "	6 "	7 "
	<u>314 "</u>	<u>368 "</u>	<u>249 "</u>	<u>104 "</u>	<u>46 "</u>

2.	346	19	109	88	472
	5	274	76	130	36
	+ 69	+ 8	+297	+ 97	+124
	427	345	43	306	7
	<u>2</u>	<u>83</u>	<u>8</u>	<u>54</u>	<u>19</u>

3.	291	49	72	223	99
	66	178	315	94	167
	+ 15	+ 65	+ 84	+135	+ 42
	367	224	107	71	338
	<u>4</u>	<u>57</u>	<u>25</u>	<u>9</u>	<u>90</u>

3. Korrutamine ja jagamine tuhande piiris.

Piimapoes.

1. Kui palju maksab 3 naela võid, kui naela hind on 90 senti? Kui palju maksab 5 naela? 8 naela?

2. Hapu koore nael maksab 40 senti. Purki mahub 4 naela. Kui palju tuleb maksta purgitäie koore eest? Kui palju maksab 6 naela?

3. Poodi toodi 6 piimanõu, igaühes 30 toopi piima. Mitu toopi piima on 6 nõus?

4. Kohupiima nael maksab 20 senti. Osteti 6 naela. Kui palju peab kaupmees 500-sendilisest tagasi andma?

5. Sea kokku ülesanne, kus tuleb leida 5.70 senti.

1. Mitu senti on:

6.7 kümnesendilist =

5.4

"

=

3.8

"

=

9.6

"

=

4.7

"

=

8.8

"

=

7.9 kümnesendilist =

2.8

"

=

9.7

"

=

6.8

"

=

8.9

"

=

5.6

"

=

2.

3.90 =

4.70 =

9.80 =

7.50 =

7.20 =

6.40 =

6.30 =

6.90 =

2.40 =

5.20 =

9.70 =

9.60 =

5.80 =

8.50 =

7.80 =

7.40 =

8.30 =

7.60 =

9.40 =

4.40 =

3.80 =

3.70 =

7.70 =

8.60 =

3.

9.30 =

2.90 =

5.30 =

9.50 =

3.50 =

6.50 =

6.80 =

5.70 =

5.60 =

8.90 =

5.90 =

3.60 =

4.80 =

6.70 =

7.30 =

8.20 =

7.90 =

5.50 =

8.40 =

2.90 =

6.60 =

8.70 =

4.60 =

9.90 =

4. Leia arvud, mille:

1 neljandik	on 70	1 pool	on 50
1 pool	on 90	1 kaheksandik	on 30
1 kaheksandik	on 40	1 neljandik	on 90
1 kolmandik	on 60	1 kolmandik	on 80

Riiet ostmas.

1. Ema ostis **320** senti eest **8** küünart pesuriidet. Kui kallis on küünar?

2. Pool tosinat taskurätikuid maksab **240, 360, 420** senti. Arvuta.

3. Osteti **5** küünart pluusiriidet. Kassas anti **1000**-sendilisest tagasi **550** senti. Kui palju maksab pluusiriide küünar?

4. Nelja küünra pikkune käterätik maksab **120** senti. Kui kallis on käterätikuriide küünar?

5. Sea kokku ülesanne, kus tuleb **640 : 8**.

1. Mitu senti on:

32 kümnesendilist	: 8 =	45 kümnesendilist	: 9 =
63	" : 7 =	36	" : 4 =
24	" : 3 =	48	" : 6 =
56	" : 7 =	81	" : 9 =
42	" : 6 =	49	" : 7 =
72	" : 8 =	27	" : 3 =

2. $120 : 6 =$ $280 : 7 =$ $180 : 9 =$ $400 : 8 =$
 $450 : 9 =$ $320 : 4 =$ $450 : 5 =$ $150 : 5 =$
 $240 : 4 =$ $630 : 9 =$ $800 : 8 =$ $420 : 6 =$
 $640 : 8 =$ $240 : 8 =$ $420 : 7 =$ $630 : 7 =$
 $300 : 5 =$ $120 : 4 =$ $360 : 6 =$ $900 : 9 =$
 $810 : 9 =$ $540 : 6 =$ $270 : 9 =$ $160 : 4 =$

3. $560 : 8 =$ $480 : 8 =$ $350 : 5 =$ $200 : 5 =$
 $240 : 6 =$ $200 : 4 =$ $725 : 8 =$ $160 : 8 =$
 $356 : 7 =$ $720 : 9 =$ $560 : 7 =$ $700 : 7 =$
 $400 : 5 =$ $600 : 6 =$ $360 : 4 =$ $368 : 9 =$
 $540 : 9 =$ $210 : 7 =$ $320 : 8 =$ $250 : 5 =$
 $300 : 6 =$ $183 : 6 =$ $140 : 7 =$ $280 : 4 =$

4. Leia :

1 neljandik	280-st	1 kaheksandik	720-st
1 kaheksandik	560-st	1 pool	160-st
1 pool	140-st	1 neljandik	360-st
1 kolmandik	240-st	1 kolmandik	150-st

Lihaturul.

1. Teenija ostis **360** sendi eest sealiha. Mitu naela ta sai, kui naela hind on **40** senti?
2. Loomaliha nael maksab **30** senti. Mitu naela loomaliha saab **270** sendi eest? **150** sendi eest?
3. Ema maksis tapetud hanest **640** senti. Kodu hane kaaludes leidis ta, et oli naelast maksnud **80** senti. Kui raske oli hani?

4. Majaperenaisel on kaasas 535 senti. Ta ostab 45 senti eest juurvilja. Mitu naela suitsuliha saab ta ülejäänud raha eest, kui selle nael maksab 70 senti?

5. Sea kokku ülesanne turul käimisest, kus tuleb 450 : 50.

1.	8 · 40 senti = 320 senti	9 · 90 senti = 810 senti
	· 90 „ = 270 „	· 80 „ = 640 „
	· 70 „ = 490 „	· 30 „ = 210 „
	· 40 „ = 160 „	· 70 „ = 630 „
	· 80 „ = 240 „	· 40 „ = 280 „
	· 60 „ = 540 „	· 50 „ = 450 „

2.	240 : 30 =	540 : 60 =	240 : 80 =	270 : 90 =
	160 : 20 =	180 : 20 =	490 : 70 =	420 : 60 =
	560 : 80 =	640 : 80 =	150 : 30 =	210 : 30 =
	720 : 90 =	350 : 50 =	400 : 50 =	560 : 70 =
	250 : 50 =	630 : 90 =	360 : 60 =	280 : 40 =
	630 : 70 =	480 : 60 =	140 : 20 =	300 : 60 =

3.	120 : 20 =	270 : 30 =	160 : 40 =	480 : 80 =
	450 : 90 =	320 : 40 =	600 : 60 =	300 : 50 =
	260 : 60 =	720 : 80 =	320 : 80 =	240 : 70 =
	350 : 70 =	180 : 60 =	450 : 50 =	360 : 90 =
	180 : 30 =	570 : 90 =	420 : 70 =	120 : 60 =
	400 : 80 =	280 : 70 =	140 : 30 =	810 : 90 =

Turuhinnad.

Muretse omale ajaleht, kus viimaste päevade turuhinnad sees ja arvuta :

1. Kui palju maksab 4 naela, 6 naela, 8 naela sealiha?

2. Kui palju maksab sama palju loomaliha, lambaliha?

3. Mitu senti kulub leiva peale päevas, nädalas, kui igapäev ostetakse 4 naela?

4. Kui palju piima tarvitatakse sinu kodus igapäev? Mis see maksab? Kui palju kulub piima peale nädalas?

5. Sea veel kokku sääraseid ülesandeid.

$$8 \cdot 42 \text{ senti ehk } (8 \cdot 40 \text{ senti}) + (8 \cdot 2 \text{ senti}) =$$

1. 2 · 96 senti =	8 · 37 senti =	4 · 68 senti =
7 · 34 „ =	4 · 95 „ =	8 · 94 „ =
9 · 48 „ =	7 · 28 „ =	5 · 69 „ =
5 · 76 „ =	3 · 85 „ =	7 · 48 „ =
3 · 87 „ =	6 · 29 „ =	9 · 36 „ =
6 · 45 „ =	9 · 72 „ =	4 · 57 „ =

2. 8 · 39 =	6 · 56 =	3 · 76 =	2 · 97 =
4 · 98 =	9 · 47 =	7 · 59 =	8 · 54 =
5 · 76 =	7 · 52 =	9 · 66 =	7 · 68 =
7 · 65 =	4 · 84 =	4 · 85 =	4 · 89 =
3 · 89 =	6 · 39 =	6 · 93 =	6 · 62 =
8 · 63 =	8 · 25 =	5 · 78 =	9 · 58 =

3.	3 . 72 =	8 . 47 =	5 . 43 =	4 . 75 =
	7 . 43 =	4 . 91 =	7 . 82 =	6 . 69 =
	4 . 65 =	7 . 38 =	6 . 49 =	8 . 34 =
	6 . 74 =	9 . 69 =	3 . 94 =	9 . 99 =
	9 . 29 =	6 . 35 =	9 . 83 =	7 . 87 =
	5 . 58 =	3 . 88 =	8 . 36 =	5 . 64 =

4. Leia arvud, mille

1 pool	on 96	1 kaheksandik	on 75
1 kolmandik	on 78	1 kolmandik	on 48
1 kaheksandik	on 54	1 neljandik	on 29
1 neljandik	on 69	1 pool	on 96

Töötasu.

1. Lauavabrikus maksetakse töölisele 8-tunnilise tööpäeva eest **272** senti. Kui palju teenib tööline tunnis?

2. Põlevkivi kaevanduses teenib tööline sama aja jooksul **216** senti. Kui kallis on kaevandustöölise töötund?

3. Maaler sai värvimistöö eest **850** senti. Värvipeale kulus tal **418** senti. Kui kallis on maalri töötund, kui tal selleks tööks kulus **9** tundi?

4. Kingsepp võttis saabaste parandamise eest **120** senti tööraha. Mitu senti teenis kingsepp tunnis, kui tal selleks tööks kulus **4** tundi?

$$\begin{array}{r}
 336 \text{ senti} : 4 = 84 \text{ senti} \\
 \underline{- 32} \\
 16 \\
 \underline{- 16} \\
 \hline
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 478 \text{ senti} : 6 = 79 \text{ senti} \\
 \underline{- 42} \\
 58 \\
 \underline{- 54} \\
 \hline
 4 \text{ senti}
 \end{array}$$

1. $130 \text{ senti} : 5 =$ $153 \text{ senti} : 9 =$ $639 \text{ senti} : 9 =$
 $654 \text{ „} : 7 =$ $246 \text{ „} : 3 =$ $348 \text{ „} : 6 =$
 $126 \text{ „} : 9 =$ $516 \text{ „} : 6 =$ $118 \text{ „} : 2 =$
 $496 \text{ „} : 8 =$ $623 \text{ „} : 9 =$ $504 \text{ „} : 6 =$
 $406 \text{ „} : 7 =$ $213 \text{ „} : 3 =$ $264 \text{ „} : 8 =$
 $142 \text{ „} : 2 =$ $324 \text{ „} : 4 =$ $416 \text{ „} : 5 =$

2. $354 : 9 =$ $432 : 9 =$ $567 : 7 =$ $282 : 6 =$
 $665 : 7 =$ $172 : 2 =$ $273 : 7 =$ $504 : 8 =$
 $128 : 2 =$ $386 : 4 =$ $894 : 9 =$ $235 : 5 =$
 $455 : 5 =$ $185 : 5 =$ $648 : 8 =$ $372 : 4 =$
 $178 : 7 =$ $168 : 8 =$ $584 : 6 =$ $526 : 8 =$
 $308 : 4 =$ $738 : 9 =$ $285 : 3 =$ $514 : 7 =$

3. $448 : 7 =$ $144 : 6 =$ $452 : 9 =$ $376 : 8 =$
 $274 : 4 =$ $567 : 9 =$ $552 : 6 =$ $252 : 7 =$
 $375 : 5 =$ $192 : 2 =$ $139 : 2 =$ $243 : 9 =$
 $288 : 9 =$ $394 : 8 =$ $208 : 4 =$ $680 : 8 =$
 $749 : 8 =$ $548 : 7 =$ $752 : 8 =$ $558 : 6 =$
 $469 : 7 =$ $177 : 3 =$ $192 : 6 =$ $658 : 7 =$

4. Leia :

1 neljandik	148-st	1 kaheksandik	680-st
1 pool	190-st	1 pool	194-st
1 kaheksandik	552-st	1 neljandik	304-st
1 kolmandik	291-st	1 kolmandik	264-st

Marju ostmas.

1. Ema ostis **424** sendi eest karusmarju, maks-
tes **53** senti toobist. Mis võime arvutada?

2. Sõstraid ostis ema **288** sendi eest, makstes
toobist **36** senti. Arvuta.

3. Mitu toopi pohle saab **216** sendi eest, kui
toobist nõutakse **24** senti?

4. Mitu toopi kirsse saab **372; 500; 558; 651;**
750 sendi eest, kui kirsi toop maksab **93** senti?

5. Sea kokku ülesanne, kus tuleb **384 : 43**.

1.	2 · 62 senti = 124 senti	5 · 93 senti = 465 senti
	· 53 „ = 424 „	· 24 „ = 216 „
	· 36 „ = 216 „	· 84 „ = 588 „
	· 64 „ = 192 „	· 61 „ = 183 „
	· 76 „ = 228 „	· 76 „ = 380 „
	· 83 „ = 332 „	· 37 „ = 333 „

$$\begin{array}{r} 342 : 38 = 9 \\ \underline{342} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 545 : 84 = 6 \\ \underline{504} \\ 41 \end{array}$$

2.	315 : 63 =	318 : 78 =	776 : 97 =	234 : 78 =
	688 : 86 =	738 : 82 =	126 : 42 =	420 : 84 =
	186 : 93 =	443 : 59 =	246 : 41 =	247 : 31 =
	252 : 63 =	468 : 78 =	265 : 45 =	405 : 81 =
	682 : 76 =	228 : 57 =	584 : 73 =	168 : 56 =
	161 : 23 =	345 : 69 =	356 : 89 =	384 : 43 =

3.	536 : 67 =	335 : 67 =	376 : 94 =	891 : 99 =
	336 : 48 =	178 : 89 =	604 : 83 =	135 : 45 =
	801 : 89 =	620 : 75 =	873 : 97 =	462 : 77 =
	628 : 76 =	828 : 92 =	360 : 72 =	105 : 33 =
	140 : 35 =	288 : 72 =	288 : 36 =	522 : 87 =
	651 : 93 =	350 : 70 =	359 : 79 =	658 : 94 =

Toiduaineid ostmas.

1. Ema oli täna jällegi toiduaineid ostmas. Või naelast küsiti **110** senti. Ema kauples **2** senti maha ja ostis **2** naela. Mitu senti sai ta **5**-st kroonist tagasi?

2. Liha naelast nõuti **35** senti. Ema ostis **3** naela. Mitu senti maksis ta liha eest?

3. Mitu senti läheb liha peale nädalas, kui iga-päev kulub sama palju kui tänagi?

4. Kapsa puudast küsiti **410** senti. Ema tingis **3** senti alla ja ostis **2** puuda sissetegemiseks. Mitu senti sai ta **10**-kroonilisest tagasi?

5. Nädala lõpul arvutas ema, kui palju on söögi peale kulunud. Ta leidis, et keskmiselt **308** senti päevas. Mitu senti kulus tal **3** päevaga?

4 · 209 senti ehk (4 · 200 senti) + (4 · 9 senti) =

1.	3 · 303 senti =	6 · 106 senti =	8 · 104 senti =
	2 · 405 „ =	3 · 209 „ =	3 · 206 „ =
	6 · 102 „ =	8 · 102 „ =	6 · 105 „ =
	5 · 107 „ =	4 · 208 „ =	2 · 403 „ =
	7 · 104 „ =	2 · 306 „ =	3 · 205 „ =
	4 · 203 „ =	3 · 309 „ =	8 · 106 „ =

2.	7 · 107 =	2 · 405 =	8 · 103 =	3 · 302 =
	3 · 309 =	7 · 108 =	4 · 205 =	4 · 209 =
	4 · 205 =	3 · 309 =	2 · 209 =	6 · 103 =
	5 · 101 =	9 · 101 =	3 · 306 =	3 · 307 =
	6 · 104 =	5 · 104 =	5 · 108 =	2 · 405 =
	2 · 308 =	3 · 308 =	9 · 102 =	6 · 108 =

3. Leia arvud, mille:

1 kaheksandik on 105	1 neljandik on 203
1 neljandik on 209	1 pool on 308
1 kolmandik on 302	1 kaheksandik on 106
1 pool on 406	1 kolmandik on 207

Raamatuid lugemas.

1. Valdo oli kange juturaamatuid lugema. **416**-leheküljelise raamatu luges ta läbi **4** päevaga. Mitu lehekülge luges ta keskmiselt päevas?

2. **560**-leheküljelisest raamatust on tal loetud juba **242** lehekülge. Mitu lehekülge tuleb tal lugeda keskmiselt päevas, et ülejäänud osa lõpetada **3** päevaga?

3. Pühade ajal, kui oli palju vaba aega, luges ta **412**-leheküljelise raamatu läbi **2** päevaga. Mis võime arvutada?

4. Läänud nädalal tõi ta raamatukogust kaks raamatut: üks oli **347** lhk., teine **409** lhk. paks. Ta luges nad läbi **7** päevaga. Mis arvutame siin?

5. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

$\begin{array}{r} 836 \text{ senti} : 4 = 209 \text{ senti} \\ \underline{8} \\ 36 \\ \underline{36} \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 754 \text{ senti} : 7 = 107 \text{ senti} \\ \underline{7} \\ 54 \\ \underline{49} \\ \hline \end{array}$
	5 senti

1. $432 \text{ senti} : 4 =$ $812 \text{ senti} : 4 =$ $927 \text{ senti} : 3 =$
 $836 \text{ „} : 4 =$ $963 \text{ „} : 9 =$ $426 \text{ „} : 4 =$
 $624 \text{ „} : 6 =$ $602 \text{ „} : 2 =$ $630 \text{ „} : 6 =$
 $219 \text{ „} : 2 =$ $837 \text{ „} : 8 =$ $324 \text{ „} : 3 =$
 $763 \text{ „} : 7 =$ $515 \text{ „} : 5 =$ $744 \text{ „} : 7 =$
 $545 \text{ „} : 5 =$ $604 \text{ „} : 2 =$ $909 \text{ „} : 9 =$

2. $842 : 8 =$ $864 : 8 =$ $816 : 4 =$ $529 : 5 =$
 $428 : 4 =$ $418 : 2 =$ $808 : 2 =$ $624 : 3 =$
 $936 : 9 =$ $763 : 7 =$ $728 : 7 =$ $927 : 9 =$
 $532 : 5 =$ $926 : 3 =$ $624 : 6 =$ $832 : 4 =$
 $603 : 3 =$ $546 : 5 =$ $625 : 3 =$ $642 : 6 =$
 $954 : 9 =$ $410 : 2 =$ $972 : 9 =$ $406 : 2 =$

3. $945 : 9 =$ $840 : 8 =$ $804 : 2 =$ $836 : 4 =$
 $604 : 3 =$ $616 : 2 =$ $618 : 3 =$ $545 : 5 =$
 $814 : 2 =$ $742 : 7 =$ $959 : 9 =$ $629 : 3 =$
 $928 : 9 =$ $828 : 4 =$ $856 : 8 =$ $848 : 8 =$
 $808 : 4 =$ $984 : 9 =$ $506 : 5 =$ $764 : 7 =$
 $915 : 3 =$ $532 : 5 =$ $608 : 2 =$ $606 : 6 =$

4. Leia:

1 kolmandik 615-st	1 kaheksandik 816-st
1 kaheksandik 840-st	1 pool 618-st
1 neljandik 428-st	1 neljandik 436-st
1 pool 804-st	1 kolmandik 324-st

Sepikojas.

1. Sepikojas rautatakse rattaid. Iga tagumise ratta rehvi peale kulub **306** cm pikkune rauatükk. Mitu rehvi saab **918** cm pikkusest rauast?

2. Vankri eesmise ratta rehviks kulub **208** cm rauda. Mitu sarnast rehvi saab **852** cm pikkusest rauast?

3. Tõrrele tehakse uued raudvitsad. Mitu vitsa saab **642** cm pikkusest rauast, kui iga vitsa peale kulub **204** cm?

4. Iga ämbrivitsa peale kulub **103** cm rauda. Mitu ämbrivitsa saab **927** cm pikkusest vitsarauast?

5. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

1. $7 \cdot 101 \text{ cm} = 707 \text{ cm}$ $8 \cdot 107 \text{ cm} = 856 \text{ cm}$

$\cdot 206 \text{ „} = 824 \text{ „}$ $\cdot 108 \text{ „} = 648 \text{ „}$

$\cdot 307 \text{ „} = 614 \text{ „}$ $\cdot 301 \text{ „} = 903 \text{ „}$

$\cdot 105 \text{ „} = 735 \text{ „}$ $\cdot 205 \text{ „} = 820 \text{ „}$

$\cdot 207 \text{ „} = 414 \text{ „}$ $\cdot 101 \text{ „} = 909 \text{ „}$

$\cdot 304 \text{ „} = 912 \text{ „}$ $\cdot 103 \text{ „} = 618 \text{ „}$

$$\begin{array}{r} 828 : 207 = 4 \\ - 828 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 704 : 209 = 3 \\ - 627 \\ \hline 77 \end{array}$$

2. $808 : 101 =$ $818 : 409 =$ $927 : 309 =$

$906 : 302 =$ $606 : 303 =$ $535 : 107 =$

$408 : 204 =$ $749 : 107 =$ $832 : 104 =$

$756 : 108 =$ $525 : 105 =$ $404 : 202 =$

$515 : 103 =$ $416 : 208 =$ $963 : 107 =$

$612 : 204 =$ $918 : 306 =$ $510 : 102 =$

3.	824 : 103 =	721 : 103 =	812 : 203 =
	412 : 206 =	654 : 109 =	616 : 305 =
	636 : 106 =	806 : 403 =	804 : 201 =
	648 : 309 =	929 : 303 =	621 : 207 =
	816 : 102 =	627 : 209 =	846 : 408 =
	924 : 308 =	936 : 104 =	604 : 302 =

Raudteel.

1. **3.** klassi sõidupilet raudteel Tallinnast Tapale maksab **160** senti. Kui palju maksavad **3** piletit? **5** piletit?

2. Sinu vanematel on tarvis sõita Tallinnast Tamsalusse. **3.** kl. pilet maksab **190** senti, **2.** klassi pilet **290** senti. Arvuta.

3. Pedja — Tallinna **3.** klassi pilet maksab **270** senti. Ostetakse **2** täispiletit ja **2** lastepiletit. Kui palju antakse tagasi **1000**-sendilisest, kui lastepilet maksab pool hinda?

4. Tallinna — Sörgavere pilet **3.** klassis maksab **280** senti, **2.** klassis **420** senti. Kui palju maksab edasi-tagasi pilet **3.** klassis? **2.** klassis?

5. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

	3 . 240 senti ehk (3 . 200 senti) + (3 . 40 senti) =		
1.	5 . 120 senti =	3 . 220 senti =	3 . 190 senti =
	3 . 210 „ =	4 . 240 „ =	2 . 240 „ =
	7 . 130 „ =	6 . 140 „ =	5 . 160 „ =
	4 . 180 „ =	9 . 110 „ =	2 . 370 „ =
	2 . 490 „ =	2 . 350 „ =	4 . 120 „ =
	6 . 110 „ =	5 . 150 „ =	5 . 180 „ =

2. $5 \cdot 110 =$ $3 \cdot 310 =$ $5 \cdot 170 =$ $3 \cdot 250 =$
 $3 \cdot 260 =$ $8 \cdot 110 =$ $2 \cdot 420 =$ $5 \cdot 130 =$
 $4 \cdot 250 =$ $2 \cdot 430 =$ $3 \cdot 330 =$ $7 \cdot 120 =$
 $8 \cdot 120 =$ $4 \cdot 150 =$ $5 \cdot 140 =$ $2 \cdot 330 =$
 $5 \cdot 190 =$ $6 \cdot 130 =$ $7 \cdot 110 =$ $4 \cdot 140 =$
 $2 \cdot 490 =$ $4 \cdot 190 =$ $2 \cdot 360 =$ $6 \cdot 160 =$

3. $3 \cdot 120 =$ $2 \cdot 450 =$ $4 \cdot 210 =$ $2 \cdot 270 =$
 $4 \cdot 130 =$ $6 \cdot 150 =$ $6 \cdot 120 =$ $3 \cdot 130 =$
 $3 \cdot 280 =$ $4 \cdot 220 =$ $3 \cdot 140 =$ $4 \cdot 160 =$
 $6 \cdot 160 =$ $2 \cdot 460 =$ $2 \cdot 480 =$ $3 \cdot 110 =$
 $2 \cdot 470 =$ $3 \cdot 240 =$ $7 \cdot 140 =$ $2 \cdot 430 =$
 $4 \cdot 170 =$ $2 \cdot 310 =$ $2 \cdot 180 =$ $2 \cdot 390 =$

4. Leia arvud, mille:

1 kolmandik	on 310	1 kaheksandik	on 110
1 kaheksandik	„ 120	1 kolmandik	„ 330
1 pool	„ 460	1 neljandik	„ 250
1 neljandik	„ 230	1 pool	„ 390

Viljahindadest.

1. Mitu senti maksab rukkipuud, kui 3 puuda eest makseti 960 senti, 990 senti?

2. Isa ostis 2 puuda nisu ja sai 1000 sendist 140 senti tagasi. Arvuta.

3. Samal päeval ostis ta veel 4 puuda kaeru ja sai 1000 sendist 80 senti tagasi. Mis arvutame siin?

4. Mitu senti läks maksma puud kaeru, kui 3 puuda eest võeti 750 senti?

5. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

$$\begin{array}{r} 720 \text{ senti} : 3 = 240 \text{ senti} \\ \underline{6} \\ 12 \\ \underline{12} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 921 \text{ senti} : 2 = 460 \text{ senti} \\ \underline{8} \\ 12 \\ \underline{12} \end{array}$$

1 sent

1.	520 senti : 2 =	460 senti : 2 =	880 senti : 2 =
	872 „ : 3 =	962 „ : 4 =	950 „ : 5 =
	850 „ : 5 =	720 „ : 3 =	780 „ : 3 =
	720 „ : 2 =	560 „ : 2 =	640 „ : 2 =
	990 „ : 3 =	703 „ : 5 =	722 „ : 6 =
	940 „ : 2 =	660 „ : 6 =	840 „ : 2 =

2.	480 : 2 =	960 : 3 =	880 : 4 =	550 : 5 =
	750 : 5 =	800 : 5 =	690 : 3 =	680 : 2 =
	980 : 2 =	920 : 2 =	966 : 8 =	882 : 8 =
	665 : 6 =	776 : 7 =	440 : 2 =	750 : 3 =
	580 : 2 =	652 : 5 =	998 : 9 =	920 : 4 =
	840 : 3 =	540 : 2 =	740 : 2 =	820 : 2 =

3.	860 : 2 =	630 : 3 =	846 : 7 =	900 : 2 =
	900 : 5 =	840 : 4 =	780 : 2 =	775 : 7 =
	930 : 3 =	620 : 2 =	600 : 5 =	996 : 9 =
	720 : 6 =	852 : 5 =	420 : 2 =	660 : 2 =
	960 : 2 =	760 : 2 =	782 : 6 =	540 : 2 =
	660 : 3 =	810 : 3 =	510 : 3 =	390 : 3 =

4. Leia :

1 kolmandik	750-st	1 kaheksandik	960-st
1 kaheksandik	880-st	1 neljandik	760-st
1 pool	500-st	1 pool	840-st
1 neljandik	1 000-st	1 kolmandik	420-st

6. Rukki puud maksis sügisel 320 senti. Mitu puuda rukkeid sai siis 640 ; 960 senti eest ?

7. Odra puud maksis 240 senti. Mitu puuda otri sai 3 puuda rukiste hinnaga ?

8. Kaera puudast nõuti 230 senti. Mitu puuda kaeru sai 5 krooni, mitu puuda 10 krooni eest ?

9. Mitu puuda herneid sai 10 krooni eest, kui herne puudast nõuti 490 senti ?

10. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

1. $2 \cdot 460 \text{ senti} = 920 \text{ senti}$ $4 \cdot 230 \text{ senti} = 920 \text{ senti}$

. 290 „ = 870 „ . 280 „ = 560 „

. 140 „ = 700 „ . 360 „ = 720 „

. 320 „ = 640 „ . 270 „ = 810 „

. 430 „ = 860 „ . 180 „ = 900 „

. 330 „ = 990 „ . 340 „ = 680 „

$$\begin{array}{r} 960 : 160 = 6 \\ \underline{960} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 750 : 210 = 3 \\ \underline{630} \\ 120 \end{array}$$

2.	850 : 170 =	840 : 210 =	690 : 230 =
	940 : 470 =	520 : 260 =	840 : 270 =
	620 : 310 =	750 : 250 =	650 : 130 =
	780 : 260 =	960 : 190 =	740 : 370 =
	990 : 140 =	780 : 130 =	440 : 220 =
	880 : 220 =	880 : 440 =	780 : 390 =
3.	480 : 240 =	960 : 320 =	750 : 150 =
	660 : 220 =	630 : 210 =	880 : 440 =
	930 : 310 =	980 : 480 =	696 : 230 =
	550 : 110 =	880 : 110 =	840 : 420 =
	880 : 120 =	540 : 270 =	720 : 360 =
	760 : 380 =	720 : 240 =	950 : 190 =

Kanad, munad.

1. Meie kanad munevad aastas igatüks keskmiselt 145 muna. Meil on 4 kana. Arvuta.

2. Kui palju sissetulekut on munadest aastas igast kanast, kui muna maksab keskmiselt 6 senti?

3. Eelmisel aastal oli 6 kana ja nad munesid ka paremini, tuli 154 muna iga kana kohta. Mitu muna saadi eelmisel aastal rohkem?

4. Eelmisel aastal saadi munast keskmiselt 5 senti. Leia aastane sissetulek igast kanast.

5. Sea kokku ülesanne munadest, kus tuleb 8. 117.

1.	4 . 186 senti =	5 . 142 senti =	7 . 132 senti =
	9 . 107 „ =	3 . 254 „ =	4 . 215 „ =
	2 . 494 „ =	2 . 436 „ =	2 . 469 „ =
	6 . 155 „ =	4 . 135 „ =	8 . 123 „ =
	3 . 217 „ =	3 . 285 „ =	5 . 198 „ =
	2 . 473 „ =	2 . 446 „ =	3 . 319 „ =

2.	3 . 196 =	4 . 227 =	4 . 203 =	6 . 145 =
	2 . 391 =	2 . 495 =	3 . 327 =	2 . 294 =
	6 . 166 =	5 . 157 =	2 . 365 =	4 . 165 =
	8 . 272 =	4 . 168 =	5 . 163 =	7 . 116 =
	2 . 497 =	3 . 305 =	4 . 216 =	3 . 328 =
	5 . 181 =	2 . 244 =	3 . 269 =	5 . 157 =

3.	5 . 172 =	2 . 209 =	4 . 249 =	8 . 114 =
	4 . 209 =	5 . 184 =	5 . 196 =	2 . 492 =
	2 . 345 =	3 . 198 =	2 . 378 =	4 . 237 =
	3 . 292 =	4 . 223 =	3 . 175 =	3 . 315 =
	7 . 124 =	5 . 162 =	4 . 229 =	5 . 183 =
	4 . 197 =	2 . 448 =	3 . 241 =	6 . 146 =

4. Leia arvud, mille :

1 kaheksandik on 112	1 kolmandik on 267
1 pool on 496	1 neljandik on 245
1 neljandik on 239	1 pool on 423
1 kolmandik on 325	1 kaheksandik on 116

Ülesandeid ema majapidamisraamatust.

1 Ema kirjutab kõik välja minekud oma majapidamisraamatusse. Selle raamatu järele on 3 viimase

päeva jooksul kulusid olnud **843** senti. Kui palju on kulutatud keskmiselt iga päev?

2. Toiduainete ostmiseks läheb nädalas **875** senti. Mis võime arvutada?

3. On õmmeldud **3** särki. Riide peale kulus **720** senti, õmblejale makseti **225** senti. Palju läks maksma iga särk?

4. Varemalt on **4** särgile ostetud riidet **785** senti eest, nõöpe ja niiti **45** senti eest. Need särgid õmbles ema ise valmis. Kui kallist tuli siis iga särk?

5. Puuvedajale on maksetud **5** sülla puude toomise eest **625** senti. Mis võime arvutada?

6. Sea kokku ülesanne, kus tuleb **847 : 7**.

1.	$744 \text{ senti} : 4 = 186 \text{ senti}$	$711 \text{ senti} : 5 = 142 \text{ senti}$
	$\begin{array}{r} \underline{4} \\ 744 \\ \underline{34} \\ 32 \\ \underline{24} \\ 24 \end{array}$	$\begin{array}{r} \underline{5} \\ 711 \\ \underline{21} \\ 20 \\ \underline{11} \\ 10 \\ \underline{1} \end{array}$
		1 sent

2.	$924 \text{ senti} : 2 =$	$856 \text{ senti} : 3 =$	$645 \text{ senti} : 5 =$
	$888 \text{ „} : 7 =$	$968 \text{ „} : 8 =$	$892 \text{ „} : 2 =$
	$695 \text{ „} : 5 =$	$862 \text{ „} : 5 =$	$634 \text{ „} : 7 =$
	$998 \text{ „} : 4 =$	$948 \text{ „} : 3 =$	$428 \text{ „} : 4 =$
	$792 \text{ „} : 3 =$	$538 \text{ „} : 2 =$	$966 \text{ „} : 6 =$
	$594 \text{ „} : 2 =$	$819 \text{ „} : 5 =$	$741 \text{ „} : 3 =$

$$\begin{array}{llll}
 3. & 975 : 5 = & 865 : 4 = & 271 : 2 = & 532 : 2 = \\
 & 870 : 2 = & 792 : 6 = & 858 : 7 = & 989 : 8 = \\
 & 556 : 4 = & 640 : 5 = & 936 : 8 = & 632 : 4 = \\
 & 813 : 7 = & 904 : 2 = & 764 : 3 = & 999 : 9 = \\
 & 717 : 5 = & 877 : 6 = & 819 : 5 = & 746 : 5 = \\
 & 628 : 2 = & 595 : 5 = & 723 : 3 = & 825 : 3 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll}
 4. & 543 : 4 = & 291 : 2 = & 891 : 4 = & 738 : 6 = \\
 & 978 : 9 = & 635 : 5 = & 586 : 3 = & 439 : 3 = \\
 & 561 : 3 = & 457 : 3 = & 850 : 7 = & 637 : 5 = \\
 & 623 : 5 = & 396 : 3 = & 965 : 5 = & 864 : 4 = \\
 & 850 : 2 = & 897 : 7 = & 732 : 3 = & 582 : 2 = \\
 & 934 : 8 = & 763 : 5 = & 649 : 4 = & 916 : 7 =
 \end{array}$$

5. Leia:

1 kaheksandik	904-st	1 neljandik	900-st
1 neljandik	896-st	1 pool	830-st
1 pool	652-st	1 kolmandik	708-st
1 kolmandik	975-st	1 kaheksandik	912-st

Koolimaja õuele tehakse uus aed.

1. Koolimaja õuele tehakse uut aeda. Palgid ja lauad on kohal ja neid lõigatakse parajateks tükkideks. Palgid on **675** cm pikad. Mitu posti saab igast palgist, kui posti pikkus peab olema **225** cm?

2. Lauad on sama pikad kui palgid. Nad lõigatakse aga **135** cm pikkusteks tükkideks. Mitmeks tükiks lõigatakse iga laud?

3. Sääraseid lauatükke kulub üldse 915. Töölised lõikavad neid päevas 218. Mis võime arvutada?

4. Mitme päevaga võiks lõigata 745 lauda, kui päevas lõigataks 145?

5. Sea kokku ülesanne, kus tuleb 852 : 213.

1. 2 · 375 senti = 750 senti 5 · 107 senti = 535 senti
 · 172 „ = 688 „ · 325 „ = 975 „
 · 446 „ = 892 „ · 281 „ = 562 „
 · 126 „ = 756 „ · 145 „ = 580 „
 · 181 „ = 724 „ · 367 „ = 734 „
 · 235 „ = 470 „ · 278 „ = 834 „

$$\begin{array}{r} 744 : 186 = 4 \\ - 744 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 956 : 427 = 2 \\ - 854 \\ \hline 102 \end{array}$$

2. 896 : 224 = 318 : 159 = 686 : 138 =
 984 : 492 = 769 : 324 = 854 : 427 =
 541 : 147 = 916 : 229 = 569 : 227 =
 652 : 326 = 992 : 246 = 987 : 329 =
 976 : 194 = 1000 : 239 = 996 : 246 =
 854 : 241 = 363 : 121 = 888 : 305 =
3. 932 : 466 = 521 : 177 = 708 : 236 =
 864 : 216 = 492 : 123 = 324 : 108 =
 432 : 108 = 864 : 382 = 514 : 257 =
 908 : 227 = 588 : 294 = 976 : 232 =
 618 : 309 = 950 : 225 = 668 : 334 =
 993 : 199 = 861 : 317 = 290 : 145 =

Pagari juures.

1. Juku ostab 10 kringlit. Kui palju tal tuleb maksta?

2. Riivil on 10 väikest 20-sendilist saiapätsi. Mis võime arvutada?

3. Kui palju maksavad 10 suuremat 25-sendilist saiapätsi? 35-sendilist?

4. Keegi ostab 10 kooki ja maksab 90 senti. Kui kallid on kook?

5. Mitu kooki saab 120 senti eest, kui iga kook maksab 12 senti?

6. Mitu tükki šokolaadi saab 650 senti eest, kui iga tükk maksab 65 senti?

7. Sea kokku ülesanded saiadest ja kookidest, kus tuleb $10 \cdot 40$; $280 : 10$.

1.	$10 \cdot 5$ senti =	$10 \cdot 20$ senti =	$10 \cdot 36$ senti =
	$10 \cdot 7$ „ =	$10 \cdot 70$ „ =	$10 \cdot 75$ „ =
	$10 \cdot 3$ „ =	$10 \cdot 50$ „ =	$10 \cdot 48$ „ =
	$10 \cdot 9$ „ =	$10 \cdot 90$ „ =	$10 \cdot 53$ „ =
	$10 \cdot 6$ „ =	$10 \cdot 60$ „ =	$10 \cdot 67$ „ =
	$10 \cdot 8$ „ =	$10 \cdot 30$ „ =	$10 \cdot 94$ „ =

2.	90 senti : 10 =	600 senti : 10 =	670 senti : 10 =
	60 „ : 10 =	400 „ : 10 =	830 „ : 10 =
	30 „ : 10 =	700 „ : 10 =	580 „ : 10 =
	80 „ : 10 =	900 „ : 10 =	940 „ : 10 =
	50 „ : 10 =	600 „ : 10 =	490 „ : 10 =
	90 „ : 10 =	800 „ : 10 =	760 „ : 10 =

3. $10 \cdot 9 \text{ s.} = 90 \text{ s.}$ $10 \cdot 60 \text{ s.} = 600 \text{ s.}$ $10 \cdot 67 \text{ s.} = 670 \text{ s.}$
 $\cdot 7 \text{ „} = 70 \text{ „}$ $\cdot 70 \text{ „} = 700 \text{ „}$ $\cdot 48 \text{ „} = 480 \text{ „}$
 $\cdot 8 \text{ „} = 64 \text{ „}$ $\cdot 40 \text{ „} = 320 \text{ „}$ $\cdot 35 \text{ „} = 350 \text{ „}$
 $\cdot 5 \text{ „} = 50 \text{ „}$ $\cdot 90 \text{ „} = 900 \text{ „}$ $\cdot 96 \text{ „} = 960 \text{ „}$
 $\cdot 4 \text{ „} = 40 \text{ „}$ $\cdot 80 \text{ „} = 800 \text{ „}$ $\cdot 68 \text{ „} = 340 \text{ „}$
 $\cdot 6 \text{ „} = 54 \text{ „}$ $\cdot 50 \text{ „} = 450 \text{ „}$ $\cdot 74 \text{ „} = 740 \text{ „}$

4. $90 : 9 =$ $600 : 60 =$ $580 : 58 =$
 $40 : 4 =$ $500 : 50 =$ $940 : 94 =$
 $72 : 8 =$ $450 : 90 =$ $390 : 65 =$
 $60 : 6 =$ $800 : 80 =$ $830 : 83 =$
 $80 : 8 =$ $320 : 40 =$ $670 : 67 =$
 $42 : 7 =$ $700 : 70 =$ $370 : 74 =$

Veel ülesandeid ema majapidamis- raamatust.

1. Viimase kuu jooksul on ostetud **14** naela sea-
liha, **42** senti nael. Mis võid siin arvutada?

2. Loomaliha on ostetud **18** naela. Arvuta.

3. Jahu on kulunud **12** naela. Kui palju selle eest
makseti, kui naela hind oli **23** senti?

4. Kui palju tuleks maksta **15**; **19** naelast jahust,
kui naela hind oleks **25** senti?

5. Sea kokku ülesanded toiduainete ostmisest,
kus tuleb **14 · 22**; **17 · 35**; **19 · 43**.

 14 . 38 senti

 + 380 "

 + 152 "

532 senti

1.	12 . 53 senti =	11 . 38 senti =	17 . 23 senti =
	15 . 27 " =	13 . 58 " =	11 . 52 " =
	19 . 44 " =	16 . 23 " =	18 . 33 " =
	11 . 82 " =	14 . 55 " =	14 . 66 " =
	14 . 37 " =	18 . 51 " =	12 . 45 " =
	17 . 43 " =	15 . 38 " =	17 . 39 " =

2.	18 . 49 =	15 . 24 =	16 . 34 =	11 . 58 =
	12 . 36 =	19 . 29 =	13 . 67 =	15 . 43 =
	15 . 65 =	16 . 57 =	12 . 25 =	18 . 22 =
	12 . 81 =	13 . 39 =	14 . 39 =	12 . 68 =
	16 . 53 =	18 . 42 =	18 . 27 =	14 . 25 =
	13 . 54 =	11 . 49 =	16 . 58 =	12 . 78 =

3.	16 . 28 =	17 . 35 =	19 . 34 =	12 . 61 =
	13 . 57 =	13 . 26 =	13 . 56 =	16 . 42 =
	11 . 69 =	15 . 64 =	17 . 58 =	15 . 56 =
	14 . 36 =	12 . 83 =	14 . 29 =	17 . 44 =
	13 . 75 =	19 . 32 =	11 . 77 =	11 . 28 =
	12 . 27 =	16 . 64 =	15 . 64 =	14 . 48 =

6. Mune on ostetud 28 paari 364 senti eest.
Mitu senti maksis paar?

7. 65 toobist piimast makseti 845 senti. Kui
kallis oli toop?

8. Augustikuus on ajalehtede peale kulunud 496 senti. Kui palju on kulunud ajalehtede peale päevas?

9. Sea kokku ülesanded, kus tuleb 901 : 53 ; 688 : 49.

$$\begin{array}{r} 611 \text{ senti} : 47 = 13 \text{ senti} \\ - 47 \\ \hline 141 \\ - 141 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 457 \text{ senti} : 28 = 16 \text{ senti} \\ - 28 \\ \hline 177 \\ - 168 \\ \hline 9 \text{ senti} \end{array}$$

1. $759 \text{ senti} : 69 =$ $975 \text{ senti} : 75 =$ $391 \text{ senti} : 23 =$
 $570 \text{ „} : 38 =$ $360 \text{ „} : 24 =$ $816 \text{ „} : 68 =$
 $965 \text{ „} : 87 =$ $886 \text{ „} : 72 =$ $544 \text{ „} : 34 =$
 $513 \text{ „} : 27 =$ $314 \text{ „} : 27 =$ $698 \text{ „} : 45 =$
 $924 \text{ „} : 66 =$ $748 \text{ „} : 44 =$ $594 \text{ „} : 33 =$
 $608 \text{ „} : 32 =$ $624 \text{ „} : 52 =$ $644 \text{ „} : 46 =$
2. $432 : 36 =$ $702 : 54 =$ $308 : 28 =$ $484 : 39 =$
 $986 : 58 =$ $336 : 21 =$ $671 : 45 =$ $786 : 62 =$
 $739 : 39 =$ $847 : 77 =$ $828 : 46 =$ $418 : 38 =$
 $975 : 65 =$ $568 : 41 =$ $300 : 25 =$ $540 : 45 =$
 $494 : 38 =$ $994 : 64 =$ $840 : 56 =$ $916 : 78 =$
 $902 : 82 =$ $348 : 22 =$ $507 : 39 =$ $732 : 43 =$
3. $658 : 47 =$ $672 : 48 =$ $686 : 49 =$ $312 : 26 =$
 $406 : 29 =$ $539 : 37 =$ $912 : 57 =$ $836 : 44 =$
 $849 : 65 =$ $770 : 55 =$ $736 : 61 =$ $572 : 52 =$
 $518 : 37 =$ $396 : 22 =$ $595 : 35 =$ $645 : 43 =$
 $338 : 26 =$ $897 : 67 =$ $611 : 47 =$ $539 : 45 =$
 $996 : 83 =$ $541 : 29 =$ $936 : 78 =$ $668 : 38 =$

Hinnad poe vaateaknal.

Vaateaknal on hulk purgikesi jahu, tangude, kruu-
pide ja teiste toiduainetega. Hinnad on juures :

Saiajahu	22—25	senti	nael
Rukkijahu	11	"	"
Odratangud	16	"	"
Odrajahu	13	"	"
Viljakohv	35	"	"
Riis	18	"	"

1. Kui palju maksab **20; 40** naela saiajahu ?
2. Mitu senti läheb **60** naela rukkijahu eest ?
3. Osta **30** naela odrajahu. Maksa **1000**-sen-
dilisega.
4. Leia **40** naela odratangu hind.
5. Kui palju maksab **20** naela riisi ?
6. Kui palju maksab **20** naela viljakohvi ?
7. Sea kokku ülesanne, kus tuleb **20 . 45**.

1.

20 . 48 senti =	20 . 23 senti =	50 . 13 senti =
50 . 19 " =	60 . 13 " =	20 . 39 " =
20 . 28 " =	30 . 24 " =	40 . 14 " =
30 . 33 " =	20 . 36 " =	20 . 19 " =
60 . 16 " =	40 . 22 " =	80 . 11 " =
40 . 17 " =	70 . 12 " =	30 . 28 " =

2.	70 · 14 =	90 · 11 =	30 · 21 =	30 · 25 =
	50 · 16 =	40 · 25 =	20 · 38 =	20 · 47 =
	20 · 31 =	20 · 17 =	50 · 17 =	40 · 24 =
	30 · 17 =	30 · 26 =	30 · 31 =	20 · 49 =
	60 · 15 =	60 · 11 =	20 · 46 =	50 · 18 =
	40 · 19 =	20 · 42 =	40 · 23 =	30 · 29 =

Õpikäigul.

1. Käisime õpikäigul. Minnes sõitsime raudteel. Piletite eest tuli maksta 500 senti. Kui palju maksis pilet, kui sõitjaid ühes õpetajaga oli 20?

2. Tagasi oleks saanud sõita rongil alles öösi, sellepärast tulid 6 suuremat õpilast jala, teised sõitsid osa teest omnibusega. Omnibusesõidust võeti igalt sõitjalt 70 senti. Mis võime arvutada?

3. Õpikäigul osteti 480 sendi eest 30 toopi piima. Kui palju maksis piima toop?

4. Üldse oli 20 osavõtja kohta ülespidamiskulusid 680 senti. Mis arvutame siin?

5. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

1.	720 senti : 40 ehk 72 senti : 4 =	880 : 20 ehk 88 : 2 =
	840 „ : 60 „ =	960 : 80 „ =
	460 „ : 20 „ =	520 : 20 „ =
	750 „ : 50 „ =	960 : 30 „ =
	540 „ : 30 „ =	700 : 20 „ =
	480 „ : 40 „ =	550 : 50 „ =

$$\begin{array}{llll}
 2. & 600 \text{ senti} : 40 = & 640 \text{ senti} : 40 = & 340 \text{ senti} : 20 = \\
 & 810 \text{ „} : 30 = & 580 \text{ „} : 20 = & 690 \text{ „} : 30 = \\
 & 540 \text{ „} : 20 = & 660 \text{ „} : 30 = & 960 \text{ „} : 60 = \\
 & 520 \text{ „} : 40 = & 840 \text{ „} : 40 = & 680 \text{ „} : 40 = \\
 & 740 \text{ „} : 20 = & 720 \text{ „} : 60 = & 910 \text{ „} : 70 = \\
 & 1\,000 \text{ „} : 50 = & 700 \text{ „} : 50 = & 820 \text{ „} : 20 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll}
 3. & 870 : 30 = & 480 : 20 = & 990 : 30 = & 950 : 50 = \\
 & 440 : 20 = & 668 : 50 = & 380 : 20 = & 428 : 20 = \\
 & 900 : 60 = & 770 : 70 = & 760 : 40 = & 480 : 30 = \\
 & 560 : 40 = & 720 : 30 = & 830 : 50 = & 920 : 40 = \\
 & 992 : 90 = & 880 : 80 = & 570 : 30 = & 850 : 50 = \\
 & 1\,000 : 25 = & 420 : 30 = & 360 : 20 = & 860 : 20 =
 \end{array}$$

Seentest ja marjadest.

1. Ema tõi eile turult 480 senti eest 16 toopi pohle. Mis maksis pohla toop?

2. Täna tõi ta 734 senti eest 3 toopi kukeseeni ja 17 toopi puravikke. Kukeseente toop maksis 18 senti. Mis maksis puravikkide toop?

3. Pohlad olid täna palju odavamad, küsiti ainult 24 senti toobist. Mis arvutame?

4. Mitu toopi jõhvikaid saab 750 senti eest, kui toop maksab 15 senti?

5. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

$$\begin{array}{r} 720 \text{ senti} : 18 = 40 \text{ senti} \\ \underline{72} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 761 \text{ senti} : 25 = 30 \text{ senti} \\ \underline{75} \\ 11 \text{ senti} \end{array}$$

1. $840 \text{ senti} : 12 =$ $700 \text{ senti} : 14 =$ $720 \text{ senti} : 24 =$
 $570 \text{ „} : 19 =$ $980 \text{ „} : 49 =$ $900 \text{ „} : 15 =$
 $753 \text{ „} : 37 =$ $640 \text{ „} : 16 =$ $880 \text{ „} : 44 =$
 $920 \text{ „} : 23 =$ $724 \text{ „} : 35 =$ $665 \text{ „} : 32 =$
 $390 \text{ „} : 13 =$ $850 \text{ „} : 17 =$ $960 \text{ „} : 12 =$
 $560 \text{ „} : 28 =$ $960 \text{ „} : 32 =$ $480 \text{ „} : 24 =$

2. $660 : 11 =$ $780 : 39 =$ $960 : 48 =$ $840 : 21 =$
 $840 : 42 =$ $840 : 14 =$ $690 : 23 =$ $780 : 13 =$
 $558 : 11 =$ $531 : 13 =$ $980 : 14 =$ $620 : 31 =$
 $680 : 34 =$ $480 : 16 =$ $760 : 19 =$ $535 : 26 =$
 $870 : 29 =$ $860 : 43 =$ $660 : 33 =$ $910 : 13 =$
 $950 : 19 =$ $750 : 15 =$ $983 : 47 =$ $750 : 25 =$

3. $480 : 12 =$ $920 : 46 =$ $990 : 33 =$ $720 : 36 =$
 $540 : 18 =$ $900 : 18 =$ $672 : 22 =$ $515 : 17 =$
 $775 : 11 =$ $608 : 12 =$ $820 : 41 =$ $840 : 28 =$
 $900 : 45 =$ $560 : 14 =$ $960 : 24 =$ $930 : 31 =$
 $450 : 15 =$ $760 : 38 =$ $580 : 29 =$ $780 : 26 =$
 $880 : 22 =$ $810 : 27 =$ $600 : 15 =$ $680 : 17 =$

Raamatuköitja töötoas.

1. Meie klassi kogust oli 26 raamatut köitja käes. Läksime neile järele. Tuli maksta iga raamatu pealt 35 senti. Mitu senti maksime raamatuköitjale?

2. Ühtlasi viisime jälle 35 raamatut köita. Nende eest tuleb maksta 28 senti igast köitest. Arvuta.

3. Töökojas oli valmis köidetud 54 kaustikut. Igast kaustikust saab köitja 18 senti. Mis võid arvutada?

4. Mitu senti saadakse 45 kaustikust, kui iga köide maksab 16 senti?

5. Leia ülesanne, kus tuleb 25 · 35.

$$\begin{array}{r}
 25 \cdot 37 \text{ senti} \\
 + \quad 740 \quad " \\
 \quad 185 \quad " \\
 \hline
 925 \text{ senti}
 \end{array}$$

1.	27 · 28 senti =	23 · 27 senti =	25 · 37 senti =
	33 · 24 " =	33 · 22 " =	36 · 24 " =
	29 · 22 " =	37 · 26 " =	41 · 22 " =
	36 · 23 " =	42 · 23 " =	23 · 24 " =
	22 · 43 " =	38 · 22 " =	29 · 26 " =
	36 · 26 " =	22 · 39 " =	36 · 27 " =

2.	24 · 34 =	25 · 36 =	18 · 52 =	32 · 31 =
	28 · 33 =	31 · 24 =	29 · 28 =	19 · 46 =
	31 · 23 =	23 · 34 =	41 · 23 =	25 · 29 =
	25 · 26 =	33 · 26 =	57 · 17 =	48 · 18 =
	43 · 23 =	42 · 22 =	26 · 34 =	28 · 32 =
	22 · 35 =	19 · 38 =	31 · 29 =	37 · 35 =

3.	49 . 18 =	22 . 44 =	18 . 53 =	26 . 28 =
	28 . 24 =	49 . 17 =	25 . 32 =	28 . 34 =
	34 . 25 =	32 . 24 =	29 . 23 =	37 . 19 =
	17 . 47 =	56 . 17 =	35 . 24 =	45 . 22 =
	28 . 35 =	37 . 22 =	23 . 38 =	17 . 55 =
	19 . 39 =	29 . 34 =	49 . 19 =	29 . 32 =

Posthobustel.

1. Reisija sõitis kahel hobusel **34** kilomeetri pikkuse tee ja maksis selle eest **918** senti. Ta tahab teada, kui palju maksab iga kilomeetri sõit. Arvuta.

2. Sõit ühel hobusel maksab **18** senti kilomeeter. Reisijal tuli maksta **432** senti. Mitu kilomeetrit ta sõitis ?

3. Isa pidi ametiasjus maale sõitma. Ta sõitis esimese postijaamani ühel hobusel. Sinna oli **13** kilomeetrit. Et tee oli halb, sõitis ta sealt edasi kahel hobusel. Mitu kilomeetrit sõitis ta üldse, kui sõidu eest tuli maksta **855** senti ?

4. Mitme hobusega sõites tuleb maksta **25** kilomeetri pealt **675** senti ?

5. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

$$\begin{array}{r}
 828 \text{ senti} : 36 = 23 \text{ senti} \\
 \underline{72} \\
 108 \\
 \underline{108} \\
 \hline
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 673 \text{ senti} : 27 = 24 \text{ senti} \\
 \underline{54} \\
 133 \\
 \underline{108} \\
 25 \text{ senti}
 \end{array}$$

1. $868 \text{ senti} : 28 =$ $945 \text{ senti} : 35 =$ $928 \text{ senti} : 29 =$
 $667 \text{ „} : 23 =$ $576 \text{ „} : 24 =$ $816 \text{ „} : 31 =$
 $954 \text{ „} : 38 =$ $636 \text{ „} : 26 =$ $936 \text{ „} : 39 =$
 $736 \text{ „} : 31 =$ $897 \text{ „} : 39 =$ $851 \text{ „} : 23 =$
 $828 \text{ „} : 35 =$ $675 \text{ „} : 25 =$ $868 \text{ „} : 44 =$
 $912 \text{ „} : 24 =$ $924 \text{ „} : 42 =$ $526 \text{ „} : 22 =$

2. $924 : 33 =$ $696 : 29 =$ $832 : 26 =$ $837 : 31 =$
 $957 : 29 =$ $768 : 24 =$ $805 : 35 =$ $986 : 29 =$
 $625 : 25 =$ $975 : 39 =$ $586 : 22 =$ $888 : 24 =$
 $984 : 41 =$ $724 : 26 =$ $700 : 28 =$ $759 : 32 =$
 $759 : 23 =$ $616 : 28 =$ $980 : 35 =$ $598 : 26 =$
 $682 : 31 =$ $999 : 37 =$ $783 : 27 =$ $770 : 35 =$

3. $814 : 37 =$ $891 : 33 =$ $816 : 34 =$ $840 : 35 =$
 $659 : 25 =$ $940 : 27 =$ $943 : 41 =$ $947 : 59 =$
 $792 : 36 =$ $648 : 24 =$ $685 : 38 =$ $638 : 47 =$
 $988 : 38 =$ $575 : 18 =$ $543 : 17 =$ $902 : 41 =$
 $729 : 27 =$ $792 : 29 =$ $600 : 25 =$ $536 : 55 =$
 $864 : 32 =$ $638 : 19 =$ $775 : 31 =$ $894 : 19 =$

4. Murrud.

Pool.

1. „Pool kirjutatakse numbritega nii,“ ütles õpetaja ja kirjutas tahvlile: $\frac{1}{2}$. Mis tähendab jooneke kahe numbri vahel? Mida näitab 1 joonekese peal? Mida näitab 2 joonekese all?

2. Mitmest õunast saame $\frac{2}{2}$; $\frac{3}{2}$; $\frac{4}{2}$; $\frac{5}{2}$; $\frac{6}{2}$; $\frac{7}{2}$; $\frac{8}{2}$; $\frac{15}{2}$; $\frac{24}{2}$; $\frac{37}{2}$; $\frac{48}{2}$ õuna ja mis peame seks tegema?

Mida näitavad arvud joonekeste peal? Mida näitab 2 joonekeste all?

3. Kirjuta numbritega: pool; poolteist; 2 ja pool; 6 ja pool; 25 ja pool; 36 ja pool; 70 ja pool; 105 ja pool; 116 ja pool; 163 ja pool; 207 ja pool; 465 ja pool.

1. Kaupmees lõi kas saiapätsi otsast 5-naelase tüki. Järele jäi veel $2\frac{1}{2}$ naela. Mitu naela kaalus saiapäts?

2. 7-naelase saiapätsi otsast müüdi $\frac{1}{2}$ naela; $3\frac{1}{2}$ naela; $5\frac{1}{2}$ naela. Mitu naela jäi järele?

3. Poeletil on kaks leiba: üks kaalub $16\frac{1}{2}$ naela, teine $12\frac{1}{2}$ naela. Arvuta

4. Mõlemaist müüdi ära kokku $17\frac{1}{2}$ naela. Mis võime leida?

$$\begin{array}{rclclclcl}
5. & \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = & 5 + 2\frac{1}{2} = & 68 - 12\frac{1}{2} = & 72\frac{1}{2} + 12\frac{1}{2} = \\
& 1\frac{1}{2} - \frac{1}{2} = & 16 - 1\frac{1}{2} = & 37\frac{1}{2} + 13\frac{1}{2} = & 49\frac{1}{2} - 9\frac{1}{2} = \\
& 5 + \frac{1}{2} = & 47\frac{1}{2} + 25\frac{1}{2} = & 18\frac{1}{2} - 6\frac{1}{2} = & 38\frac{1}{2} + 11\frac{1}{2} = \\
& 12 - \frac{1}{2} = & 68\frac{1}{2} - 17\frac{1}{2} = & 72 + 8\frac{1}{2} = & 55 - 4\frac{1}{2} = \\
& 25\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = & 26\frac{1}{2} + 16\frac{1}{2} = & 44\frac{1}{2} - 24\frac{1}{2} = & 27 + 2\frac{1}{2} = \\
& 34\frac{1}{2} - \frac{1}{2} = & 35 - 24\frac{1}{2} = & 56\frac{1}{2} + 16\frac{1}{2} = & 15\frac{1}{2} + 15\frac{1}{2} =
\end{array}$$

1. Mitu lehte paberit kulub 8-le, 5-le, 12-le õpilasele, kui igaühele anda $\frac{1}{2}$ lehte?

2. Mitu õpilast on teil 1.; 2.; 3. jne. klassis? Mitu lehte kulub igas klassis, kui igale õpilasele anda $\frac{1}{2}$ lehte?

3. Tööline tarvitab päevas $1\frac{1}{2}$ naela leiba. Mitu naela leiba kulub 3; 4; 5 päeval? nädalas?

4. Leiva nael maksab 8 senti. Kui palju maksab $\frac{1}{2}$ naela?

5. Kui palju kulub töölisel leiva peale päevas? nädalas?

Veerand.

1. Üks neljandik ehk veerand kirjutatakse numbritega nii: $\frac{1}{4}$. Mis tähendab jooneke kahe numbri vahel? Mida näitab 1 joonekese peal? Mida näitab 4 joonekese all?

2. Kirjuta numbritega neljandiknaeltena 2; 3; 4; 5; 8; 10; 27; 32 veerandnaelalist teepakikest. Mida näitavad arvud joonekeste peal? Mida näitab 4

joonekeste all? Mitu naela kaalub kokku iga ülalnime-
tatud arv pakikesi?

3. Kirjuta numbritega: 2 neljandikku; kolmvee-
rand; 2 ja veerand; 18 ja kolmveerand; 32 ja 2 nel-
jandikku.

Märkus: 2 neljandikku on $\frac{1}{2}$, sellepärast kir-
jutatakse $\frac{2}{4}$ asemel alati $\frac{1}{2}$.

1. Sa saad isalt apelsini ja jagad selle neljan-
dikkudeks. Ühe neljandiku annad õele, teise vennale.
Mis võid arvutada?

2. Lõunaks osteti nael liha. Kont kaalub $\frac{1}{4}$ naela.
Kui palju on puhast liha?

3. Osteti kaks $\frac{3}{4}$ -naelast saia. Kui raske on
saiapak?

4. Ema tõi 2 naela kohvi. Kodus oli tal veel
 $\frac{1}{4}$ naela. Arvuta.

5. 16-naelasest meepurgist müüdi ära $8\frac{1}{4}$ naela.
Kui palju mett jäi veel purki?

6. Juustutükk kaalub $34\frac{1}{4}$ naela. Kaupmees lõi-
kab ära $2\frac{1}{4}$ naela. Kui raske on nüüd juustutükk?

7. Sea kokku ülesanne, kus tuleb $46\frac{3}{4} + 23\frac{1}{4}$.

8.

$\frac{1}{4} + \frac{1}{4} =$	$2 + \frac{1}{4} =$	$11\frac{1}{4} - 1\frac{1}{4} =$	$7 + 3\frac{3}{4} =$
$\frac{3}{4} + \frac{1}{4} =$	$4 - \frac{1}{4} =$	$16\frac{3}{4} + 2\frac{1}{4} =$	$17 - 3\frac{3}{4} =$
$1 - \frac{1}{4} =$	$10\frac{1}{4} + \frac{1}{4} =$	$14\frac{3}{4} - 4\frac{1}{4} =$	$13\frac{1}{4} + 5\frac{3}{4} =$
$\frac{3}{4} - \frac{1}{4} =$	$12\frac{1}{4} - \frac{1}{4} =$	$8\frac{1}{4} + 1\frac{3}{4} =$	$20 - 10\frac{1}{4} =$
$1 - \frac{3}{4} =$	$20 - \frac{3}{4} =$	$19\frac{3}{4} - 5\frac{3}{4} =$	$11\frac{3}{4} + 1\frac{1}{4} =$
$1 + \frac{1}{4} =$	$18\frac{1}{4} + \frac{3}{4} =$	$15 - 5\frac{1}{4} =$	$16 - 5\frac{1}{4} =$

1. Kui palju kaaluvad **7; 9; 12; 22** veerandnaelast teepakki?

2. Sa tarvitad igapäev $\frac{1}{4}$ naela suhkrut. Mitu naela suhkrut kulub nädala jooksul? kuu jooksul?

3. Kui palju kaaluvad **6** üheraskust leiba, kui **1** niisugune leib kaalub $7\frac{1}{4}$ naela?

4. Toop piima maksab **16** senti. Kui palju maksab $\frac{1}{4}$; $3\frac{1}{4}$; $6\frac{1}{4}$ toopi?

5. Kaussi mahub $2\frac{1}{4}$ toopi piima. Mitu toopi piima mahub **3** säärasesse kaussi?

Kaheksandik.

1. Üks kaheksandik kirjutatakse numbritega nii: $\frac{1}{8}$. Mis tähendab **1** joonekese peal? Mis tähendab **8** joonekese all?

2. Kirjuta numbritega kaheksandiknaeltena **2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 12; 16; 24; 28; 36; 42; 48** kaheksandiknaelalist šokolaaditahvlit. Mida näitavad arvud joonekese peal? Mida näitab **8** joonekese all? Mitu naela kaalub kokku iga ülalnimetatud arv šokolaaditahvleid?

3. Kirjutage numbritega: **2** kaheksandikku, **3** kaheksandikku, **4** kaheksandikku, **5** kaheksandikku, **6** kaheksandikku, **7** kaheksandikku, **2** täit ja **4** kaheksandikku.

Märkused: 4 kaheksandikku on pool, seepärast kirjutatakse $\frac{4}{8}$ asemel alati $\frac{1}{2}$;

2 kaheksandikku on veerand, seepärast kirjutatakse $\frac{2}{8}$ asemel alati $\frac{1}{4}$;

6 kaheksandikku on kolmveerand, seepärast kirjutatakse $\frac{6}{8}$ asemel alati $\frac{3}{4}$.

1. Ema kulus paari lapse sukki; nende peale kulus tal $\frac{1}{8}$ naela lõnga. $\frac{1}{8}$ naela lõnga jäi veel järele. Kui palju lõnga ostis ema?

2. Kui palju lõnga oleks järele jäänud $\frac{3}{8}$; $\frac{5}{8}$ naelast lõngast?

3. Sea kokku ülesanded, kus tuleks liita $\frac{5}{8}$ ja $\frac{1}{8}$; $\frac{7}{8}$ ja $\frac{1}{8}$; $\frac{3}{8}$ ja $\frac{3}{8}$; $\frac{5}{8}$ ja $\frac{3}{8}$.

4. Sea kokku ülesanded, kus tuleks $\frac{5}{8} - \frac{1}{8}$; $1 - \frac{1}{8}$; $\frac{5}{8} - \frac{3}{8}$; $1 - \frac{3}{8}$; $\frac{7}{8} - \frac{5}{8}$.

5. Kastis on $15\frac{5}{8}$ naela rosinaid. Müüdnud on sealt juba $12\frac{3}{8}$ naela. Mitu naela rosinaid oli kastis?

6.	$\frac{1}{8} + \frac{1}{8} =$	$\frac{7}{8} + \frac{1}{8} =$	$1 - \frac{7}{8} =$	$5 + \frac{1}{8} =$
	$\frac{3}{8} - \frac{1}{8} =$	$\frac{1}{8} + \frac{3}{8} =$	$\frac{7}{8} - \frac{5}{8} =$	$4 - \frac{1}{8} =$
	$\frac{3}{8} + \frac{1}{8} =$	$\frac{5}{8} - \frac{3}{8} =$	$\frac{1}{8} + \frac{7}{8} =$	$2\frac{3}{8} - 1\frac{1}{8} =$
	$\frac{5}{8} - \frac{1}{8} =$	$\frac{5}{8} + \frac{3}{8} =$	$1 - \frac{3}{8} =$	$3\frac{1}{8} + \frac{7}{8} =$
	$\frac{5}{8} + \frac{1}{8} =$	$\frac{3}{8} + \frac{3}{8} =$	$\frac{3}{8} + \frac{5}{8} =$	$8\frac{7}{8} - 4\frac{5}{8} =$
	$\frac{7}{8} - \frac{1}{8} =$	$\frac{1}{8} + \frac{5}{8} =$	$1 - \frac{5}{8} =$	$6\frac{3}{8} + 3\frac{5}{8} =$

$$\begin{array}{cccc}
7. & 3\frac{5}{8} - 1\frac{3}{8} = & 10 - \frac{7}{8} = & 3\frac{3}{8} - 2\frac{3}{8} = & 7\frac{3}{8} + 2\frac{5}{8} = \\
& 9\frac{1}{8} + \frac{3}{8} = & 1\frac{5}{8} + 8\frac{1}{8} = & 5 + 4\frac{3}{8} = & 6\frac{1}{8} - 6 = \\
& 2 - \frac{5}{8} = & 4\frac{7}{8} - 2\frac{5}{8} = & 7 - 4\frac{3}{8} = & 8\frac{7}{8} + 1\frac{1}{8} = \\
& 8\frac{3}{8} + 1\frac{1}{8} = & 6 + 3\frac{5}{8} = & 4\frac{1}{8} + 4\frac{5}{8} = & 3 - 2\frac{3}{8} = \\
& 5\frac{1}{8} - 2\frac{1}{8} = & 9\frac{5}{8} - 5\frac{3}{8} = & 2\frac{7}{8} - \frac{5}{8} = & 9\frac{1}{8} + \frac{7}{8} = \\
& 7\frac{1}{8} + 2\frac{1}{8} = & 1 + 8\frac{7}{8} = & \frac{5}{8} + 7\frac{1}{8} = & 10 - 5\frac{3}{8} =
\end{array}$$

1. Ema on sulle kooli kaasa andnud suure õuna. Sa lõikad selle kaheksandikkudeks. Igale koolisõbrale annad sa $\frac{1}{8}$ õunast. Missuguse osa õunast saavad kokku 3; 4; 6; 7 sõpra?

2. Sinu venna särgiks kulub $2\frac{1}{8}$ küünart riiet. Kui palju riiet läheb 4-le, 3-le, 5-le särgile?

3. Küünar pesupitsi maksab 16 senti. Kui palju maksab $\frac{1}{8}$ küünart?

4. Kui palju maksab $3\frac{1}{8}$ küünart, $5\frac{1}{8}$ küünart seda pitsi?

Kooki jagamas.

1. Ainol on sünnipäev ja hulk kooliõdesid on tulnud talle külla. Nüüd istuvad kõik, kokku 16 last, kohvilauas. Laual on ilus sünnipäevakook. Ema tahab selle lõigata 16-eks tükiks. „Mina seda küll teha ei mõistaks,“ ütleb Elli. „Kaheksandikkudeks mõistaksin ma ta küll lõigata, seda olen koolis õppinud,“ arwab Aino. Ema nõusolekul võtabki Aino noa ja varssi on kook kaheksaks ühesuuruseks tükiks lõigatud. Kuidas tegi seda Aino?

2. Mitmele lapsele tuleb nüüd tükk kooki? Mis tuleks teha koogitükkidega, et iga laps saaks oma osa?

3. Ema lõikaski iga kaheksandiku veel pooleks. Mitmeks tükiks on nüüd terve kook lõigatud? Kuidas nimetame iga tükki?

4. Kui kohvijoomine lõpetatud, tahtsid lapsed katsuda, kas nad oskaksid jagada kooki 16-ks ühesuurseks osaks. Et kooke enam ei olnud, lõikasid nad paberist taldriku suuruse ringi ja katsusid jagada seda. Tuli välja, et paberist ringi jagamine on palju hõlpsam, sest seda saab kokku murda. Kuidas toimetasid lapsed jagamist?

5. Nüüd hakkasid lapsed paberist kuueteistkümnendikkudega mängima. Nad seadsid kõik kuueteistkümnendikud kahekaupa kokku. Missuguse osa tervest ringist said nad, kui nad 2 kuueteistkümnendikku kokku seadsid?

6. Nii saadud osad seadsid lapsed jälle kahekaupa kõrvuti. Missuguse osa ringist said nad nüüd? Mitu kaheksandikku, kuueteistkümnendikku on igas veerandis?

7. Lapsed jätkasid mängimist ja seadsid veerandid kokku poolteks. Mitu poolt nad said? Mitu veerandit, kaheksandikku, kuueteistkümnendikku on igas pooles?

8. Nüüd lükkasid lapsed saadud pooled kõrvuti ja said jälle terve ringi. Mitu poolt, veerandit, kaheksandikku, kuueteistkümnendikku on terves?

1. Pagar lõikas kooke kuueteistkümnendikkudeks tükideks. Mitu tükki sai ta **3-st**; **5-st**; **6-st** koogist?

2. Mitu kuueteistkümnendiknaelalist pakikest teed on $2\frac{1}{4}$; $4\frac{1}{2}$; **7**; $10\frac{3}{4}$ naelas?

3. Kaupmees müüs **48**; **20**; **168**; **52** kuueteistkümnendiknaelalist tükikest pärmis. Mitu naela pärmis ta müüs?

4. Mitu tahvlit šokolaadi tuleb jagada kuueteistkümnendikkudeks, et saada **24**; **60**; **76** tükikest?

1. Üks kuueteistkümnendik kirjutatakse numbriga nii: $\frac{1}{16}$. Mida näitab **1** joonekese peal? Mida näitab **16** joonekese all?

2. Kirjuta numbriga kuueteistkümnendiknaelena **2**; **3**; **4**; **5**; **8**; **10**; **12**; **16**; **18**; **32**; **40**; **48** kuueteistkümnendiknaelalist tükki pärmis. Mida näitavad arvud joonekese peal? Mida näitab **16** joonekese all? Mitu naela kaalub kokku iga ülalnimetatud arv pärmis tükikesi?

3. Kirjuta numbriga **2** täit ja **3** kuueteistkümnendikku; **7** täit ja **9** kuueteistkümnendikku; **22** täit ja **5** kuueteistkümnendikku.

4. Missugune osa tervest on **4**; **8** ja **12** kuueteistkümnendikku ja mis kirjutatakse sellepärast alati $\frac{4}{16}$; $\frac{8}{16}$ ja $\frac{12}{16}$ asemel?

5. Missugune osa tervest on 2; 6; 10 ja 14 kuueteistkümnendikku ja mis kirjutatakse sellepärast alati $\frac{2}{18}$; $\frac{6}{18}$; $\frac{10}{18}$ ja $\frac{14}{18}$ asemel?

6. Kirjuta numbritega 4 täit ja 8 kuueteistkümnendikku, 2 täit ja 4 kuueteistkümnendikku, 5 täit ja 2 kuueteistkümnendikku, 9 täit ja 6 kuueteistkümnendikku, 7 täit ja 8 kuueteistkümnendikku, 6 täit ja 10 kuueteistkümnendikku, 1 täis ja 12 kuueteistkümnendikku, 3 täit ja 14 kuueteistkümnendikku.

1. Karbis oli 16 ühesuurst šokolaaditükikest. Ühel päeval söödi sealt ära $\frac{5}{18}$, teisel päeval $\frac{3}{18}$. Kui palju šokolaadi on veel karbis?

2. Poes oli $3\frac{3}{8}$ naela kallimat ja $4\frac{7}{8}$ naela odavamaid teed. Mitu naela teed oli poes kokku?

3. Kallimast teest müüdi ära $1\frac{1}{8}$ naela, odavamast $2\frac{5}{8}$ naela. Mis võime arvutada?

4. Emal oli 3 naela keedušokolaadi. Sellest on ära tarvitatud $1\frac{9}{8}$ naela. Arvuta.

5.

$\frac{1}{18} + \frac{1}{18} =$	$\frac{7}{18} - \frac{1}{18} =$	$\frac{13}{18} - \frac{1}{18} =$	$\frac{11}{18} + \frac{5}{18} =$
$\frac{3}{18} + \frac{1}{18} =$	$\frac{9}{18} + \frac{1}{18} =$	$\frac{15}{18} + \frac{1}{18} =$	$\frac{13}{18} - \frac{3}{18} =$
$\frac{3}{18} - \frac{1}{18} =$	$\frac{9}{18} - \frac{1}{18} =$	$\frac{15}{18} - \frac{1}{18} =$	$\frac{7}{18} + \frac{9}{18} =$
$\frac{5}{18} + \frac{1}{18} =$	$\frac{11}{18} + \frac{1}{18} =$	$\frac{3}{18} + \frac{5}{18} =$	$\frac{9}{18} - \frac{7}{18} =$
$\frac{5}{18} - \frac{1}{18} =$	$\frac{11}{18} - \frac{1}{18} =$	$\frac{7}{18} - \frac{5}{18} =$	$\frac{5}{18} + \frac{3}{18} =$
$\frac{7}{18} + \frac{1}{18} =$	$\frac{13}{18} + \frac{1}{18} =$	$\frac{15}{18} - \frac{13}{18} =$	$\frac{15}{18} - \frac{9}{18} =$

$$\begin{array}{llll}
6. \quad 1 - \frac{3}{18} = & 6\frac{5}{18} + 2\frac{11}{18} = & 10 - \frac{15}{18} = & 1\frac{3}{18} + 8\frac{7}{18} = \\
1 + \frac{15}{18} = & 2 - 1\frac{15}{18} = & 8\frac{7}{18} + 1\frac{3}{18} = & 8\frac{7}{18} - 5\frac{5}{18} = \\
5 - \frac{5}{18} = & 2\frac{7}{18} + 2\frac{5}{18} = & 7\frac{13}{18} - 7\frac{1}{18} = & 4\frac{15}{18} + 5\frac{1}{18} = \\
8 + \frac{11}{18} = & 4\frac{9}{18} + 7\frac{3}{18} = & 3\frac{5}{18} + 6\frac{11}{18} = & 9\frac{9}{18} - 9\frac{7}{18} = \\
4\frac{1}{18} + \frac{5}{18} = & 5\frac{5}{18} - 5\frac{3}{18} = & 7 - 6\frac{15}{18} = & 5\frac{13}{18} + \frac{3}{18} = \\
3\frac{3}{18} - 2\frac{3}{18} = & 9\frac{7}{18} + \frac{9}{18} = & 6\frac{1}{18} + 3\frac{11}{18} = & 7\frac{13}{18} - \frac{5}{18} =
\end{array}$$

1. Pagar tarvitab päevas $\frac{7}{18}$ naela pärm. Kui palju pärm kulub tal 6 päeva, 15 päeva jooksul?

2. Kui palju pärm kulub 8 päeva jooksul, kui päevas tarvitada $1\frac{3}{18}$ naela?

3. Sõduritele jagatakse iga kuu $3\frac{5}{18}$ naela kohvi. Kui palju kohvi kulub 4 kuuga? aastas?

4. Iga sõdur saab kuus umbes $2\frac{5}{18}$ naela suhkrut. Kui palju suhkrut kulub väeosas igas kuus, kui seal on 12; 40; 72; 96 sõdurit?

1. Ema tõi 5 naela suhkrut. Sellest jätkus 16 päevaks. Kui palju suhkrut tarvitati läbisegi päevas?

2. 2 naela kompvekke jagati ühetasa 16 lapsele. Kui palju sai iga laps?

3. Jaga 16 lapsele 24; 36; 40 kooki.

4. Sea kokku ülesanded, kus tuleb jagada 16-ga 20; 32; 54; 75.

5.	1 : 16 =	5 : 16 =	60 : 16 =	83 : 16 =
	3 : 16 =	42 : 16 =	65 : 16 =	95 : 16 =
	11 : 16 =	27 : 16 =	21 : 16 =	73 : 16 =
	25 : 16 =	17 : 16 =	7 : 16 =	37 : 16 =
	33 : 16 =	9 : 16 =	51 : 16 =	47 : 16 =
	15 : 16 =	49 : 16 =	72 : 16 =	70 : 16 =

1. Toodi **32** naela petrooleumi. $\frac{1}{16}$ sellest valati lampidesse. Arvuta.

2. Hennul on **112** senti. Kuueteistkümnendiku oma rahast kulutas ta vihiku ostmiseks. Kui palju maksis vihik?

3. **192**-leheküljelisest raamatust on läbi loetud $\frac{1}{16}$. Mis võid siin arvutada?

4. Leia kuueteistkümnendik **64**-st, **80**-st, **144**-st, **272**-st sendist.

1. Nöör lõigati **16**-ks ühepikkuseks tükiks. Mitme meetri pikkune oli terve nöör, kui iga tükk on **4**; **7**; **12** meetrit pikk?

2. Kui palju maksab nael pärm, kui $\frac{1}{16}$ -naelane tükk maksab **8** senti?

3. $\frac{1}{16}$ -naelane teepakk maksab **15** senti. Kui palju maksab nael teed?

4. Kuueteistkümnendik sinu rahast on **3**; **8**; **14**; **35** senti. Mitu senti on sul?

Kolmandik.

1. Üks kolmandik kirjutatakse numbritega nii: $\frac{1}{3}$.
Mis tähendab jooneke kahe numbri vahel? Mida näitab
1 joonekese peal? Mida näitab 3 joonekese all?

2. Mitmest koogist saame $\frac{3}{3}$; $\frac{4}{3}$; $\frac{6}{3}$; $\frac{7}{3}$; $\frac{1^2}{3}$; $\frac{1^6}{3}$;
 $\frac{2^4}{3}$ koogitükikest? Mida näitavad arvud joonekeste peal?
Mida näitab 3 joonekeste all?

3. Kirjuta numbritega 1 kolmandik, 2 kolman-
dikku; 4 ja 1 kolmandik; 18 ja 2 kolmandikku;
72 ja 1 kolmandik.

1. Isa võttis tööle minnes kaasa naela leiba. Ta
lõikas leiva kolmeks tükiks. Lõunaooteks sõi ta $\frac{1}{3}$ naela,
lõunaks samuti $\frac{1}{3}$ naela. Mis võime arvutada?

2. Kahest naelast võist on ära tarvitatud $\frac{1}{3}$ naela.
Arvuta.

3. Emal on kaks pesunööri: üks on $16\frac{1}{3}$ meetrit
pikk, teine $5\frac{2}{3}$ meetrit pikem. Mitu meetrit pesunööri
on emal?

4. 6 meetri pikkuse laua otsast lõigati maha
 $1\frac{1}{3}$ meetri pikkune tük. Kui pikk on nüüd laud?

5.

$\frac{1}{3} + \frac{1}{3} =$	$2 + \frac{1}{3} =$	$15 + 4\frac{2}{3} =$	$20 - 2\frac{1}{3} =$
$\frac{2}{3} + \frac{1}{3} =$	$4\frac{1}{3} - 2\frac{1}{3} =$	$13\frac{1}{3} - 3\frac{1}{3} =$	$15\frac{2}{3} + 4\frac{1}{3} =$
$\frac{2}{3} - \frac{1}{3} =$	$12\frac{2}{3} + 3\frac{1}{3} =$	$\frac{2}{3} + 19\frac{1}{3} =$	$15\frac{1}{3} - 5\frac{1}{3} =$
$1 - \frac{1}{3} =$	$7\frac{2}{3} - 5\frac{1}{3} =$	$18\frac{2}{3} - 18 =$	$\frac{1}{3} + 9\frac{2}{3} =$
$1 + \frac{1}{3} =$	$10 + 8\frac{2}{3} =$	$8 + \frac{2}{3} =$	$16\frac{2}{3} - \frac{2}{3} =$
$1 - \frac{2}{3} =$	$16\frac{2}{3} - 6\frac{2}{3} =$	$11 - \frac{2}{3} =$	$13 + 3\frac{1}{3} =$

1. Mitu naela liha tuleb osta 6-le, 8-le, 12-le, 17-le inimesele, et igaüks saaks $\frac{1}{3}$ naela?

2. Ema tahab muretseda uued akna-eesriided. Mitu künart riiet kulub 4-le aknale, kui igale aknale läheb $8\frac{1}{3}$ künart?

3. Mitu künart riiet kulub 3-le aknale, kui igale aknale arvata $4\frac{1}{3}$ künart?

4. Eesriide künrast küsitakse 48 senti. Kui palju läheb maksma $8\frac{1}{3}$ künart? $4\frac{1}{3}$ künart?

Vibu tegemas.

1. Arno ja Kalle tahavad indiaanlast mängida. Nad vajavad vibunööri. Ema annab selleks kummalegi pika tüki jämedat niiti. „See tuleb kuuekordselt kokku keerutada, siis saab paras nööri,“ arutavad poisid. Arno lõikab oma lõngatüki kõigepealt **pooleks** ja jagab siis kummagi poole veel **kolmeks**. Mitu ühepikkust niiditüki on nüüd Arnol? Missugune osa tervest niidist on iga tükk?

2. Ka Kalle jagab oma niidi ühepikkusteks osadeks, kuid teeb seda teisiti. Ta jagab alul terve lõnga **kolmandikkudeks** ja siis iga kolmandiku veel **pooleks**. Mitu ühepikkust tükki ta saab? Missugune osa tervest lõngast on iga tükk?

3. Poisid imestavad, kuidas kumbki lõnga isemoodi jagades sai siiski kuuendikud. „Vaatan õige järele, kui-

das sa tegid," lausub Arno ja seob oma lõngatükid kahekaupa kokku. Mitu lõngatükki on tal nüüd? Kuidas nimetame iga tükki?

4. Ka saadud kolmandikud seob ta kokku. Mis saab ta nüüd?

5. Kalle seob oma lõngatükid alul kolmekaupaks kokku. Missugused osad tervest lõngast ta saab?

6. Pärast köidab ta ka pooled ühte. Mis saab ta nüüd?

1. Mitu kuuendiknaelast küünalt on 3; $4\frac{1}{2}$; 8; $11\frac{1}{2}$ naelas?

2. Mitu kuuendiknaelast pakikest kompvekke saab $3\frac{1}{2}$; 5; 7 naelast kompvekkidest?

3. Mitu šokolaaditahvli tuleb jagada kuuendikku-deks, et saada 9; 12; 21; 27 tükikest?

1. Üks kuuendik kirjutatakse numbritega nii: $\frac{1}{6}$. Mida näitab 1 joonekese peal? Mida näitab 6 joonekese all?

2. Kirjutage numbritega kuuendiknaeltes 2; 3; 4; 5; 6; 8; 12; 15; 18; 25 kuuendiknaelalist küünalt. Mida näitavad arvud joonekese peal? Mida näitab 6 joonekese all? Mitu naela kaalub kokku iga ülaltoodud arv küünlaid?

3. Kirjuta numbritega 2 täit ja 1 kuuendik; 6 täit ja 5 kuuendikku.

4. Missugune osa tervest on 2 kuuendikku, 4 kuuendikku ja mis kirjutatakse sellepärast alati $\frac{2}{8}$ ja $\frac{4}{8}$ asemel?

5. Missugune osa tervest on 3 kuuendikku ja mis kirjutatakse sellepärast alati $\frac{3}{8}$ asemel?

6. Kirjuta numbritega 5 täit ja 2 kuuendikku, 4 täit ja 3 kuuendikku, 7 täit ja 4 kuuendikku.

1. Ostuühingu kapis oli hommikul $\frac{5}{8}$ tosinat pliiatseid. Päeva jooksul müüdi $\frac{1}{8}$ tosinat. Missugune osa tosinast on alles?

2. Ülo kulub ülesannete lahendamiseks $\frac{5}{8}$ tundi ja lugemise harjutamiseks $\frac{1}{8}$ tundi. Mitu tundi tegi Ülo koolitööd?

3. 6 jala pikkuse lauatuiki otsast saeti maha $2\frac{1}{8}$ jala pikkune tükk. Kui pikk tükk jäi järele?

4. Väino on $10\frac{5}{8}$ aastat vana, Heino on $2\frac{1}{8}$ aastat vanem. Kui vana on Heino?

5. $\frac{1}{8} + \frac{1}{8} =$	$1 + \frac{5}{8} =$	$25 - 5\frac{1}{8} =$	$16 - 5\frac{5}{8} =$
$\frac{5}{8} + \frac{1}{8} =$	$3 - \frac{5}{8} =$	$18\frac{1}{8} + 2\frac{1}{8} =$	$7\frac{1}{8} + 8 =$
$\frac{5}{8} - \frac{1}{8} =$	$7\frac{1}{8} + \frac{5}{8} =$	$32\frac{1}{8} - 30\frac{1}{8} =$	$35\frac{5}{8} - 35 =$
$1 + \frac{1}{8} =$	$8\frac{5}{8} - 4\frac{1}{8} =$	$17\frac{5}{8} + 13\frac{1}{8} =$	$12\frac{1}{8} + 12 =$
$1 - \frac{1}{8} =$	$10\frac{5}{8} + 4\frac{1}{8} =$	$21\frac{5}{8} - 1\frac{1}{8} =$	$28\frac{5}{8} - 8\frac{1}{8} =$
$1 - \frac{5}{8} =$	$9\frac{5}{8} - 8\frac{5}{8} =$	$20 + 5\frac{1}{8} =$	$6 + 6\frac{5}{8} =$

1. Vahetund on $\frac{1}{8}$ tundi pikk. Kui palju kulub aega 4 vahetunni peale?

2. Mitu tosinat nööpe läheb 5 särgile, kui igale särgile kulub $\frac{5}{8}$ tosinat?

3. Kui pika nööri peab lõikama tükkideks, et saada 4 tükki, iga tükk $5\frac{1}{8}$ jalga pikk?

1. Mitu naela suhkrut kulub perekonnal päevas, kui 6 päevaga kulub 4 naela?

2. Töomeses sõi 6 päevaga 15 naela leiba. Mitu naela kulus tal päevas?

3. Onu jagas oma 6 lapsele 8 tahvlit šokolaadi. Kui palju sai iga laps?

4. Sea kokku ülesanded, kus 20; 25; 33; 50 tuleb jagada kuuega.

5.	1 : 6 =	26 : 6 =	76 : 6 =	92 : 6 =
	5 : 6 =	31 : 6 =	85 : 6 =	47 : 6 =
	9 : 6 =	45 : 6 =	63 : 6 =	39 : 6 =
	11 : 6 =	33 : 6 =	75 : 6 =	82 : 6 =
	15 : 6 =	50 : 6 =	91 : 6 =	28 : 6 =
	13 : 6 =	62 : 6 =	17 : 6 =	34 : 6 =

1. Klassis oli 24 õpilast, $\frac{1}{6}$ neist olid tütarlapsed. Mitu poissi oli klassis?

2. Kanad munesid nädala jooksul 36 muna. $\frac{1}{6}$ neist tarvitas ema toidu valmistamiseks. Ülejäänud

munad müüs ta ära ja sai 19 senti paarist. Mitu senti sai ema munade müügist?

3. Klassi raamatukogus oli 138 raamatut. $\frac{1}{8}$ neist oli Jukul juba läbi loetud. Mitu raamatut oli Jukul veel lugemata?

4. Leia 258-st; 732-st; 864-st; 558-st; 900-st $\frac{1}{8}$.

1. Peeter kulutas $\frac{1}{8}$ oma rahast vihiku ostmiseks. Mitu senti tal oli, kui vihik maksis 6 senti?

2. Kui palju maksab tosin pliiatseid, kui $\frac{1}{8}$ tosinat maksab 12 senti?

3. Klassis puudus 5 last. See oli $\frac{1}{8}$ kogu õpilaste arvust. Mitu õpilast oli klassis?

4. Leia arvud, mille $\frac{1}{8}$ on 25; 37; 48; 54; 72; 86; 154.

Kaheteistkümnendik.

1. Valdol, Kustil ja Arnol on igaühel jalapikkune pabeririba. Nad tahavad jagada need tollideks. Mitmeks osaks peab iga poiss jagama oma pabeririba?

2. Valdol on peagi selge, kuidas seda teha. Ta jagab oma riba esiti **pooleks** ja siis kummagi poole veel **pooleks**. Mitu osa on tal nüüd juba? Kuidas nimetatakse neid osasid? Mitu tolli on iga osa pikk? Mitmeks tükiks peab ta jagama iga niisuguse osa, et saada

tollipikkused tükid? Missugune osa tervest paberiribast on tollipikkune tükk?

3. Arno toimetab oma riba jagamist pisut teisiti. Ta jagab selle esiti **pooleks** ja siis kummagi osa veel **kolmeks**. Mitu osa ta nii saab? Kuidas nimetatakse neid osasid? Mitu tolli on iga osa pikk? Mitmeks tükiks peab jagama Arno iga niisuguse osa, et saada tollipikkused tükid?

4. Kusti jagab oma riba kohe alul **kolmeks**. Kuidas talitab ta edasi?

5. Kui jagamine lõpetatud, hakkavad poisid saadud kaheteistkümnendikke jälle kokku seadma. Valdo asetab omad kahekaupa otsakuti. Mitu paberitükki ta nii saab? Mitu tolli on iga tükk pikk? Missugune osa tervest paberiribast on iga niisugune tükk?

6. Arno seab oma kaheteistkümnendikud kolme-kaupa kokku. Mitu paberitükki saab tema? Mitu tolli on iga tükk pikk? Missugune osa tervest paberiribast on iga niisugune tükk?

7. Kusti aga asetab korraga neli kaheteistkümnendikku otsakuti. Missugused osad tervest paberiribast saab tema ja mitu tolli on iga osa pikk?

8. Missuguse osa tervest paberiribast saaksid poisid, kui nad asetaksid otsakuti 6; 8; 10 kaheteistkümnendikku samast ribast?

1. Mitu kaheteistkümnendiku (kuud) on 2-s, 3-s, 7-s aastas?

2. Mitu kaheteistkümnendikku (tolli) on $\frac{1}{2}$ -s, $\frac{1}{4}$ -s, $2\frac{1}{3}$ -s, $4\frac{3}{4}$ -s, $5\frac{1}{6}$ -s jalas?

3. Mitu tosinat nööpe tuleb osta, et saada 6; 8; 12; 24; 32; 45; 69; 92 nööpi?

4. Mitu tosinat pliiatseid tuleb osta, et saada 3; 4; 9; 10; 18; 36; 48; 52 pliiatsit?

1. Üks kaheteistkümnendik kirjutatakse numbritega nii: $\frac{1}{12}$. Mida näitab 1 joone peal ja mida näitab 12 joone all?

2. Kirjuta numbritega tosinais (kaheteistkümnendikkudena) 5; 7; 11; 12; 18; 24; 30; 48; 50 pliiatsit. Mida näitavad arvud joonekeste peal, mida näitab 12 joonekeste all? Mitu tosinat on iga ülalnimetatud arv pliiatseid?

3. Kirjuta numbritega 2 täit ja 5 kaheteistkümnendikku; 16 täit ja 7 kaheteistkümnendikku; 31 täit ja 11 kaheteistkümnendikku.

4. Missugune osa tervest on 2 kaheteistkümnendikku ja 10 kaheteistkümnendikku ja mis kirjutatakse seepärast alati $\frac{2}{12}$ ja $\frac{10}{12}$ asemel?

5. Missugune osa tervest on 3; 6; 9 kaheteistkümnendikku ja mis kirjutatakse seepärast alati $\frac{3}{12}$; $\frac{6}{12}$ ja $\frac{9}{12}$ asemel?

6. Missugune osa tervest on 4 kaheteistkümnendikku ja 8 kaheteistkümnendikku ja mis kirjutatakse seepärast alati $\frac{4}{12}$ ja $\frac{8}{12}$ asemel?

7. Kirjuta numbritega aastaina 3 aastat 6 kuud, 4 aastat 8 kuud, 2 aastat 9 kuud, 1 aasta 2 kuud, 5 aastat 4 kuud, 10 aastat 5 kuud, 12 aastat 10 kuud.

1. Ema õmbleb särkidele nõöpe ette. Isa särgile õmmeldi 7 nõöpi, Väino särgile 5 nõöpi. Palju nõöpe kulus kummagi särkile tosinais? Palju kulus nõöpe kokku?

2. $\frac{7}{12}$ tosinast nõöpidest tarvitati ära $\frac{5}{12}$ tosinat. Palju nõöpe jäi järele?

3. Helmi on $8\frac{5}{12}$ aastane, Karl on $2\frac{5}{12}$ aastat vanem. Kui vana on Karl?

4. Vend on 11 aastat 7 kuud vana, õde aga 7 aastat 5 kuud. Kirjuta üles venna ja õe vanus aastais. Mitu aastat on vend õest vanem?

5. Üks põrandavaip on $10\frac{7}{12}$ jalga pikk, teine $8\frac{5}{12}$ jalga. Mis võime siin arvutada?

6. Toa pikkus on 18 jalga. Mitme jala pikkune tükk tuleks kummalegi vaibale otsa õmmelda, et vaibad ulatuksid ühest toa otsast teise?

$$\begin{array}{llll}
7. \quad \frac{1}{12} + \frac{1}{12} = & \frac{11}{12} - \frac{1}{12} = & 2 + \frac{5}{12} = & 10 - 9\frac{11}{12} = \\
\frac{5}{12} + \frac{1}{12} = & 1 - \frac{1}{12} = & 3\frac{11}{12} - \frac{5}{12} = & 7\frac{7}{12} + 2\frac{5}{12} = \\
\frac{5}{12} - \frac{1}{12} = & \frac{5}{12} + \frac{7}{12} = & 1\frac{5}{12} + 3\frac{1}{12} = & 12\frac{7}{12} - 2\frac{5}{12} = \\
\frac{7}{12} + \frac{1}{12} = & \frac{7}{12} - \frac{5}{12} = & 8\frac{11}{12} - 7\frac{7}{12} = & 5\frac{5}{12} + 8 = \\
\frac{7}{12} - \frac{1}{12} = & \frac{1}{12} + \frac{7}{12} = & 6\frac{5}{12} + 3\frac{5}{12} = & 8\frac{11}{12} - 8\frac{7}{12} = \\
\frac{11}{12} + \frac{1}{12} = & \frac{11}{12} - \frac{7}{12} = & 4\frac{7}{12} - 3\frac{1}{12} = & 15\frac{5}{12} + 14\frac{7}{12} =
\end{array}$$

1. Mitu õuna saab iga laps, kui 6 õuna jagada 12 lapsele?

2. Kui palju võid kulub päevas, kui 12 päevaga kulub 9 naela?

3. Kui pikk saab iga nõõritükk, kui lõigata 28 jala pikkune nõõr 12-ks ühepikkuseks tükiks?

4. Töömees kaevab kahe nädalaga 32 sülda kraavi. Mitu sülda kaevab ta päevas?

5. Sea kokku ülesanded, kus 45; 50; 66; 73; 86 tuleb jagada 12-ga.

$$\begin{array}{llll}
6. \quad 3 : 12 = & 37 : 12 = & 66 : 12 = & 58 : 12 = \\
23 : 12 = & 51 : 12 = & 26 : 12 = & 69 : 12 = \\
13 : 12 = & 43 : 12 = & 54 : 12 = & 21 : 12 = \\
35 : 12 = & 85 : 12 = & 38 : 12 = & 87 : 12 = \\
49 : 12 = & 77 : 12 = & 95 : 12 = & 99 : 12 = \\
19 : 12 = & 63 : 12 = & 74 : 12 = & 100 : 12 =
\end{array}$$

1. Õpilane ostis poest raamatu ja sullepea. Raamat maksis 180 senti. Sullepea hind on $\frac{1}{12}$ raamatu hinnast. Õpilane andis kaupmehele 2 sajasendilist. Mitu senti sai ta tagasi?

2. 240 lehekülje paksusest raamatust on läbi loetud $\frac{1}{12}$. Arvuta.

3. Leia 300-st; 84-st; 156-st; 744-st sendist $\frac{1}{12}$.

4. Mitu arssinat on $\frac{1}{12}$ 36-st; 72-st; 96-st; 84-st arssinast?

5. Sea kokku ülesanded, kus tuleb leida $\frac{1}{12}$ 48-st; 60-st; 96-st.

1. Nädala jooksul on müüdud ostuühingust 24 vihikut. See on $\frac{1}{12}$ kõigist vihikuist, mis oli nädala alul. Mitu vihikut on veel järel?

2. $\frac{1}{12}$ eest oma rahast saad sa 7-sendilise vihiku. Mitu senti jääb sul üle?

3. $\frac{1}{12}$ raamatust on 14 lehekülge. Mitu lehekülge on raamatus?

4. Kui pikk riidetükk tuleb lõigata kaheteistkümneks osaks, et kaheteistkümnendiku pikkus oleks 4; 6; 8 küünart?

1. Leia

908-st $\frac{1}{4}$	800-st $\frac{1}{16}$	936-st $\frac{1}{8}$
368-st $\frac{1}{16}$	1 000-st $\frac{1}{8}$	894-st $\frac{1}{6}$
864-st $\frac{1}{12}$	795-st $\frac{1}{3}$	738-st $\frac{1}{3}$
842-st $\frac{1}{2}$	942-st $\frac{1}{6}$	816-st $\frac{1}{12}$
711-st $\frac{1}{3}$	636-st $\frac{1}{12}$	576-st $\frac{1}{16}$
858-st $\frac{1}{6}$	452-st $\frac{1}{2}$	750-st $\frac{1}{6}$

2. Leida arvud, mille

$\frac{1}{4}$ on 235	$\frac{1}{3}$ on 307	$\frac{1}{6}$ on 152
$\frac{1}{12}$ " 79	$\frac{1}{8}$ " 95	$\frac{1}{12}$ " 83
$\frac{1}{6}$ " 153	$\frac{1}{12}$ " 46	$\frac{1}{4}$ " 219
$\frac{1}{2}$ " 500	$\frac{1}{6}$ " 134	$\frac{1}{8}$ " 58
$\frac{1}{8}$ " 119	$\frac{1}{4}$ " 229	$\frac{1}{3}$ " 314
$\frac{1}{16}$ " 57	$\frac{1}{16}$ " 45	$\frac{1}{16}$ " 61

Murdude suuruste võrdlemine.

$$\frac{1}{2} \text{ ja } \frac{1}{4}$$

1. Lõika õun pooleks. Teine pool lõika veel pooleks. Sea kõrvuti pool ja veerand. Kumb on suurem?

2. Sul on 200 senti. $\frac{1}{2}$ oma rahast kulutad sa raamatu ostmiseks ja $\frac{1}{4}$ kaustiku ostmiseks. Kumb on kallim, kas raamat või kaustik ja mitme sendi võrra?

3. Leia 120 sendist $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{4}$. Kumb on suurem ja mitme sendi võrra?

4. Nael kompvekke maksab 80 senti. Eedi ostab omaale $\frac{1}{2}$ naela, Leo aga $\frac{1}{4}$ naela. Kumb maksab rohkem ja mitme sendi võrra?

$$\frac{1}{2} \text{ ja } \frac{3}{4}$$

1. Võta kaks ühesuurust õuna. Lõika üks neist pooleks, teine neljandikkudeks. Sea neljandikkudest

kokku kolmveerand. Võrdle poolt ja kolmveerandit. Kumb on suurem ja mitme veerandi võrra?

2. Kirjuta oma vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{4}$; $\frac{3}{4}$; $\frac{1}{2}$.

$$\frac{1}{2} \text{ ja } \frac{3}{8}; \frac{1}{2} \text{ ja } \frac{5}{8}.$$

1. Lõika ruudulisest paberist kaks 1 ruudu laiust ja 16 ruudu pikkust pabeririba. Jaga üks neist pliitsijoontega pooleks, teine jaga 8-dikkudeks. Võrdle poolt $\frac{3}{8}$ -ga, $\frac{5}{8}$ -ga. Kumb on suurem ja mitme ruudu võrra?

2. Kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{2}$; $\frac{3}{8}$; $\frac{5}{8}$.

3. Tuleta meelde, mitu 8-dikku on $\frac{1}{2}$ ja kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige vähemast: $\frac{1}{2}$; $\frac{5}{8}$; $\frac{7}{8}$; $\frac{3}{8}$; $\frac{1}{8}$.

$$\frac{1}{2} \text{ ja } \frac{7}{16}; \frac{1}{2} \text{ ja } \frac{9}{16}.$$

1. Lõika alustassi järele paberist kaks ühesuurst ringi ja murra üks neist pooleks, teine 16-dikkudeks. Värv teisel $\frac{7}{16}$ punaseks ja võrdle seda poolega. Kumb on suurem ja mitme 16-diku võrra?

2. Värv teisel ringil $\frac{9}{16}$ punaseks ja võrdle ka seda poolega. Kumb on nüüd suurem ja kui palju?

3. Kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{2}$; $\frac{9}{16}$; $\frac{7}{16}$.

4. Tuleta meelde, mitu 16-dikku oli $\frac{1}{2}$, ja kirjuta suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige vähest: $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{16}$; $\frac{5}{16}$; $\frac{11}{16}$; $\frac{3}{16}$; $\frac{7}{16}$; $\frac{13}{16}$.

$$\frac{1}{4} \text{ ja } \frac{1}{8}.$$

1. Lõika kaalikas neljandikkudeks ja üks neljandik veel pooleks. Missugused osad saame neljandikkude poolitamisest? Sea kõrvuti $\frac{1}{4}$ ja $\frac{1}{8}$. Kumb on suurem ja mitme 8-diku võrra? Mitmest 8-dikust koostub $\frac{1}{4}$?

2. Isa tõi poest 48 lehte kirjutuspaberit. $\frac{1}{4}$ sellest paberist andis ta Heinole, $\frac{1}{8}$ Maimule. Kumb laps sai rohkem paberit ja mitu lehte?

3. Ema andis lastele 120 pähkli. $\frac{1}{4}$ neist sõi Maimu ja $\frac{1}{8}$ Heino. Kumb laps sõi rohkem pähkleid ja mitu nimelt?

4. Sul on poodi minnes 80 senti. Sa ostad omale joonlaua ja pliiatsi. Joonlaua ostmiseks kulub $\frac{1}{4}$ ja pliiatsi ostmiseks $\frac{1}{8}$ kõigest rahast. Kumb on kallim, kas joonlaud või pliiats ja mitme sendi võrra?

5. Leia $\frac{1}{4}$ ja siis $\frac{1}{8}$ 520 sendist. Kumb leitud arvudest on suurem ja kui palju?

$$\frac{1}{4} \text{ ja } \frac{3}{8}.$$

1. Lõika kaalikas neljandikkudeks ja kaks neist neljandikkudest veel pooleks. Sea saadud 8-dikkudest kokku $\frac{3}{8}$ ja võrdle seda $\frac{1}{4}$ -ga. Kumb on suurem?

2. Tuleta meelde, mitu 8-dikku on veerandis ja kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{4}$; $\frac{7}{8}$; $\frac{1}{8}$; $\frac{5}{8}$; $\frac{3}{8}$.

$$\frac{1}{4} \text{ ja } \frac{3}{16}; \frac{1}{4} \text{ ja } \frac{5}{16}.$$

1. Lõika alustassi järele paberist ring ja jaga pooleks. Üks pool murra veeranditeks, teine 16-dikkudeks. Värv ühel $\frac{1}{4}$ ja teisel $\frac{3}{16}$ siniseks ja võrdle siis mõlemaid. Kumb on suurem ja mitme 16-diku võrra?

2. Värv teisel poolringil $\frac{5}{16}$ siniseks ja võrdle ka seda $\frac{1}{4}$ -ga. Kumb on nüüd suurem ja kui palju?

3. Kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{4}$; $\frac{3}{16}$; $\frac{5}{16}$.

4. Tuleta meelde, mitu 16-dikku on veerandis ja kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige vähemast: $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{16}$; $\frac{13}{16}$; $\frac{3}{16}$; $\frac{15}{16}$; $\frac{7}{16}$; $\frac{11}{16}$; $\frac{9}{16}$.

$$\frac{3}{4} \text{ ja } \frac{5}{8}; \frac{3}{4} \text{ ja } \frac{7}{8}.$$

1. Lõika alustassi järele paberist kaks ühesuurust ringi ja murra üks neist neljandikkudeks, teine 8-dikkudeks. Värv esimesel $\frac{3}{4}$, teisel $\frac{5}{8}$ kollaseks ja võrdle mõlemaid. Kumb on suurem ja mitme 8-diku võrra?

2. Värvil teisel ringil $\frac{7}{8}$ kollaseks ja võrdle ka seda $\frac{3}{4}$ -ga? Kumb on nüüd suurem ja kui palju?

3. Kirjuta suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{3}{4}$; $\frac{5}{8}$; $\frac{7}{8}$.

4. Tuleta meelde, mitu 8-dikku on $\frac{3}{4}$ ja kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige vähemast: $\frac{3}{4}$; $\frac{5}{8}$; $\frac{1}{8}$; $\frac{7}{8}$; $\frac{3}{8}$.

$$\frac{3}{4} \text{ ja } \frac{11}{16}; \frac{3}{4} \text{ ja } \frac{13}{16}.$$

1. Lõika kaks ühesuurust paberist ringi ja murra üks neist 4-dikkudeks, teine 16-dikkudeks. Värvil ühel $\frac{3}{4}$ ja teisel $\frac{11}{16}$ roheliseks ja võrdle mõlemaid. Kumb on suurem ja mitme 16-diku võrra?

2. Värvil teisel ringil $\frac{13}{16}$ roheliseks ja võrdle ka seda $\frac{3}{4}$ -ga. Kumb on nüüd suurem ja kui palju?

3. Kirjuta vihikusse suuruse järele ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{3}{4}$; $\frac{11}{16}$; $\frac{13}{16}$.

4. Tuleta meelde, mitu 16-dikku on $\frac{3}{4}$, ja kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige vähemast: $\frac{3}{4}$; $\frac{5}{8}$; $\frac{7}{8}$; $\frac{1}{8}$; $\frac{9}{16}$; $\frac{15}{16}$; $\frac{13}{16}$; $\frac{11}{16}$.

$$\frac{1}{8} \text{ ja } \frac{1}{16}.$$

1. Lõika paberist ring ja jaga pooleks. Üks pool murra 8-dikkudeks, teine 16-dikkudeks. Värvil esimesel $\frac{1}{8}$ ja teisel $\frac{1}{16}$ siniseks ja võrdle mõlemaid.

Kumb on suurem ja mitme 16-diku võrra? Mitu 16-dikku mahuks $\frac{1}{8}$ -le?

2. Sul on 192 senti. Leia $\frac{1}{8}$ ja $\frac{1}{16}$ oma rahast. Kumb arv on suurem ja mitu senti?

3. Nael teed maksab 480 senti. Kui palju maksab $\frac{1}{8}$ ja kui palju $\frac{1}{16}$ naela? Kumb teepakk on kallim ja mitu senti?

4. Peremees viis turule 6 puuda ristikheinu. Ta sai 160 senti puudast. $\frac{1}{8}$ eest saadud rahast ostis ta suhkrut ja $\frac{1}{16}$ eest jahu. Mis võime arvutada?

5. Sea kokku ülesanne, kus tuleb leida $\frac{1}{8}$ ja $\frac{1}{16}$ 112-st sendist.

$$\frac{1}{8} \text{ ja } \frac{3}{16}.$$

1. Lõika paberist kaks ühesuurust ringi, üks murra 8-dikkudeks, teine 16-dikkudeks. Värv esimesel $\frac{1}{8}$, teisel $\frac{3}{16}$ kollaseks ja võrdle mõlemaid. Kumb on suurem ja mitme 16-diku võrra?

2. Tuleta meelde, mitu 16-dikku on $\frac{1}{8}$, ja kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{8}$; $\frac{5}{16}$; $\frac{11}{16}$; $\frac{3}{16}$; $\frac{15}{16}$; $\frac{7}{16}$; $\frac{9}{16}$; $\frac{1}{16}$; $\frac{13}{16}$.

$$\frac{3}{8} \text{ ja } \frac{5}{16}; \frac{3}{8} \text{ ja } \frac{7}{16}.$$

1. Värv 8-dikkudeks murtud ringil $\frac{3}{8}$ ja 16-dikkudeks murtud samasuurusel ringil $\frac{5}{16}$ punaseks ja võrdle siis mõlemaid. Kumb on suurem ja mitme 16-diku võrra?

2. Värvi 16-dikkudeks jagatud ringil $\frac{7}{16}$ punaseks ja võrdle ka seda $\frac{3}{8}$ -ga. Kumb on nüüd suurem ja kui palju?

3. Kirjuta vihikusse suuruse järele ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{3}{8}$; $\frac{5}{16}$; $\frac{7}{16}$.

4. Tuleta meelde, mitu 16-dikku on $\frac{3}{8}$, ja kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige vähemast: $\frac{3}{8}$; $\frac{1}{16}$; $\frac{7}{16}$; $\frac{9}{16}$; $\frac{3}{16}$; $\frac{11}{16}$; $\frac{5}{16}$; $\frac{13}{16}$; $\frac{15}{16}$.

$$\frac{5}{8} \text{ ja } \frac{9}{16}; \quad \frac{5}{8} \text{ ja } \frac{11}{16}.$$

1. Värvi 8-dikkudeks murtud ringil $\frac{5}{8}$ ja 16-dikkudeks murtud sama suurel ringil $\frac{9}{16}$ roheliseks ja võrdle mõlemaid. Kumb on suurem ja mitme 16-diku võrra?

2. Värvi 16-dikkudeks murtud ringil $\frac{11}{16}$ roheli-seks ja võrdle ka seda $\frac{5}{8}$ -ga. Kumb on nüüd suurem ja kui palju?

3. Kirjuta oma vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{5}{8}$; $\frac{9}{16}$; $\frac{11}{16}$.

4. Tuleta meelde, mitu 16-dikku on $\frac{5}{8}$ ja kirjuta siis vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige vähemast: $\frac{5}{8}$; $\frac{7}{16}$; $\frac{3}{16}$; $\frac{1}{16}$; $\frac{9}{16}$; $\frac{13}{16}$; $\frac{11}{16}$; $\frac{15}{16}$; $\frac{5}{16}$.

$$\frac{7}{8} \text{ ja } \frac{13}{16}; \quad \frac{7}{8} \text{ ja } \frac{15}{16}.$$

1. Värvi 8-dikkudeks murtud ringil $\frac{7}{8}$ ja 16-dikkudeks murtud samasuurel ringil $\frac{13}{16}$ siniseks ja

võrdle mõlemaid. Kumb on suurem ja mitme 16-diku võrra?

2. Värv 16-dikkudeks murtud ringil $\frac{1}{16}$ siniseks ja võrdle ka seda $\frac{7}{8}$ -ga. Kumb on nüüd suurem ja kui palju?

3. Kirjuta oma vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{7}{8}$; $\frac{1}{8}$; $\frac{1}{16}$.

4. Tuleta meelde, mitu 16-dikku on $\frac{7}{8}$ ja kirjuta siis vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige vähemast: $\frac{7}{8}$; $\frac{1}{8}$; $\frac{5}{16}$; $\frac{1}{16}$; $\frac{1}{8}$; $\frac{1}{16}$; $\frac{7}{16}$; $\frac{3}{16}$; $\frac{1}{16}$; $\frac{9}{16}$.

$$\frac{1}{2} \text{ ja } \frac{1}{6}$$

1. Võta kaks jalapikkust paela ja jaga üks kaheks, teine kuueks ühepikkuseks tükiks. Missugused osad võetud paeltest me saame? Kumb on pikem, kas $\frac{1}{2}$ või $\frac{1}{6}$ võetud paelast ja mitme tolli võrra?

2. Ema võtab turule minnes kaasa 330 senti. $\frac{1}{2}$ sellest rahast kulub tal liha ostmiseks, $\frac{1}{6}$ juurvilja peale. Mitme sendi eest ostis ema liha ja mitme eest juurvilja? Kumb maksis rohkem ja mitu senti?

3. Munamüüja korvis oli 84 muna. Üks ostja võttis $\frac{1}{2}$ kõigist munadest, teine $\frac{1}{6}$. Arvuta.

4. Karbis oli 4 tosinat pliiatseid. Kaupmees müüs ühel päeval $\frac{1}{2}$ ja teisel päeval $\frac{1}{6}$ kõigist pliiatseist. Kummal päeval müüs ta rohkem ja mitme pliiatsi võrra?

5. Talumehe vankris oli 72 õuna. Üks ostja võttis $\frac{1}{2}$, teine $\frac{1}{6}$ kõigist õuntest. Arvuta.

$$\frac{1}{2} \text{ ja } \frac{5}{6}.$$

1. Lõika kaks jalapikkust pabeririba ja jaga üks neist pliiatsijoontega pooleks, teine 6-dikkudeks. Võrdle $\frac{1}{2}$ ja $\frac{5}{6}$. Kumb on pikem ja mitme tolli võrra?

2. Tuleta meelde, mitu 6-dikku on $\frac{1}{2}$ ja kirjuta siis vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{6}$; $\frac{5}{6}$.

$$\frac{1}{2} \text{ ja } \frac{5}{12}; \quad \frac{1}{2} \text{ ja } \frac{7}{12}.$$

1. Lõika kaks jalapikkust pabeririba ja jaga üks neist pliiatsijoontega pooleks, teine 12-dikkudeks. Võrdle $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{12}$. Kumb on pikem ja mitme tolli võrra? Mitu 12-dikku on $\frac{1}{2}$?

2. Kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{2}$; $\frac{5}{12}$; $\frac{7}{12}$.

3. Tuleta meelde, mitu 12-dikku on $\frac{1}{2}$ ja kirjuta siis vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige vähemast: $\frac{1}{2}$; $\frac{5}{12}$; $\frac{1}{12}$; $\frac{1}{12}$; $\frac{7}{12}$.

$$\frac{1}{3} \text{ ja } \frac{1}{6}.$$

1. Võta kaks ühesuurust õuna ja lõika üks neist kolmandikkudeks, teine kuuendikkudeks. Sea kõrvuti $\frac{1}{3}$ ja $\frac{1}{6}$. Kumb on suurem? Mitmest 6-dikust koostub $\frac{1}{3}$?

2. Mitu tundi on $\frac{1}{3}$ ja $\frac{1}{6}$ ööpäevast? Kumb on pikem ja mitme tunni võrra?

3. Mitu minutit on $\frac{1}{3}$ ja $\frac{1}{6}$ tunnist? Kumb arv on suurem ja mitme minuti võrra?

4. Mitu päeva on novembris? Leia sellest arvust $\frac{1}{3}$ ja $\frac{1}{6}$. Võrdle saadud arve.

5. Isa on 42 aastat vana. Ühe poja aastad on $\frac{1}{3}$, teise poja aastad $\frac{1}{6}$ isa aastaist. Kumb poeg on vanem ja mitme aasta võrra?

$$\frac{1}{3} \text{ ja } \frac{5}{6}; \quad \frac{2}{3} \text{ ja } \frac{5}{6}.$$

1. Sea 6-dikkudest õunatükkidest kokku $\frac{5}{6}$ õuna ja võrdle seda $\frac{1}{3}$ -ga ja $\frac{2}{3}$ -ga sama suurest õunast. Mis me näeme?

2. Tuleta meelde, mitu kuuendikku on $\frac{1}{3}$; $\frac{2}{3}$ ja kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{6}$; $\frac{5}{6}$; $\frac{2}{3}$.

$$\frac{1}{6} \text{ ja } \frac{1}{12}.$$

1. Lõika kaks jalapikkust pabeririba ja jaga üks neist pliiatsijoontega 6-dikkudeks, teine 12-dikkudeks. Võrdle $\frac{1}{6}$ ja $\frac{1}{12}$. Kumb on pikem ja mitme tolli võrra? Mitu 12-dikku on $\frac{1}{6}$?

2. Mitu senti on 180 sendist $\frac{1}{6}$? Mitu senti on $\frac{1}{12}$ samast arvust? Kumb on suurem, kas $\frac{1}{6}$ või $\frac{1}{12}$ ja mitme sendi võrra?

3. Sa viisid koolist 216-leheküljelise juturaamatu. Esimesel õhtul lugesid läbi $\frac{1}{6}$, teisel $\frac{1}{12}$ tervest raama-

tust. Kummal õhtul lugesid sa rohkem ja mitu lehekülge?

4. Poeriiulil on **360** lehte kirjutuspaberit. $\frac{1}{6}$ sellest on joontega paber ja $\frac{1}{12}$ ruutudega. Kumba paberit on rohkem ja kui palju?

5. Üks õpilane ostis omale $\frac{1}{6}$ kogu riiulil olevast joontega paberist, teine $\frac{1}{12}$. Kumb ostis rohkem ja mitme lehe võrra?

$$\frac{1}{6} \text{ ja } \frac{5}{12}.$$

1. Võrdle pliiatsijoontega **6-dikkudeks** ja **12-dikkudeks** jagatud kahe **12 cm** pikkuse pabeririba abil $\frac{1}{6}$ ja $\frac{5}{12}$. Kumb on pikem ja mitme cm võrra?

2. Tuleta meelde, mitu **12-dikku** on $\frac{1}{6}$ ja kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{6}$; $\frac{5}{12}$; $\frac{7}{12}$; $\frac{11}{12}$; $\frac{1}{12}$.

$$\frac{5}{6} \text{ ja } \frac{7}{12}; \quad \frac{5}{6} \text{ ja } \frac{11}{12}.$$

1. Väarvi kahest pliiatsijoontega **6-dikkudeks** ja **12-dikkudeks** jagatud jalapikkusest paberiribast esimesel $\frac{5}{6}$ ja teisel $\frac{7}{12}$ kollaseks. Kumb on pikem, kas $\frac{5}{6}$ või $\frac{7}{12}$, ja mitme tolli võrra?

2. Väarvi **12-dikkudeks** jagatud paberiribal $\frac{11}{12}$ kollaseks ja võrdle ka seda $\frac{5}{6}$ -ga. Kumb on nüüd pikem ja kui palju?

3. Kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{5}{8}$; $\frac{11}{12}$; $\frac{7}{12}$.

4. Tuleta meelde, mitu 12-dikku on $\frac{5}{8}$, ja kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige vähemast: $\frac{5}{8}$; $\frac{1}{12}$; $\frac{11}{12}$; $\frac{5}{12}$; $\frac{7}{12}$.

$$\frac{1}{4} \text{ ja } \frac{1}{12}.$$

1. Värvi kahest pliatsijoontega 4-dikkudeks ja 12-dikkudeks jagatud jalapikkusest paberiribast esimesel $\frac{1}{4}$ ja teisel $\frac{1}{12}$ punaseks. Jõua selgusele, kumb on pikem, kas $\frac{1}{4}$ või $\frac{1}{12}$ ja mitme tolli võrra nimelt. Mitu 12-dikku on $\frac{1}{4}$?

2. Annil oli poodi minnes 240 senti. Ta ostis karbi värve ja joonistusploki. Värvide eest maksis Anni $\frac{1}{4}$ oma rahast, ploki eest $\frac{1}{12}$. Kumb asi maksis rohkem ja mitme sendi võrra?

3. Kallel on 840 senti. Ta tahab oma vennale sünnipäevaks midagi kinkida. Mänguasjade kaupluse aknal on ilus mänguauto. Selle eest tuleks Kallel anda $\frac{1}{4}$ oma rahast. Sealsamas on ka kastitais tinasõdureid. Nende hind on $\frac{1}{12}$ Kalle rahast. Kumb maksab enam, kas auto või tinasõdurid ja mitme sendi võrra?

4. Leia 192-st sendist esiti $\frac{1}{4}$ ja siis $\frac{1}{12}$. Võrdle saadud arve.

$$\frac{1}{4} \text{ ja } \frac{5}{12}.$$

1. Väarvi pliiatsijoontega 12-dikkudeks jagatud 12 cm pikkusel paberiribal $\frac{5}{12}$ pruuniks ja võrdle seda sama pika pabeririba 4-dikuga. Kumb on pikem ja mitme 12-diku (cm) võrra?

2. Tuleta meelde, mitu 12-dikku on $\frac{1}{4}$, ja kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige vähemast: $\frac{1}{4}$; $\frac{5}{12}$; $\frac{1}{12}$; $\frac{7}{12}$; $\frac{11}{12}$.

$$\frac{3}{4} \text{ ja } \frac{7}{12}; \quad \frac{3}{4} \text{ ja } \frac{11}{12}.$$

1. Väarvi kahest pliiatsijoontega 4-dikkudeks ja 12-dikkudeks jagatud jalapikkusest paberiribast esimesel $\frac{3}{4}$ ja teisel $\frac{7}{12}$ siniseks. Kumb on pikem, kas $\frac{3}{4}$ või $\frac{7}{12}$, ja mitme 12-diku (tolli) võrra?

2. Väarvi pliiatsijoontega 12-dikkudeks jagatud jalapikkusel paberiribal $\frac{11}{12}$ siniseks ja võrdle ka seda $\frac{3}{4}$ -ga. Kumb on nüüd pikem ja kui palju?

3. Kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{3}{4}$; $\frac{7}{12}$; $\frac{11}{12}$.

4. Tuleta meelde, mitu 12-dikku on $\frac{3}{4}$, ja kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige vähemast: $\frac{3}{4}$; $\frac{1}{12}$; $\frac{11}{12}$; $\frac{5}{12}$; $\frac{7}{12}$.

$$\frac{1}{2} \text{ ja } \frac{1}{3}.$$

1. Lõika kahest ühesuurusest õunast üks pooleks, teine kolmandikkudeks. Võrdle $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{3}$. Kumb on suurem?

2. Karbis oli 54 pliiatsikummi. Esimese nädala jooksul müüdi neist ära $\frac{1}{2}$, teise nädala jooksul $\frac{1}{3}$. Kumma nädala jooksul müüdi rohkem ja mitme kummi võrra?

3. Sul on 18 kompvekki. $\frac{1}{2}$ neist annad sa ven-nale ja $\frac{1}{3}$ õele. Kumb saab rohkem ja mitme kompveki võrra?

4. Kaupmees tõi 120 naela herneid. Ühte kasti mahutas ta $\frac{1}{2}$, teise $\frac{1}{3}$ kõigist herneist. Kumba kasti mahutas ta rohkem herneid ja mitme naela võrra?

5. Piimapoodi toodi 84 toopi piima. Piim valati kahte anumasse: ühte sai $\frac{1}{2}$, teise $\frac{1}{3}$ kõigest piimast. Ülejäänud osa müüdi kohe ära. Kumba anumasse sai rohkem piima ja mitme toobi võrra?

$$\frac{1}{2} \text{ ja } \frac{2}{3}.$$

1. Sea kolmandikkudest õunatükkidest kokku $\frac{2}{3}$ õuna ja võrdle seda $\frac{1}{2}$ õunaga. Kumb on suurem?

2. Kirjuta oma vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{2}{3}$.

$$\frac{1}{3} \text{ ja } \frac{1}{4}.$$

1. Lõika kahest ühesuurusest õunast üks kolmandikkudeks ja teine neljandikkudeks. Võrdle $\frac{1}{3}$ ja $\frac{1}{4}$. Kumb on suurem?

2. Teatris on 528 istekohta, I kohal on $\frac{1}{3}$, II kohal $\frac{1}{4}$ kõigist istekohtadest. Kummal kohal on istekohti rohkem ja mitu nimelt?

3. 12 küünart pesuriiet maksab 720 senti. Mitu senti maksab $\frac{1}{3}$ ja mitu senti $\frac{1}{4}$ sellest riidest. Kumb maksab rohkem, kas $\frac{1}{3}$ või $\frac{1}{4}$ ja mitme sendi võrra?

4. Leia 348-st sendist $\frac{1}{3}$ ja siis $\frac{1}{4}$. Võrdle mõlemaid arve.

5. Leia 636-st meetrist $\frac{1}{3}$ ja siis $\frac{1}{4}$. Kumb saadud arvudest on suurem ja mitme meetri võrra?

$$\frac{1}{3} \text{ ja } \frac{3}{4}.$$

1. Sea 4-dikkudest õunatükkidest kokku $\frac{3}{4}$ õuna ja võrdle seda $\frac{1}{3}$ õunaga. Kumb on suurem?

2. Kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{3}{4}$.

$$\frac{2}{3} \text{ ja } \frac{3}{4}.$$

1. Lõika kahest ühesuurusest õunast üks 3-dikkudeks ja teine 4-dikkudeks. Sea 3-dikkudest kokku $\frac{2}{3}$ õuna ja 4-dikkudest $\frac{3}{4}$ õuna. Kumb on suurem?

2. Kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{2}{3}$; $\frac{3}{4}$.

$$\frac{1}{4} \text{ ja } \frac{1}{6}.$$

1. Värvi kahest pliatsijoontega 4-dikkudeks ja 6-dikkudeks jagatud 12 cm pikkusest paberiribast esimesel $\frac{1}{4}$ ja teisel $\frac{1}{6}$ roheliseks. Kumb on pikem, kas $\frac{1}{4}$ või $\frac{1}{6}$ ja mitme cm võrra?

2. Taluperemees sai sügisel põllult ühtekokku 228 puuda vilja. $\frac{1}{4}$ sellest oli rukkid, $\frac{1}{6}$ nisu. Kumba vilja sai peremees rohkem ja mitme puuda võrra?

3. Otri sai peremees 72 puuda. $\frac{1}{4}$ odrasaagist jättis ta oma tarviduseks, $\frac{1}{6}$ jäi seemneks, ülejäänud osa läks müügile. Mitu puuda jättis peremees oma tarviduseks rohkem kui seemneks?

4. Kaeru oli 54 puuda. Leia sellest $\frac{1}{4}$ ja $\frac{1}{6}$. Arvuta, kumb saadud arvudest on suurem ja mitme puuda võrra?

$$\frac{1}{6} \text{ ja } \frac{1}{8}.$$

1. Lõika kaks 24 cm pikkust pabeririba, jaga üks pliatsijoontega 6-dikkudeks, teine 8-dikkudeks ja värvi esimesel $\frac{1}{6}$, teisel $\frac{1}{8}$ punaseks. Kumb on pikem, kas $\frac{1}{6}$ või $\frac{1}{8}$ ja mitme sentimeetri võrra?

2. Sul on 288 senti. Leia $\frac{1}{6}$ ja $\frac{1}{8}$ oma rahast. Kumb leitud arvudest on suurem ja mitme sendi võrra?

3. Kaupmees lõikas 48 arssina pikkuse riidekanga otsast ühele ostjale $\frac{1}{6}$, teisele $\frac{1}{8}$ kogu kangast. Kumb ostja sai rohkem ja mitme arssina võrra?

4. Poeletil on kahesuguseid šokolaaditahvleid: $\frac{1}{8}$ -naelaseid ja $\frac{1}{8}$ -naelaseid. Kummad on kallimad ja mitme sendi võrra, kui šokolaadi nael maksab 120 senti?

$$\frac{1}{8} \text{ ja } \frac{1}{12}.$$

1. Lõika kaks 24 cm pikkust pabeririba, jaga üks 8-dikkudeks, teine 12-dikkudeks ja võrdle mõlemaid osi. Kumb on suurem, kas $\frac{1}{8}$ või $\frac{1}{12}$ ja mitme cm võrra?

2. Kooli raamatukogus on 672 raamatut. Neist on saksakeelseid $\frac{1}{8}$ ja ingliskeelseid $\frac{1}{12}$, kõik teised on eestikeelsed. Leia, kumbi võõrkeelseid raamatuid on rohkem, kas saksa- või ingliskeelseid ja mitme raamatu võrra?

3. 72 raamatut viidi köitja kätte. Neist köitis töökoja peremees päevas $\frac{1}{8}$, abiline $\frac{1}{12}$. Kumb köitis rohkem raamatuid päevas ja mitme võrra?

4. Kaupmehele tuli raudteel 360 puuda kaupa. Ta saatis kaks hobusemeest seda kaupa vedama. Üks tõi korraga $\frac{1}{8}$ kogu kaubast, teine $\frac{1}{12}$. Kumma koorem oli raskem ja mitme puuda võrra?

$$\frac{1}{12} \text{ ja } \frac{1}{16}.$$

1. Lõika kaks 48 cm pikkust pabeririba, jaga üks 12-dikkudeks, teine 16-dikkudeks ja võrdle mõlemaid osi. Kumb on suurem, kas $\frac{1}{12}$ või $\frac{1}{16}$, ja mitme sentimeetri võrra?

2. Kui pikk on $\frac{1}{12}$ ja $\frac{1}{16}$ nöörist, mille kogupikkus on **528** cm? Kumb osa on pikem ja kui palju?

3. Väinol on **144** senti. Sulepea ostmiseks kulutab ta $\frac{1}{12}$ oma rahast, pliiatsi ostmiseks $\frac{1}{16}$. Kumb asi on kallim ja kui palju?

4. Leia **576**-st meetrist esiti $\frac{1}{12}$ ja siis $\frac{1}{16}$. Kumb saadud arvudest on suurem ja kui palju?

5. Kirjuta vihikusse suuruse järgi ritta järgmised murrud, alates kõige suuremast: $\frac{1}{16}$; $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{12}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{8}$; $\frac{1}{6}$.

5. Kroonide ja sentide, meetrite ja sentimeetrite kirjutamine koma abil.

Meie ostuühing.

1. Meie ostuühingus toimetati koolitarvete loendamist. Kirjutuspaberit oli **212** sendi eest. Õpetaja käskis selle summa tahvlile kirjutada nii: **2,12 krooni**, ja seletas, et seda loetakse „**kaks koma kaksteistkümmend krooni**.“ Mitu krooni ja mitu senti see on?

2. Vihikuid oli **128**, à **6** senti. Mitme sendi eest oli vihikuid ja kuidas kirjutame selle arvu koma abil kroonides? Mitu krooni ja mitu senti see on?

3. Sulgi oli **105** sendi eest. Selle arvu käskis õpetaja kirjutada nii: **1,05 kr.**, ja seletas, et seda

loetakse „üks koma null viis krooni.“ Mitu krooni ja mitu senti see on? Milleks kirjutatakse 0 koma järele?

4. Sulepäid oli 26, à 8 senti. Mitu senti maksvad need sulepääd ja kuidas kirjutame selle arvu kroonides? Mitu krooni ja mitu senti see on?

5. Kaustikuid oli 18, à 40 senti. Mitme sendi eest oli kaustikuid ja kuidas kirjutame selle arvu kroonides?

6. Pliiatsikumme oli kõigest 8 sendi eest, ja õpetaja käskis selle arvu kirjutada nii: **0,08 kr.** Ta seletas, et seda loetakse „null koma null kaheksa krooni.“ Mitu krooni ja mitu senti see on? Milleks kirjutatakse nullid 8 ette?

7. Pliiatseid oli 8, à 6 senti. Mitme sendi eest oli pliiatseid ja kuidas kirjutame selle arvu kroonides?

1.	15 kr. 28 senti =	15,28 kr.	68 kr. 50 senti =
	7 „ 13 „ =		19 „ =
	26 „ 54 „ =		20 „ 14 „ =
	39 „ 40 „ =		80 „ =
	6 „ 5 „ =		5 „ 4 „ =
	43 „ 9 „ =		8 „ =
2.	93 kr. 7 senti =		24 kr. 32 senti =
	8 „ 60 „ =		4 „ 6 „ =
	52 „ 45 „ =		42 „ =
	3 „ 4 „ =		98 „ 70 „ =
	3 „ =		18 „ =
	70 „ 6 „ =		8 „ 2 „ =

Kui pikad oleme.

1. Mõõdeti õpilaste pikkust. Sillaotsa Juku oli 123 cm pikk. Õpetaja käskis selle arvu tahvlile kirjutada nii: **1,23 m** ja seletas, et seda loetakse „**üks koma kakskümmend kolm meetrit.**“ Mitu meetrit ja mitu sentimeetrit see on?

2. Keegi teine poiss oli 130 cm pikk. Kuidas kirjutame selle arvu meetrites? Mitu meetrit ja mitu sentimeetrit on see?

3. Üks väike esimese klassi tütarlaps oli kõigest 109 cm pikk. Kirjuta ka see arv meetrites.

4. Kirjuta meetrites 48 cm, 80 cm, 7 cm, 5 cm.

1. 16 m 45 cm = 16,45 m

9 „ 18 „ =

26 „ 30 „ =

5 „ 27 „ =

80 „ 4 „ =

56 „ =

63 m 20 cm =

8 „ 14 „ =

49 „ 3 „ =

70 „ =

50 „ 6 „ =

8 „ =

2. 12 m 78 cm =

9 „ =

4 „ 60 „ =

19 „ 2 „ =

75 „ =

5 „ =

98 m 90 cm =

4 „ 3 „ =

54 „ =

20 „ 7 „ =

6 „ 3 „ =

15 „ =

6. Koma abil kirjutatud arvude liitmine ja lahutamine.

Meie ostuühing.

1. Läinud nädalal müüdi ostuühingust kaupa:

esmaspäeval	1,65	krooni	eest,
teisipäeval	1,80	"	"
kolmapäeval	0,44	"	"
neljapäeval	2,07	"	"
reedel	1,13	"	"
laupäeval	0,28	"	"

Mitme krooni eest müüdi kaupa nädala jooksul?

2. Missugusel päeval oli läbimüük kõige suurem, missugusel kõige vähem? Leia nende arvude vahe.

3. Võrdle samal viisil esmaspäevast ja kolmapäevast läbimüüki.

4. Ostuühingu juhataja tõi ühest poest 3,48 krooni eest kaupa, teisest poest 4,34 krooni eest. Tal oli kaasas 9,50 krooni. Kui palju raha jäi tal ostudest järele?

5. Arvuta kroonides, kui palju on sul käesoleval õppeaastal kulunud kooliraamatute ostmiseks.

$$\begin{array}{rcl}
 1. & 16,29 \text{ kr.} + 39,17 \text{ kr.} = & 52,41 \text{ kr.} - 19,64 \text{ kr.} = \\
 & 92,02 \text{ „} - 40,83 \text{ „} = & 8,08 \text{ „} + 72,90 \text{ „} = \\
 & 2,18 \text{ „} + 9,06 \text{ „} = & 21,60 \text{ „} - 16,48 \text{ „} = \\
 & 17,01 \text{ „} - 15,91 \text{ „} = & 74,40 \text{ „} + 50,08 \text{ „} = \\
 & 0,56 \text{ „} + 2,84 \text{ „} = & 0,84 \text{ „} - 0,29 \text{ „} = \\
 & 24,09 \text{ „} - 18,74 \text{ „} = & 56,20 \text{ „} + 0,02 \text{ „} =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 2. & 60,07 \text{ kr.} + 17,43 \text{ kr.} = & 45,12 \text{ kr.} + 0,09 \text{ kr.} = \\
 & 0,58 \text{ „} - 0,09 \text{ „} = & 0,30 \text{ „} - 0,17 \text{ „} = \\
 & 87,36 \text{ „} + 41,93 \text{ „} = & 28,19 \text{ „} + 72,08 \text{ „} = \\
 & 8,45 \text{ „} - 5,76 \text{ „} = & 90,07 \text{ „} - 65,32 \text{ „} = \\
 & 0,09 \text{ „} + 0,98 \text{ „} = & 0,53 \text{ „} + 67,94 \text{ „} = \\
 & 83,56 \text{ „} - 76,97 \text{ „} = & 19,70 \text{ „} - 6,58 \text{ „} =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 3. & 54,12 \text{ kr.} + 18,68 \text{ kr.} = & 18,07 \text{ kr.} + 30,70 \text{ kr.} = \\
 & 48,09 \text{ „} - 39,70 \text{ „} = & 57,62 \text{ „} - 43,29 \text{ „} = \\
 & 5,05 \text{ „} + 67,08 \text{ „} = & 4,30 \text{ „} + 84,25 \text{ „} = \\
 & 82,40 \text{ „} - 0,17 \text{ „} = & 36,05 \text{ „} - 29,78 \text{ „} = \\
 & 0,01 \text{ „} + 0,63 \text{ „} = & 0,04 \text{ „} + 90,70 \text{ „} = \\
 & 60,02 \text{ „} - 58,67 \text{ „} = & 5,33 \text{ „} - 4,98 \text{ „} =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 4. & 17,25 \text{ kr.} & 150,23 \text{ kr.} & 41,01 \text{ kr.} \\
 & 36,28 \text{ „} & 32,40 \text{ „} & 0,36 \text{ „} \\
 & + 2,07 \text{ „} & + 18,00 \text{ „} & + 28,17 \text{ „} \\
 & + 0,74 \text{ „} & + 3,04 \text{ „} & + 204,08 \text{ „} \\
 & 23,10 \text{ „} & 112,18 \text{ „} & 428,00 \text{ „} \\
 & \underline{20,17 \text{ „}} & \underline{64,28 \text{ „}} & \underline{42,20 \text{ „}}
 \end{array}$$

Meie ostuühing.

1. Meie ostuühingule toodi hommikul pakk kooli-tarbeid, millel kaasas oli järgmine arve:

23. novembril 1928. a.

A r v e

Merinõmme algkooli ostuühingule

Arv	Kauba nimetus	Hind	Kr.
6	kaustikut	43	
50	ruutudega vihikut. . .	5½	
16	joonpaberit	6¼	
2	tosinat pliiatseid . . .	65	
18	pliiatsikummi	3½	
Kokku:			

Lõppsumme õpetaja meile ei näidanud, vaid käskis igaüht ise arvutada. Kui palju tuleb selle arve järele maksta?

2. Ostuühingu kassas oli **9,85** krooni. Sellest makseti arve. Kui palju raha jäi veel kassasse?

3. Klassi seinal on ostuühingu kaupade hinnakiri. Sealt näeme, et kaustikud maksavad müües **45** senti tükk, vihikud 6 senti, joonpaber 7 senti, pliiats 6 senti ja pliiatsikummi 4 senti. Arvuta, mitu krooni saab ostuühing arves nimetatud igast kaubast eraldi, mitu krooni neist kõigist kokku ja mitu krooni kasu?

$$\begin{array}{rcl}
 1. & 23,45 \text{ kr.} + 30,51 \text{ kr.} = & 345,03 \text{ kr.} + 212,70 \text{ kr.} = \\
 & 0,92 \text{ " } - 0,73 \text{ " } = & 3,08 \text{ " } - 0,54 \text{ " } = \\
 & 8 \text{ " } + 6,14 \text{ " } = & 127,60 \text{ " } + 0,82 \text{ " } = \\
 & 675 \text{ " } - 99,28 \text{ " } = & 663 \text{ " } - 458,74 \text{ " } = \\
 & 0,26 \text{ " } + 71,05 \text{ " } = & 74,15 \text{ " } + 296 \text{ " } = \\
 & 4 \text{ " } - 2,47 \text{ " } = & 25 \text{ " } - 17,34 \text{ " } =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 2. & 528,02 \text{ kr.} + 125,36 \text{ kr.} = & 223,47 \text{ kr.} + 179,02 \text{ kr.} = \\
 & 0,21 \text{ " } - 0,19 \text{ " } = & 821 \text{ " } - 192,75 \text{ " } = \\
 & 9 \text{ " } + 70,25 \text{ " } = & 0,13 \text{ " } + 78 \text{ " } = \\
 & 234 \text{ " } - 95,27 \text{ " } = & 552,67 \text{ " } - 184,52 \text{ " } = \\
 & 0,52 \text{ " } + 174 \text{ " } = & 5 \text{ " } + 16,19 \text{ " } = \\
 & 96 \text{ " } - 85,64 \text{ " } = & 734 \text{ " } - 317,40 \text{ " } =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 3. & 132 \text{ kr.} + 725,63 \text{ kr.} = & 483,15 \text{ kr.} - 52,07 \text{ kr.} = \\
 & 635 \text{ " } - 264,08 \text{ " } = & 4 \text{ " } + 0,38 \text{ " } = \\
 & 0,54 \text{ " } + 397,68 \text{ " } = & 562,31 \text{ " } - 249,71 \text{ " } = \\
 & 998 \text{ " } - 463,14 \text{ " } = & 34 \text{ " } + 175,37 \text{ " } = \\
 & 442,90 \text{ " } + 76,06 \text{ " } = & 51 \text{ " } - 42,39 \text{ " } = \\
 & 0,12 \text{ " } - 0,08 \text{ " } = & 336,05 \text{ " } + 251,26 \text{ " } =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 4. & 20,40 \text{ kr.} & 50,20 \text{ kr.} & 0,15 \text{ kr.} \\
 & 15,08 \text{ " } & 12,04 \text{ " } & 30,43 \text{ " } \\
 & + 0,87 \text{ " } & 246,06 \text{ " } & 354,08 \text{ " } \\
 & + 18,50 \text{ " } & + 29,80 \text{ " } & + 118,00 \text{ " } \\
 & 7,00 \text{ " } & 0,68 \text{ " } & 23,55 \text{ " } \\
 & \underline{163,05 \text{ " }} & \underline{137,00 \text{ " }} & \underline{46,70 \text{ " }}
 \end{array}$$

Kui pikad me oleme.

1. Kui pikk on su naaber meetrites? Kui pikk oled sa ise? Kumb on pikem ja kui palju?

2. Kui pikk on kõige pikem õpilane klassis ja kui pikk kõige lühem? Leia nende pikkuste vahe.

3. Kui kõrgel on su pealagi põrandast, kui sa seisad 0,48 meetri kõrgusel pingil, 0,75 meetri kõrgusel laual, 2,18 meetri kõrgusel trepil?

4. Võtame meesterahva keskmiseks pikkuseks 1,70 meetrit ja naisterahva pikkuseks 1,60 meetrit. Kui palju jääb sul veel kasvada selle pikkuseni?

5. Lase oma naabril käed laiali sirutada ja mõõda meetrites tema käte ulatus ühe käe sõrmeotstest teiseni. Mõõda samal viisil veel kolme kaasõpilase käte ulatus. Kui pika ahela saaksid, kui asetaksid kõik neli kaasõpilast üksteise kõrvale ritta, nii et nende sõrmeotsad parajasti vastamisi ulatuksid?

1.	39,46 m + 25,17 m =	13,20 m + 81,02 m =
	547,30 „ — 462,70 „ =	20,41 „ — 17,59 „ =
	92,02 „ + 0,62 „ =	143,50 „ + 63,40 „ =
	0,04 „ — 0,02 „ =	0,54 „ — 0,27 „ =
	180 „ + 92,70 „ =	0,68 „ + 46,39 „ =
	936,50 „ — 675,90 „ =	183,40 „ — 65,50 „ =

2.	53,81 m + 0,97 m =	271,05 m + 32,20 m =
	463,80 „ — 259,40 „ =	0,37 „ — 0,09 „ =
	0,14 „ + 24,15 „ =	33,40 „ + 65 „ =
	52,02 „ — 41,19 „ =	91,06 „ — 85,63 „ =
	64,03 „ + 82,01 „ =	12,27 „ + 76,54 „ =
	325,60 „ — 178,50 „ =	180,60 „ — 93,76 „ =
3.	45,08 m + 59,09 m =	56,16 m + 47,06 m =
	0,96 „ — 0,87 „ =	217,80 „ — 64,70 „ =
	116,70 „ + 115,93 „ =	0,98 „ + 36 „ =
	60,32 „ — 47,45 „ =	10,36 „ — 0,08 „ =
	0,49 „ + 21 „ =	26,07 „ + 72,19 „ =
	276,90 „ — 58,27 „ =	11,01 „ — 9,09 „ =

7. Risttahukas ja ristkülik. Täisnurk.

Risttahukas.

1. Mis vastab klassitoal, kapil, ahjul, telliskivil, pliidil kasti kaanele, mis kasti põhjale, mis otsadele ja mis külgedele?

2. Mis on tahutud pakuotsal ühist kõigi eespool nimetatud asjadega?

3. Kuidas võiksime nimetada ühe sõnaga klassitoa seinu, lage, põrandat, kasti põhja, kaant, otsi ja külgi, võrreldes neid tahutud pakuotsaga?

10. Kleebi see risttahukas paberiga üle. Seks lõika iga tahu jaoks paras paberitükk. Enne nende pealekleepimist vastavatele tahkudele võrdle neid isekeskis paarikaupa pealekuti asetamise teel. Mis sa näed?

11. Sellejärel kleebi sama risttahuka servadele läikpaberist ribad. Enne nende kleepimist vastavatele servadele aseta nad paarikaupa kõrvuti ja võrdle neid isekeskis. Mis näed sa neist?

1. $(453 + 535) : 38 =$	$(1000 - 14) : 34 =$
$(416 - 364) : 15 =$	$(179 + 148) : 3 =$
$(654 - 651) : 274 =$	$(804 - 75) : 27 =$
$(365 + 339) : 22 =$	$(365 + 534) : 31 =$
$(45\frac{1}{8} - 25\frac{1}{8}) : 35 =$	$(41\frac{5}{8} + 37\frac{11}{8}) : 9 =$
$(207 + 429) : 53 =$	$(991 - 175) : 24 =$

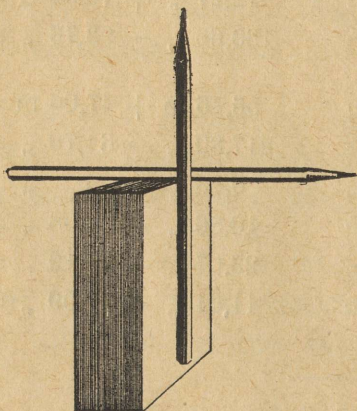
Kleepimas.

1. Kleebiti paberiga üle risttahukas, mille kõrgus oli 10 cm, pikkus 6 cm ja laius 4 cm. Iga tahu jaoks lõigati eraldi paberitükk. Mitu paberitükki tuli seks lõigata? Mitmekaupad olid need paberitükid **ühtivad**. Kui pikk ja kui lai sai iga paberitükk?

2. Kui pikk ja kui lai võiks olla kõige väiksem paberileht, millest oleks siiski võimalik lõigata kõik need paberitükid?

4. Missuguste asjade juures võiksime veel tarvitada seda nimetust?

5. Kaht vastastikku asuvat tahku nimetatakse **vastastahkudeks**, neid aga, mis servadel kokku puutuvad, **lähistahkudeks**.

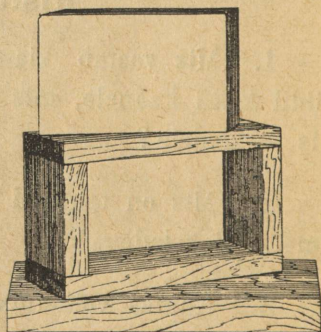
Joonis 1.

6. Aseta kas kasti, kapi, ahju või mõne muu niisuguse asja kahele lähistahule kaks pliatsit, nagu näha joonisel 1, ja vaata, mida kujutavad need pliatsid nii.

7. Katsu sedasama ka nimetatud asjade teistel lähistahkudel.

8. Niisuguseid asju nagu kast, pakuots, klassituba, kapp jne. nimetatakse sellepärast **risttahukateks**.

9. Valmista enesele joonisel 2 näha oleva lauastükikestest vormi abil savist risttahukas või vala ta papist vormi abil kipsist.

Joonis 2.

Mitu riba tuli seks lõigata? Mitmekaupad olid need ribad ühepikkused? Kui pikk pidi olema iga riba?

8. Õpetaja andis igale õpilasele seekord $24\frac{1}{2}$ cm pikkuse ja $17\frac{1}{2}$ cm laiuse paberilehe. Osa õpilasi lõikas ribad pikuti, teine osa põigiti paberilehe küljest. Mitu üleni riba pidid lõikama need, kes lõikasid pikuti, ja mitu need, kes lõikasid põigiti? Mitme cm pikkused tükid jäid järele nii ühtedel kui teistel lõigatud ribadest?

9. Lahenda veel kord eelmine ülesanne, kui oletada, et risttahuka kõrgus oli $10\frac{1}{2}$ cm, pikkus $6\frac{1}{2}$ cm ja laius $4\frac{1}{2}$ cm.

10. Isal oli laudas 1,20 m pikkune, 0,90 m kõrgune ja 0,70 m laiune jahukast. Et rotid ta servi läbi ei näriks, otsustas isa lüüa need plekiga üle. Mitme meetri pikkune plekiriba kulus tal selleks?

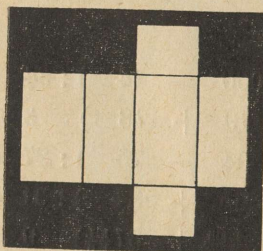
11. Isal oli 1,40 m pikkune tahvel plekki. Mitu riba pidi ta sealt lõikama, kui ta tahtis katta kasti kõik servad jätkamata ribadega? Mitme meetri pikkused tükid jäid järele ribadest?

12. Mitu riba oleks pidanud isa lõikama siis, kui ta oleks nõus olnud ka jätkama, ja mitme meetri pikkused tükid oleksid siis järele jäänud?

3. Kui pikk ja kui lai paberitükk jääks selle lehe nurgast järele?

4. Õpetaja andis ülalnimetatud risttahuka tahkude jaoks igale lapsele lehe läikpaberit ja käskis lõigata selle enne parajaks. Leht oli 25 cm pikk ja $17\frac{1}{2}$ cm lai, Kui laia riba võis tal ära lõigata otsast ja kui laia küljelt?

5. Lahenda veel kord eelmised neli ülesannet, oletades, et risttahuka kõrgus oli $10\frac{1}{2}$ cm, pikkus $6\frac{1}{2}$ cm ja laius $4\frac{1}{2}$ cm.

Joonis 3.

6. Lõika ruudulisest paberist ja kleebi, nagu näidatud joonisel 3, kartongile parajas suuruses paberitükid risttahuka tahkudele, mille kõr-

gus 9 cm, pikkus 5 cm ja laius 4 cm.

1. (600 — 315) : 11 =	(541 + 271) : 28 =
(56 + 191) · 3 =	(601 — 597) · 172 =
(940 — 215) : 63 =	(918 — 156) : 24 =
(105 — 63) · 19 =	(17 + 15) · 18 =
($3\frac{7}{12}$ + $14\frac{5}{12}$) · 43 =	(856 — 213) : 32 =
(925 — 217) : 18 =	(663 + 327) : 45 =

7. Kleebiti paberist ribasid risttahuka servadele, mille kõrgus oli 10 cm, pikkus 6 cm ja laius 4 cm.

5. Õpilased ise pidid tegema korgid noaga ja klaaspaberiga ümmarguseks. Mitu minutit kulus seks igal õpilasel, kui ühe korgi ümmarguseks tegemiseks kulus keskmiselt 4 minutit?

6. Mitu tundi ja mitu minutit kuluks, kui keegi tahaks üksinda valmis teha kõik kuulikesed kogu klassile?

7. Traadi otsad tuli viilida teravaks. Iga traadiotsa teritamine võttis keskmiselt 3 minutit. Mitu minutit kulus igal õpilasel kõikide traadiotsade teritamiseks?

8. Mitu tundi ja mitu minutit kuluks, kui keegi tahaks teritada üksinda kõik traadiotsad 13 õpilasele? 26 õpilasele?

9. Tappe, kus risttahuka servad kolmekaupa kokku puutuvad, nimetatakse risttahuka **tippudeks**. Mitu tippu on risttahukal?

1.	$560 + (864 : 36) =$	$239 + (42 \cdot 12) =$
	$321 - (672 : 4) =$	$990 - (986 : 2) =$
	$13 + (33 \cdot 22) =$	$46 + (39 \cdot 13) =$
	$4\frac{7}{8} + (980 : 35) =$	$13 - (8 : 6) =$
	$701 - (29 \cdot 23) =$	$517 + (38 \cdot 11) =$
	$1000 - (54 \cdot 15) =$	$841 - (60 \cdot 12) =$

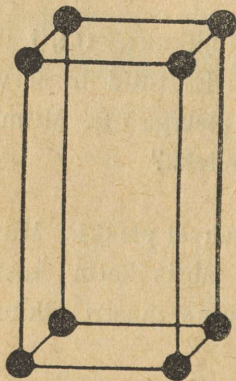
Risttahuka paberist mudeli valmistamine.

1. Joonista ruudulisele paberilehele joonisel 5 kujutatud risttahuka **pinnalaotus** ja jõua selgusele,

1. $(1\,000 - 105) : 38 =$	$(17\frac{1}{3} + 6\frac{2}{3}) \cdot 29 =$
$(3\frac{5}{8} + \frac{1}{8}) \cdot 242 =$	$(718 - 157) : 43 =$
$(853 - 214) : 22 =$	$(2\frac{1}{6} + 3\frac{5}{6}) \cdot 98 =$
$(97 - 65) \cdot 26 =$	$(1\,000 - 400) : 15 =$
$(700 + 98) : 266 =$	$(102 - 68) \cdot 26 =$
$(549 + 278) : 36 =$	$(924 - 76) : 57 =$

Risttahuka traatmudelit valmistamas.

1. Iga õpilane pidi valmistama risttahuka traatmudeli, niisuguse kui on kujutatud joonisel 4. Õpetaja andis seks igaühele parajaks lõigatud traaditükke tarvilikul hulgal kätte. Mitu traaditükki andis õpetaja igale õpilasele? Mitmekaupad olid nad ühepikkused?

Joonis 4.

2. Mudel pidi saama 12 cm kõrge, 8 cm pikk ja 6 cm lai. Kui pikk pidi olema iga traaditükk?
3. Kui pikk tükk traati meetrites kulus seega igale õpilasele?
4. Traadi otsad pidi ühendatama korgist kuulikestega. Iga kuulikese jaoks andis õpetaja $\frac{1}{2}$ korki. Mitu poolt korki jaotas õpetaja kogu klassile, kui klassis oli 26 õpilast? Mitu tervet korki kulus seega üldse?

7. Kui pikk peaks olema nöör meetrites selle paki sidumiseks?

8. Kui pikk ja kui lai peaks olema riidetükk, et temasse võiks õmmelda 25 cm pikkuse, $14\frac{1}{2}$ cm laiuse ja $10\frac{1}{2}$ cm kõrguse kastikese?

1.	$94 + (44 \cdot 17) =$	$154 + (18 \cdot 37) =$
	$450 - (15 \cdot 26) =$	$9\frac{3}{4} - (945 : 315) =$
	$63 + (984 : 41) =$	$859 - (45 \cdot 16) =$
	$702 - (45 \cdot 13) =$	$25 + (218 \cdot 4) =$
	$85 + (26 \cdot 24) =$	$416 - (795 : 3) =$
	$471 - (840 : 5) =$	$47 + (22 \cdot 37) =$

Ristkülik.

1. Joonista ruudulisele paberile mingi risttahuka tahk ja lõika kääridega välja.

2. Mitu **külge** ja mitu **nurka** tal on?

3. Kaht vastastikku asuvat külge nimetatakse **vastaskülgedeks**, neid aga, mis otsipidi kokku puutuvad, paarikaupa **lähiskülgedeks**.

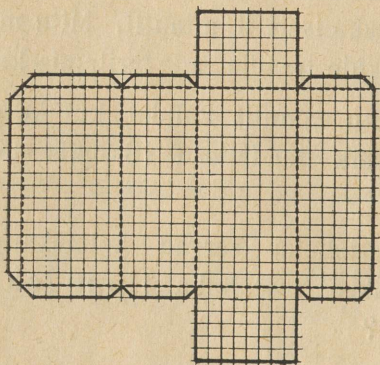
4. Murra kaks vastaskülge teineteise peale. Mis võib neist öelda? Mis võib öelda nende kõrval asuvaist nurkadest?

5. Tee sedasama kahe teise vastasküljega. Mis võib öelda neist ja nende kõrval olevaist nurkadest?

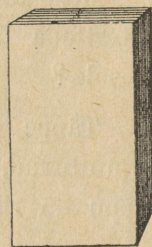
missugused servad jäävad lahti lõikamata, missugused tulevad pärast kokku kleepida ja kus on ääred kleepimiseks.

2. Miks nimetatakse niisugust joonist risttahuka pinnalaotuseks?

3. Tõmba oma joonisel jooned, mida mööda ta tuleb kokku murda, kääriotsaga joonlaua abil üle, lõika ta välja

Joonis 5.

Joonis 6.

ja kleebi tast joonisel 6 kujutatud risttahuka mudel.

4. Kui pikk ja kui lai paberileht peaks meil olema 9 cm kõrguse, 5 cm pikkuse ja 4 cm laiuse risttahuka mudeli valmistamiseks?

5. Kui pikk ja kui lai paberileht peaks meil olema 12 cm kõrguse, 8 cm pikkuse ja $6\frac{1}{2}$ cm laiuse risttahuka mudeli valmistamiseks?

6. Kui pikk ja kui lai peaks olema paberileht, et temasse võiks mässida 23 cm pikkuse, $16\frac{1}{2}$ cm laiuse ja 20 cm kõrguse raamatupaki?

Übermöö.

1. Mööda möötpaelaga laua, ukse, akna, klassi-tahvli ja veel teistegi ristkülikute kahe lähiskülje pikkus ja arvuta übermöö.

2. Ristkülikukujulise välja pikkus on 148 m, laius 115 m. Kui pikk on übermöö?

3. Maja on $12\frac{1}{2}$ m pikk ja 9 m lai. Mis võime arvutada?

4. Laudlina pikkus on 1,38 m, laius 0,87 m. Leia übermöö.

1. 992 — (28 · 35) =	68 + (2 · 348) =
18 $\frac{1}{2}$ + (11 : 2) =	965 — (27 · 34) =
107 + (30 · 29) =	459 + (961 : 31) =
712 — (950 : 25) =	21 $\frac{3}{4}$ — (13 : 4) =
611 + (770 : 2) =	801 — (29 · 26) =
814 — (22 · 25) =	55 + (36 · 12) =

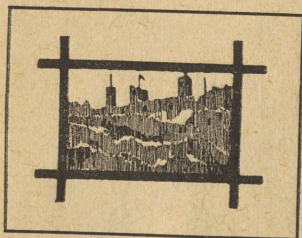
Saali kaunistamas.

1. Kooli aastapäeva puhul kaunistati saal vanikutega. Seintele tõmmati ümber saali pohlavartest vanik. Mitu meetrit pidi olema see vanik pikk, kui saali pikkus oli 6 m ja laius 5 m?

2. Akende ja uste ümber pandi karukoldadest vanikud, nii et otsad ulatusid põrandani. Mitu meetrit

6. Võrdle piltpostkaarti risttahuka tahuga. Mis kuju on piltpostkaardil?

7. Kleebi piltpostkaart kartongile ja valmista talle läikpaberist säärane raam ümber, kui on näha joonisel 7.

Joonis 7.

Mis tekib risttahuka tahu igasse nurka, kui me pikendame tema külgi?

8. Risttahuka tahku nime-
tatakse seepärast **ristküli-
kuks**.

9. Vaatle, kus näed oma
ümber ristkülikuid.

10. Mõõda klassitahvli, aknaruudu, laua, ukse ja veel teistegi ristkülikute vastasküljed mõõtpaelaga. Mis võime öelda kõikide ristkülikute vastaskülgedest?

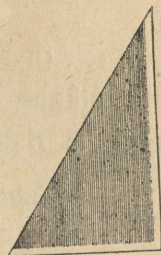
11. Võrdle piltpostkaardi nurgaga laua, raamatu, seina, põranda ja veel teistegi ristkülikute nurki. Mis võime öelda kõikide ristkülikute nurkadest?

1. (27 · 32) — 569 =	(14 · 68) — 719 =
(993 : 3) + 458 =	(756 : 252) + 13 $\frac{5}{12}$ =
(43 · 22) — 716 =	(36 · 24) — 685 =
(468 : 117) + 5 $\frac{3}{8}$ =	(313 · 2) + 194 =
(39 · 23) — 607 =	(615 : 205) — 1 $\frac{1}{2}$ =
(2 · 196) + 395 =	(585 : 3) + 467 =

esimese ja et esimese mõlemad pooled läheksid ühte. Sellejärel võrdle mõlema murrujoone vahele tekkinud nurka ristküliku nurgaga. Mis sa näed?

3. Kõiki niisuguseid nurki kui on ristkülikul ja kui on seegi, mis me praegu saime paberilehe kokkumurdmise teel, nimetatakse **täisnurkadeks**.

4. Valmista omale punkt 2. kirjeldatud viisil kartongist, näiteks vihiku kaanest, täisnurk, määri kokkumurtud kartongi lehtedele kliistrit vahele, lase vajutise all kõvaks kuivada ja kleebi täisnurka moodustavatele külgedele ruudulisest paberist ääred, nii kui näha joonisel 8. Säärane riist nimetatakse **nurklauaks** ja teda tarvitatakse täisnurkade joonistamisel.

Joonis 8.

5. Joonista valgele ruutudeta paberile joonlaua abil ristkülik. Nurgad joonista silma järgi. Mõõda ta vastasküljed ja võrdle neid üksteisega. Võrdle ta nurki täisnurgaga oma enese valmistatud nurklaual. Mis sa näed?

6. Joonista samasugusele paberile veel üks ristkülik, kuid tarvita nüüd nurkade joonistamisel nurklauda. Võrdle üksteisega ta vastaskülgi. Mis sa näed?

7. Joonista samal viisil ristkülik: 1) mille pikkus oleks 12 cm, laius 8 cm, 2) mille pikkus oleks 10 cm, laius 6 cm. Arvuta mõlema ümbermõõdud.

vanikut läks igale aknale, kui akna laius oli **1,40 m** ja akna ülemise ääre kõrgus põrandalt **2,60 m**?

3. Mitu meetrit vanikut läks saali kolmele aknale kokku?

4. Mitu meetrit vanikut läks saali suurele uksele, kui selle kõrgus oli **2,40 m** ja laius **1,50 m**?

5. Väikesema ukse kõrgus oli **2,10 m** ja laius **1,20 m**. Arvuta.

6. Mitu meetrit kulus üldse karukoldadest vanikut?

7. Mitu senti läks saali kaunistamine maksma, kui pohlavartest vaniku meetrist makseti **10 senti** ja karukoldadest vaniku meetrist **12 senti**?

1.	$540,50 \text{ m} - 426,30 \text{ m} =$	$16,65 \text{ m} + 49,35 \text{ m} =$
	$72,05 \text{ „} + 89,67 \text{ „} =$	$237,20 \text{ „} - 165,10 \text{ „} =$
	$193,60 \text{ „} - 112,40 \text{ „} =$	$0,17 \text{ „} + 18,09 \text{ „} =$
	$28,76 \text{ „} + 45,38 \text{ „} =$	$540 \text{ „} - 364,40 \text{ „} =$
	$0,57 \text{ „} - 0,12 \text{ „} =$	$19,25 \text{ „} + 13,38 \text{ „} =$
	$34,43 \text{ „} + 67,25 \text{ „} =$	$96,02 \text{ „} - 78,67 \text{ „} =$

Täisnurk.

1. Murra paberileht kokku ja katsu joonlaua abil järele, missugune on murrujoon.

2. Murra nüüd see kokkumurtud paberileht veel kord kokku ja nimelt nii, et teine murrujoon poolitaks

nad kõik üksteise kõrvale ja võrdle nende pikkusi.
Mis sa näed?

$$\begin{array}{rcl}
 1. & 1\,000 - (23 \cdot 35) = & 600 - (924 : 44) = \\
 & 699 + (932 : 4) = & 507 + (30 \cdot 15) = \\
 & 11\frac{3}{16} - (17 : 16) = & 702 - (752 : 4) = \\
 & 205 + (11 \cdot 57) = & 68 + (27 \cdot 29) = \\
 & 804 - (744 : 3) = & 932 - (30 \cdot 19) = \\
 & 95 + (25 \cdot 26) = & 135 + (576 : 24) =
 \end{array}$$

Kleepimas.

1. Kleebiti paberiga üle kuup, mille serv oli $5\frac{1}{2}$ cm pikk. Mitu paberitükki tuli seks lõigata? Kui pikk ja kui lai pidi olema iga paberitükk?

2. Kui pikk ja kui lai võiks olla kõige väikesem paberileht, millest oleks siiski võimalik lõigata need paberitükid?

3. Õpetaja andis ülalnimetatud kuubi tahkude jaoks igale lapsele lehe läikpaberit ja käskis lõigata selle enne parajaks. Leht oli $17\frac{1}{2}$ cm pikk ja $12\frac{1}{2}$ cm lai. Kui laia riba pidi tal ära lõikama otsast ja kui laia küljelt?

4. Lõika ruudulisest paberist ja kleebi nii kui näidatud joonisel 10 kartongile parajas suuruses paberitükid kuubi tahkudele, mille serva pikkus on 5 cm.

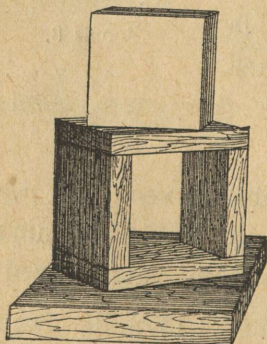
1. $246 + (987 : 3) =$ $964 - (27 \cdot 29) =$
 $505 - (31 \cdot 12) =$ $5\frac{3}{8} + (777 : 259) =$
 $718 + (936 : 36) =$ $400 - (24 \cdot 11) =$
 $327 - (736 : 4) =$ $348 + (33 \cdot 17) =$
 $49 + (43 \cdot 15) =$ $203 - (990 : 45) =$
 $16\frac{1}{3} - (10 : 3) =$ $762 + (858 : 6) =$

8. Kuup ja ruut.

Kuup.

1. Otsi kuskilt niisugune risttahukas, näiteks kast, mille pikkus, laius ja kõrgus oleksid isekeskis võrdsed. Niisugust risttahukat nimetatakse **kuubiks**.

2. Valmista omale joonisel 9 näha oleva lauaukudest vormi abil savist kuup, või vala ta papist vormi abil kipsist.

Joonis 9.

3. Kleebi see kuup paberiga üle. Seks lõika iga tahu jaoks paras paberitükk. Enne nende kleepimist vastavaile tahkudele aseta nad kõik üksteise peale. Mis sa näed?

4. Selle järel kleebi sama kuubi servadele läikpaberist ribad. Enne nende kleepimist vastavaile servadele aseta

kogu klassile, kui klassis oli 34 õpilast? Kui suur sai mudel?

2. Kui pikk tükk traati meetrites kulus igale õpilasele?

3. Traadi otsad pidi ühendatama korgist kuulikestega. Iga kuulikese jaoks anti pool korki. Mitu poolt korki tuli jaotada kogu klassile? Mitu tervet korki kulus seega? Mis läksid kõik need korgid maksma, kui 1 kork maksis $\frac{1}{2}$ senti?

4. Mitu minutit kulub igal õpilasel korgist kuulikeste valmistamiseks, kui ühe kuulikese valmistamine võtab keskmiselt 3 minutit?

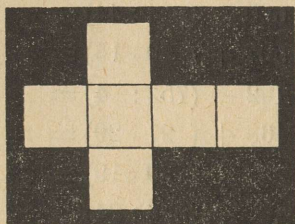
5. Kui palju kuluks aega, kui keegi peaks valmistama üksinda tarviliku arvu kuulikese kogu klassile?

6. Sea kokku ülesandeid traadiotsade teritamisest.

7. Kuidas nimetatakse täppe, kus kuubi servad kolmekaupa kokku puutuvad? Näita neid. Mitu nii-sugust täppi on kuubil?

1.	100	— (621 : 27) =	1000	— (41 · 16) =
	245	+ (30 · 17) =	375	+ (44 · 10) =
	496	— (825 : 33) =	112	— (690 : 30) =
	272	+ (149 · 4) =	25	+ (46 · 17) =
	$15\frac{7}{12}$	+ (942 : 314) =	920	— (3 · 236) =
	640	+ (20 · 18) =	$9\frac{1}{2}$	+ (7 : 2) =

5. Kleebiti paberist ribasid $5\frac{1}{2}$ cm pikkuse servaga kuubi servadele. Mitu riba tuli seks lõigata ja kui pikk pidi olema iga riba?

Joonis 10.

kes lõikavad põigiti? Mitme cm pikkused tükid jäid järele nii ühtedel kui teistel lõigatud ribade otstest?

6. Õpetaja andis igale õpilasele jällegi $17\frac{1}{2}$ cm pikkuse ja $12\frac{1}{2}$ cm laiuse paberilehe. Osa õpilasi lõikas ribad pikuti, teine osa põigiti paberilehe küljest. Mitu üleni riba pidid lõikama need, kes lõikavad pikuti, ja mitu need, kes lõikavad põigiti?

1. $(13 \cdot 76) - 679 =$	$(608 : 4) + 762 =$
$(886 : 443) + 3\frac{7}{12} =$	$(39 \cdot 22) - 517 =$
$(25 \cdot 31) - 235 =$	$(572 : 11) + 106 =$
$(980 : 35) + 96 =$	$(867 : 3) - 83 =$
$(27 \cdot 37) - 693 =$	$(29 \cdot 26) + 246 =$
$(914 : 457) + 7\frac{1}{16} =$	$(957 : 33) - 27\frac{1}{2} =$

Kuubi traatmudelit valmistamas.

1. Iga õpilane pidi valmistama kuubi traatmudeli. Õpetaja andis seks igale õpilasele kätte tarvilikul hulgal $8\frac{1}{2}$ cm pikkusi traaditükke. Mitu traaditükki andis õpetaja igale õpilasele? Mitu traaditükki jaotas õpetaja

1. (442 · 2) — 292 =	(16 · 69) — 268 =
(175 · 5) + 87 =	(896 : 7) + 498 =
(880 : 55) — $11\frac{3}{5}$ =	(45 · 21) — 107 =
(670 : 2) + 435 =	(518 : 14) + 273 =
(26 · 27) — 354 =	(22 · 28) — 57 =
(851 : 23) + 663 =	(5 : 2) + $8\frac{1}{2}$ =

Ruut.

1. Joonista ruudulisele paberile mingi kuubi tahk ja lõika kääridega välja. Mis sa said ?

2. Mitu nurka ja mitu külge on tal ? Näita neid. Näita ta **vastaskülgi, lähiskülgi**. Mis me teame juba ta vastaskülgedest ja nurkadest ? Katsu, kas on see nii.

3. Murra üksteise peale ka tema kaks lähiskülge. Mis võime neist öelda ? Mis võime seega öelda käesoleva ristküliku kõigist neljast küljest ?

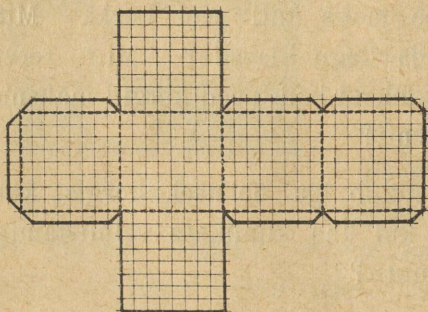
4. Niisuguseid ristkülikuid, mille kõik neli külge on ühepikkused, nimetatakse **ruutudeks**.

5. Otsi oma ümbrusest ruute.

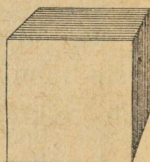
6. Joonista valgele ruutudeta paberile joonlaua ja nurklaua abil ruut: 1) mille külg oleks **8** cm pikk, 2) mille külg oleks **12** cm pikk. Arvuta mõlema ümbermõõdud.

Kuubi paberist mudeli valmistamine.

1. Joonista ruudulisele paberilehele joonisel 11 kujutatud kuubi **pinnalaotus** ja valmista sellest joonisel 12 kujutatud kuubi mudel samal viisil, nagu valmistati risttahuka mudelgi.

Joonis 11.

Joonis 12.

2. Kui pikk ja kui lai paberileht peaks meil olema 5 cm pikkuse servaga kuubi mudeli valmistamiseks?
3. Kui pikk ja kui lai paberileht peaks meil olema $7\frac{1}{2}$ cm pikkuse servaga kuubi mudeli valmistamiseks?
4. Kui pikk ja kui lai peaks olema paberileht, et tasse võiks mässida $25\frac{1}{2}$ cm pikkuse servaga kuubi kujulise paki?
5. Kui pikk peaks olema nöör meetrites selle paki sidumiseks?
6. Sea veel kokku sellelaadilisi ülesandeid.

1. (27 · 35) — 519 =	(39 · 24) — 758 =
(940 : 4) + 627 =	(996 : 2) + 316 =
(3 · 225) — 404 =	(39 · 21) — 174 =
(943 : 41) + $7\frac{1}{8}$ =	(882 : 6) + 532 =
(22 · 43) — 556 =	(22 · 34) — 615 =
(57 · 15) + 75 =	(950 : 25) + 714 =

9. Ristküliku ja ruudu pindalade mõõtmine ruutkatte abil.

Ruutsentimeeter.

1. Joonista kaks ristkülikut, üks 8 cm pikkune ja 4 cm laiune, teine 6 cm pikkune ja 5 cm laiune, üks üht, teine teist värvi läikpaberile ja lõika kääridega välja. Võrdle mõlema ristküliku suurust.

2. Jaga mõlemal ristkülikul kõik neli külge sentimeetri pikkusteks osadeks ja ühenda vastaskülgede kohakuti asuvad jaotustäpid joonlaua abil sirgjoontega. Mõõda, kui pikad said väikeste ruudukeste küljed, milleks jagunesid mõlemad ristkülikud.

3. Ruutu, mille küljepikkus on 1 cm, nimetatakse **ruutsentimeetriks**.

4. Loenda, mitmest ruutsentimeetrist koostub 8 cm pikkuse ja 4 cm laiuse ristküliku **pindala**.

5. Loenda, mitmest ruutsentimeetrist koostub 6 cm pikkuse ja 5 cm laiuse ristküliku pindala.

1. $(29 \cdot 11) + 435 =$ $(26 \cdot 30) + 152 =$
 $(928 : 2) - 259 =$ $(945 : 135) - 2\frac{2}{3} =$
 $(4 \cdot 226) + 85 =$ $(24 \cdot 32) + 203 =$
 $(27 \cdot 24) - 119 =$ $(82 \cdot 12) - 757 =$
 $(986 : 34) - 17\frac{1}{3} =$ $(254 \cdot 3) + 195 =$
 $(25 \cdot 35) - 408 =$ $(25 \cdot 28) - 423 =$
-

Aia tegemisest.

1. Onul on linnas ruudukujuline ehituskrunt, mille külje pikkus on 30 m. Ta tahab sellele teha aia ümber. Iga 5 m peale paneb ta ühe posti. Mitu posti tal kulub?

2. Ta ostab postideks tarviliku arvu 4 m pikkusi palke. Mis arvutame sellest?

3. Postide vahele lüüakse latid. Mitu latti peab onu ostma?

4. Lattide külge tulevad 5 cm laiused varvad. Mitu varba tuleb iga kahe posti vahele, kui varbade vahed jätta ühelaiused varbadega?

5. Varbade jaoks ostab onu tarviliku hulga 3 m pikkusi servatud latte. Mis arvutame neist?

6. Lahenda eespooltoodud ülesanded veel kord, oletades, et ruudukujulise ehituskrundi külg oli ainult 20 m pikk?

12. Ristkülik, mille pikkus **16** cm ja laius **12** cm, kaeti läikpaberist ruutsentimeetritega. Mitu ruutsentimeetrit mahtus selle ristküliku pikema külje äärde ritta? Mitu niisugust rida mahtus kogu ristkülikule? Mitu ruutsentimeetrit oli selle ristküliku pindala suur?

13. Leia vastused eelmises ülesandes esitatud küsimustele, kui 1) ristküliku pikkus on **18** cm, laius **15** cm, 2) ristküliku pikkus **25** cm, laius **23** cm, 3) ristküliku pikkus **36** cm, laius **24** cm.

14. Ruut, mille külg oli **15** cm pikk, kaeti läikpaberist ruutsentimeetritega. Mitu ruutsentimeetrit mahtus selle ruudu külje äärde ritta? Mitu niisugust rida mahtus kogu ruudule? Mitu ruutsentimeetrit oli selle ruudu pindala?

15. Leia vastused eelmises ülesandes esitatud küsimustele, kui ruudu külje pikkus on: 1) **18** cm, 2) **24** cm, 3) **28** cm.

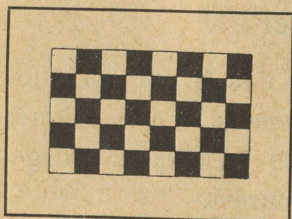
1. (67 . 15) — 846 =	(37 . 27) — 659 =
(227 . 3) + 295 =	(754 : 58) + $5\frac{3}{16}$ =
(23 . 25) — 198 =	(28 . 34) — 548 =
(630 : 21) + 726 =	(11 : 8) + $6\frac{1}{8}$ =
(43 . 20) — 593 =	(4 . 212) — 563 =
(810 : 162) + $16\frac{3}{4}$ =	(989 : 23) + 17 =

6. Kumb ristkülik on suurem ja mitme ruutsentimeetri võrra?

7. Lõika nüüd kumbki ristkülik pikuti 1 cm laiusteks ribadeks. Mitu riba sa kummastki said?

8. Lõika kõik saadud ribad ruutsentimeetriteks. Mitu ruutsentimeetrit said sa kummagi ristküliku igast ribast ja mitu ruutsentimeetrit üldse kummastki ristkülikust?

9. Joonista ruudulisele paberile 8 cm pikkune ja 5 cm laiune ristkülik ja kleebi talle kahevärvuselisi

Joonis 13.

läikpaberist ruutsentimeetreid, nii kui näha joonisel 13, alul üks rida mingi ühe külje äärde, siis sinna kõrvale veel teine jne., kuni kogu ristküliku pindala on kaetud ruutsentimeetritega. Mitu ruutsentimeetrit mahtus igasse ritta? Mitu niisugust rida mah-

tus kogu ristkülikule? Mitu ruutsentimeetrit on ristküliku pindala suur?

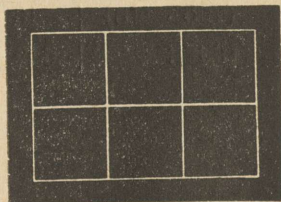
10. Joonista ruudulisele paberile 5 cm pikkuse küljega ruut ja kata ta pindala samal viisil läikpaberist ruudukestega. Mitu ruutsentimeetrit mahtus siin igasse ritta? Mitu rida mahtus kogu ruudule? Mitu ruutsentimeetrit on ruudu pindala?

11. Mitu ruutsentimeetrit on ristküliku pindala ruudu pindalast suurem?

külje äärde ritta? Mitu niisugust rida mahub sellele ruudule? Mitu ruutsentimeetrit on selle ruudu pindala?

2. Ruutu, mille külje pikkus on 10 cm ehk 1 dm, nimetatakse **ruutdetsimeetriks**.

3. Joonista klassitahvlile 3 dm pikkune ja 2 dm laiune ristkülik, võta ruutdetsimeetri suurune lauatiük, millele joonisel 14 kujutatud viisil on lõõdnud nöörid naeltega ümber äärte, tee see nöörid kriidiseks ja katsu, mitu ruutdetsimeetri jälge mahub joonistatud ristküliku pikema külje äärde üksteise kõrvale ritta.

Joonis 14.

4. Katsu, mitu niisugust jälgede rida mahub kogu ristkülikule, ja arvuta, mitu ruutdetsimeetrit on selle ristküliku pindala suur.

5. Mitu ruutdetsimeetri jälge mahub ristküliku pikema külje äärde ritta, mitu niisugust rida mahub kogu ristkülikule ja mitu ruutdetsimeetrit on ristküliku pindala suur, kui 1) ristküliku pikkus on 7 dm, laius 5 dm, 2) ristküliku pikkus 9 dm, laius 8 dm, 3) ristküliku pikkus 15 dm, laius 12 dm?

6. Mitu ruutdetsimeetrit mahub ruudu külje äärde ritta, mitu niisugust rida mahub kogu ruudule

Peegliklaasist.

1. Hea peegliklaasi ruuttoll maksab 5 senti. Kui palju läheb maksma 12 tolli pikkune ja 8 tolli laiune tükk peegliklaasi?

2. Kui palju läheb maksma peegel, kui klaasi pikkus on 30 tolli, laius 24 tolli ja kui raam maksab 4,50 krooni?

3. 25 tolli pikkuse ja 18 tolli laiuse klaasiga peegli eest makseti 24,20 krooni. Kui palju võeti raami eest?

4. Laudsepp nõudis kapi eest 90 krooni. Kui palju läheb maksma see kapp siis, kui kapi ukseesse panna 36 tolli pikkune ja 18 tolli laiune peegel?

5. Sea veel kokku ülesandeid peegliklaasist.

1.	137	kr.	—	95,23	kr.	=	236,50	kr.	—	149,67	kr.	=
	0,75	„	+	124,08	„	=	43,06	„	+	75,84	„	=
	259,40	„	—	215,60	„	=	0,92	„	—	0,35	„	=
	38,15	„	+	87,05	„	=	156	„	—	38,45	„	=
	100,03	„	—	64	„	=	2,80	„	—	0,79	„	=
	82,95	„	+	16,47	„	=	294,36	„	+	46,81	„	=

Ruutdetsimeeter.

1. Joonista oma vihikusse 10 cm pikkuse küljega ruut. Mitu ruutsentimeetrit mahub selle ruudu

5. Mitu ruutmeetrit mahub ristküliku pikema külje äärde ritta, mitu niisugust rida mahub kogu ristkülikule ja mitu ruutmeetrit on ristküliku pindala suur, kui:
 1) ristküliku pikkus on 8 m, laius 5 m, 2) pikkus 18 m, laius 16 m, 3) pikkus 24 m, laius 20 m, 4) pikkus 32 m, laius 25 m?

6. Mitu ruutmeetrit mahub ruudu külje äärde ritta, mitu niisugust rida mahub kogu ruudule ja mitu ruutmeetrit on ruudu pindala suur, kui ruudu külje pikkus on: 1) 9 m, 2) 12 m, 3) 16 m, 4) 19 m, 5) 24 m, 6) 25 m, 7) 28 m, 8) 30 m.

1. (28 · 23) — 398 =	(154 · 6) — 814 =
(3 · 256) + 186 =	(924 : 33) + 672 =
(7 : 6) — $\frac{1}{6}$ =	(48 · 20) — 567 =
(966 : 138) + $5\frac{3}{8}$ =	(16 : 8) + $14\frac{3}{4}$ =
(12 · 83) — 754 =	(28 · 32) — 479 =
(792 : 2) + 518 =	(828 : 36) + 86 =

Mänguplatsi sillutamisest.

1. Sillutati kruusaga ristkülikukujulist mänguplatsi, mille pikkus 32 m, laius 30 m. Mitu ruutmeetrit mahuks selle platsi pikema külje äärde ritta? Mitu niisugust ruutmeetrite rida mahuks kogu platsile? Mitu ruutmeetrit on platsi pindala?

2. Iga kuue ruutmeetri peale pandi koorem kruusa. Mis võime siin arvutada?

ja mitu ruutdetsimeetrit on ruudu pindala suur, kui ruudu külje pikkus on 1) 7 dm, 2) 8 dm, 3) 9 dm.

$$\begin{array}{ll}
 1. & (440 : 40) + 39 = (31 \cdot 18) + 406 = \\
 & (17 \cdot 58) - 764 = (663 : 51) - 16\frac{1}{2} = \\
 & (3 \cdot 296) + 116 = (22 \cdot 25) + 346 = \\
 & (738 : 41) - 17\frac{1}{2} = (984 : 41) - 17\frac{5}{8} = \\
 & (55 \cdot 18) + 46 = (19 \cdot 49) - 856 = \\
 & (992 : 62) + 649 = (35 \cdot 16) + 309 =
 \end{array}$$

Ruutmeeter.

1. Joonista klassitahvlile 1 m pikkuse küljega ruut. Mitu ruutdetsimeetrit mahub selle ruudu külje äärde ritta? Mitu niisugust rida mahub kogu ruudule? Mitu ruutdetsimeetrit on selle ruudu pindala suur?

2. Ruutu, mille külje pikkus on 100 cm, ehk 10 dm, ehk 1 m, nimetatakse **ruutmeetriks**.

3. Joonista klassi põrandale või õue 3 m pikkune ja 2 m laiune ristkülik, jaga kõik ta neli külge meetripikkusteks osadeks, ühenda vastaskülgede kohakuti asuvad jaotustäpid sirgjoontega ja jõua selgusele, mis-sugusteks osadeks jagunes ristkülik.

4. Mitu ruutmeetrit mahub seesuguse ristküliku pikema külje äärde ritta, mitu niisugust rida mahub sellele ristkülikule? Mitu ruutmeetrit on selle ristküliku pindala suur?

3. Joonista paberile 3 dm pikkune ja 2 dm laiune ristkülik, jaga ta ruutdetsimeetriteks ja jõua selgusele, mitu kuupdetsimeetrit mahub sellele ristkülikule.

4. Mitu kuupdetsimeetrit mahub 6 dm pikkusele ja 4 dm laiusele ristkülikule?

5. Mitu kuupdetsimeetrit mahub 9 dm pikkusele ja 5 dm laiusele ristkülikule?

6. Võta 3 dm pikkuse ja 2 dm laiuse põhjaga kast ja kata ta põhi kuupdetsimeetritega. Mitu kuupdetsimeetrit seks kulub? Mitme detsimeetri kõrguselt on kast nüüd täidetud kuupdetsimeetritega?

7. Lao kasti veel üks kiht kuupdetsimeetreid. Mitu kuupdetsimeetrit on nüüd kastis ja mitme detsimeetri kõrguselt on kast kuupdetsimeetritega täidetud?

8. Mitu niisugust kuupdetsimeetrite kihti ja mitu kuupdetsimeetrit mahub sesse kasti üldse, kui kast on 4 dm kõrge? Mitu liitrit herneid mahub samasse kasti?

9. Mitu kuupdetsimeetrit mahub kasti põhjale ühte kihti, kui kast on 8 dm pikk ja 5 dm lai?

10. Mitu niisugust kuupdetsimeetrite kihti mahub sesse kasti, kui kasti kõrgus on 1,2 m? Mitu kuupdetsimeetrit ehk liitrit on selle kasti **ruumala**?

11. Mitme kuupdetsimeetri võrra on 8 dm pikkuse, 5 dm laiuse ja 1,2 m kõrguse kasti ruumala

3. Koorma toomise eest makseti $1\frac{1}{2}$ krooni. Mis läks maksma kogu selle kruusa vedu?

4. Lahenda veel kord eelmised ülesanded, oletades, et platsi pikkus on 30 m ja laius 24 m.

1. (56 · 16) — 354 =	(33 · 13) + 467 =
(948 : 2) + 397 =	(675 : 25) — $19\frac{5}{12}$ =
(28 · 31) — 589 =	(44 · 22) — 773 =
(778 : 389) + $17\frac{3}{8}$ =	(708 : 4) + 654 =
(3 · 283) — 542 =	(235 · 3) — 509 =
(810 : 27) + 770 =	(36 · 23) + 94 =

10. Risttahuka ja kuubi ruumalade mõõtmise kuuptäite abil.

Kuupdetsimeeter, liiter.

1. Kuupi, mille serv on 10 cm ehk 1 dm, nimetatakse **kuupdetsimeetriks**.

Toobikujulist nõu, millesse mahub parajasti 1 kuupdetsimeeter liiva, piima, vett või muud niisugust, nimetatakse **liitriks**.

2. Aseta kuupdetsimeeter mingi tahuga paberile, tõmba sellele tahule pliiatsiga joon ümber ja jõua selgusele, kui palju paberipinda võtab ta oma alla.

5. Täna hommikusest lüpsist saime sama palju kui õhtusest. Sellest anti vasikatele ja jäeti perele kokku 15 l, kõik muu aga viidi koos eilelõunase ja õhtuse lüpsiga meiereisse. Mis arvutame siin?

6. Meiereis võetakse piima vastu kaaluga ja kirjutatakse kilogrammide arv igakord piimaraamatusse. Kui isa meiereist tagasi tuli, seisis piimaraamatus:

Kuu	Päev		Kg
Aug.	1.	Piima toodud	142
"	2.	" "	139
"	3.	" "	145
"	4.	" "	141
"	5.	" "	138
"	6.	" "	145
"	7.	" "	148

Täna on 7. august. Arvuta.

Kuupsentimeeter.

1. Kuupi, mille serv on 1 cm, nimetatakse **kuupsentimeetriks**. Joonista ruudulisele paberile mõned joonisel 15 kujutatud kuupsentimeetrite pinnalaotused, lõika nad kääridega välja ja kleebi kokku kuupsentimeetriteks.

suurem **3** dm pikkuse, **2** dm laiuse ja **4** dm kõrguse kasti ruumalast?

12. Mitu korda on eelmises ülesandes nimetatud kahest kastist esimese ruumala teise omast suurem?

$$\begin{array}{ll}
 1. \quad 2 \cdot (364 + 111) = & 16 \cdot (24\frac{1}{3} + 12\frac{2}{3}) = \\
 780 : (15\frac{5}{8} + 4\frac{1}{8}) = & 765 : (174 + 81) = \\
 8 \cdot (936 - 819) = & 13 \cdot (605 - 541) = \\
 567 : (924 - 897) = & 2 \cdot (161 + 301) = \\
 179 \cdot (21\frac{3}{16} - 17\frac{3}{16}) = & 954 : (49\frac{1}{12} + 6\frac{1}{12}) = \\
 6 \cdot (876 - 730) = & 4 \cdot (792 - 584) =
 \end{array}$$

Meie päevasest piimasaagist.

1. Meil on kodus **12** lehma lüpsmas. Lõunases lüpsis saime eile igast lehmast keskmiselt **5½** liitrit piima. Mis võime sellest arvutada?

2. Saadud piimast anti kahele vasikale kummalgi **3** l ja perele jäeti **3** l. Kõik ülejäänud piim viidi piimakeldrisse jahtuma. Seal on piima jahutamiseks risttahukakujulised **80** cm kõrgused, **40** cm pikkused ja **20** cm laiused plekkvannid. Mis arvutame siin?

3. Õhtuses lüpsis saime igast lehmast keskmiselt **1** l vähem kui lõunases. Mitu liitrit piima saime õhtuses lüpsis?

4. Sellest anti vasikaile **6** l, kõik muu aga viidi jällegi keldrisse. Mitme sentimeetri kõrguselt täitus piimavann õhtusest lüpsist?

mahub selle risttahuka põhjale ühte kihti, kui põhja pikkus on 5 cm ja laius 4 cm?

6. Mitu kuupsentimeetrit mahub sama risttahuka põhjale kahte, kolme, nelja pealekuti laotud kihti? Mitu sentimeetrit risttahuka kõrgusest võtab oma alla iga niisugune kiht?

7. Mitu niisugust kuupsentimeetrite kihti mahub sesse risttahukasse üldse pealekuti, kui risttahuka kõrgus on 9 cm? Mitu kuupsentimeetrit on selle risttahuka ruumala?

8. Mitu kuupsentimeetrit mahub risttahuka põhjale ühte kihti, kui risttahukas on 9 cm pikk ja 7 cm lai?

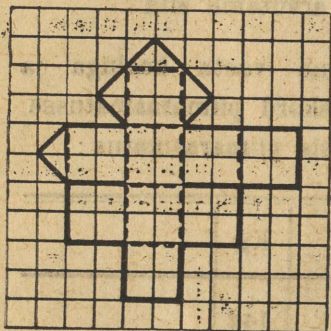
9. Mitu niisugust kuupsentimeetrite kihti mahub sesse risttahukasse, kui risttahuka kõrgus on 15 cm? Mitu kuupsentimeetrit on selle risttahuka ruumala?

10. Mitme kuupsentimeetri võrra on 9 cm pikkuse, 7 cm laiuse ja 15 cm kõrguse risttahuka ruumala suurem 4 cm pikkuse, 3 cm laiuse ja 9 cm kõrguse risttahuka ruumalast?

11. Mitu väikesema risttahuka täit kuupsentimeetreid eelmises ülesandes nimetatud kahest risttahukast mahub suuremasse ja mitu kuupsentimeetrit jääb viimasest täiest üle?

12. Joonista ruudulisele paberile või kartongile joonisel 18 kujutatud laotus ja kleebi tast joonisel 19 kujutatud kahe lahtise tahuga kuup. Põhi ja tagasein kata enne läikpaberist kahevärviliste

2. Aseta üks niisugune kuupsentimeeter mingi tahuga ruudulisele paberile ja jõua selgusele, kui palju paberipinda võtab ta oma alla.

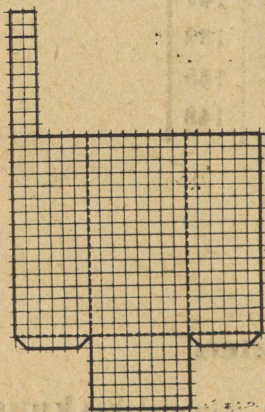

Joonis 15.

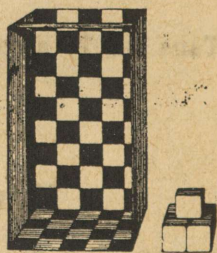
3. Joonista paberile 4 cm pikkune ja 3 cm laiune ristkülik ja katsu, mitu kuupsentimeetrit mahub sellele ristkülikule?

4. Mitu kuupsentimeetrit mahub 8 cm pikkusele ja 6 cm laiusele ristkülikule?

5. Joonista ruudulisele paberile või kartongile joonisel 16 kujutatud laotus ja kleebi tast joonisel 17 kujutatud kahe lahtise tahuga

Joonis 16.

Joonis 17.

risttahukas. Põhi ja tagasein kata enne läikpaberist kahevärviliste ruutsentimeetritega. Mitu kuupsentimeetrit

18. Mitu 5 cm pikkuse servaga kuubitäit kuup-sentimeetreid mahub kuupdetsimeetrisse?

19. Mitu 5 cm pikkuse servaga kuubitäit vett mahub liitrisse?

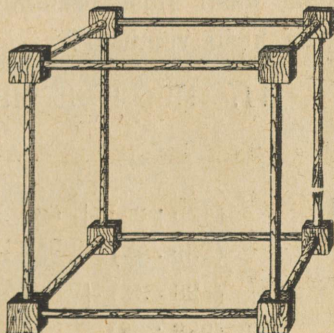
1.	$(23 \cdot 32) + 175 =$	$(86 \cdot 11) - 907 =$
	$(840 : 21) - 29\frac{7}{8} =$	$(506 : 23) + 491 =$
	$(37 \cdot 17) + 268 =$	$(78 \cdot 12) - 277 =$
	$(2 \cdot 439) - 569 =$	$(5 \cdot 135) + 48 =$
	$(32 \cdot 29) + 54 =$	$(25 \cdot 37) - 463 =$
	$(858 : 6) - 68 =$	$(532 : 28) + 7\frac{1}{2} =$

Kuupmeeter.

1. Kuupi, mille serv on 1 m, nimetatakse **kuupmeetriks**. Mitmest meetripikkusest kepest saab valmistada joonisel 20 kujutatud kuupmeetri?

2. Jõua selgusele, kui palju põrandale pinnast võtab oma alla kuupmeetri tahk?

3. Joonista põrandale 3 m pikkune ja 2 m laiune ristkülik ja jõua selgusele, mitu kuupmeetrit mahuks sellele ristkülikule?

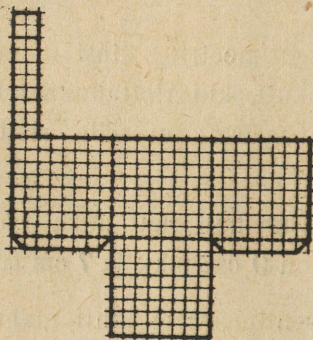

Joonis 20.

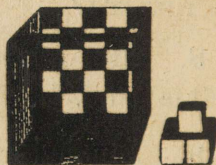
4. Mitu kuupmeetrit mahuks toa põrandale, mille pikkus on 5 m, laius 4 m?

ruutsentimeetritega. Mitu kuupsentimeetrit mahub selle kuubi põhjale ühte kihti, kui kuubi serva pikkus on 5 cm?

13. Mitu kuupsentimeetrit mahub sama kuubi põhjale kahte, kolme pealekuti laotud kihti? Mitu sentimeetrit kuubi kõrgusest võtab oma alla iga niisugune kiht?

Joonis 18.

Joonis 19.

14. Mitu niisugust kuupsentimeetrite kihti mahub sisse kuupi üldse pealekuti? Mitu kuupsentimeetrit on kuubi ruumala?

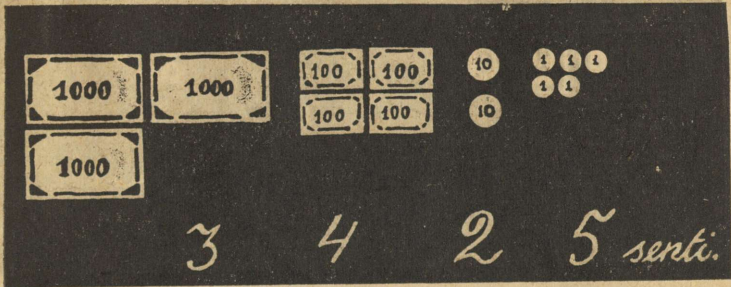
15. Mitu kuupsentimeetrit mahub kuubi põhjale ühte kihti, kui kuubi serv on 8 cm?

16. Mitu niisugust kuupsentimeetrite kihti mahub sisse kuupi ja mitu kuupsentimeetrit on selle kuubi ruumala?

17. Mitu kuupsentimeetrit mahub kuubi põhjale ühte kihti, mitu niisugust kihti mahub kogu kuupi ja mitu kuupsentimeetrit on kuubi ruumala, kui kuubi serv on 10 cm?

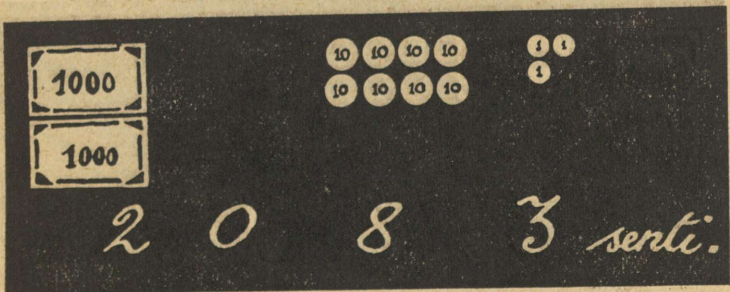
11. Tuhandest suuremad arvud.

Kroonid ja sendid.

1. 4 tuhande-, 3 saja-, 2 kümne- ja 5 ühesendilist = 4325 senti

7	"	2	"	6	"	3	"	=
9	"	5	"	4	"	8	"	=
6	"	8	"	3	"	6	"	=
2	"	4	"	5	"	9	"	=
5	"	7	"	9	"	2	"	=

2. 3 tuhande-, 7 kümne- ja 4 ühesendilist = 3074 senti

6	"	4	"	8	"	=
9	"	3	"	6	"	=

5. Mitu kuupmeetrit mahuks samasse tuppä kahte pealekuti laotud kihti ja mitu meetrit toa kõrgusest võtaks oma alla iga niisugune kiht?

6. Mitu niisugust kuupmeetrite kihti mahuks sesse tuppä üldse pealekuti, kui tuba on 3 m kõrge. Mitu kuupmeetrit on selle toa ruumala?

7. Mitu kuupmeetrit mahuks toa põrandale ühte kihti, kui toa pikkus on 6 m, laius 5 m?

8. Mitu niisugust kuupmeetrite kihti mahuks tuppä üldse ja mitu kuupmeetrit on toa ruumala, kui tuba on 3 m kõrge?

9. Mitu kuupdetsimeetrit mahub kuupmeetrikujulise kasti põhjale ühte kihti?

10. Mitu niisugust kuupdetsimeetrite kihti mahub sesse kasti üldse pealekuti ja mitu kuupdetsimeetrit on selle kasti ruumala?

11. Mitu liitrit vett mahub kuupmeetrisse?

1.	$(425 : 25) + 639 =$	$(39 \cdot 25) - 697 =$
	$(239 \cdot 3) - 258 =$	$(784 : 56) + 778 =$
	$(26 \cdot 31) + 94 =$	$(36 \cdot 26) - 918 =$
	$(988 : 38) - 18 =$	$(243 \cdot 3) + 56 =$
	$(890 : 2) + 319 =$	$(17 \cdot 25) + 527 =$
	$(35 \cdot 25) - 746 =$	$(992 : 62) - 8\frac{1}{2} =$

5 tuhandesendilist =

8 " =

4 " =

5. Mitu senti on 10 krooni? Mitu senti on 20; 30; 40; 60; 90; 70 krooni?

6. Kirjuta numbritega sentides: kuuskümmend krooni, kuus krooni, kuus kümnesendilist, kuus sendilist; nelikümmend krooni, neli krooni, neli kümnesendilist, neli sendilist; kaheksakümmend krooni, kaheksa krooni, kaheksa kümnesendilist, kaheksa sendilist.

7. Kirjuta numbritega sentides 92 krooni 45 senti, 80 krooni 28 senti, 27 krooni 3 senti, 62 krooni, 79 krooni 40 senti, 50 krooni 8 senti, 30 krooni 50 senti, 69 krooni 15 senti, 18 krooni 7 senti, 23 krooni 60 senti, 90 krooni 13 senti, 10 krooni 1 sent, 65 krooni.

8. Mitmeks 10-krooniliseks ehk 1000-sendiliseks saaks vahetada 4586; 9675; 8084; 5603; 7025; 6010; 3008 senti ja mitu senti jääks peenemat raha igast summast üle?

9. Mitmeks 1-krooniliseks ehk 100-sendiliseks saaks vahetada 2507; 3075; 9500; 4180; 8639; 5070; 7568 senti ja mitu senti jääks igast summast peenemat raha üle?

10. Mitmeks 10-sendiliseks saaks vahetada 6072; 4590; 9706; 1489; 5020; 7453; 2801; 8005; 3659 senti ja mitu 1-sendilist jääks igast summast üle?

7 tuhande-, 6 kümne- ja 2 ühesendilist =

4 " 5 " 3 " =

5 " 2 " 7 " =

3 0 0 5 senti.

3. 6 tuhandesendilist ja 3 ühesendilist = 6 003 senti

2 " 9 " =

5 " 2 " =

4 " 8 " =

7 " 5 " =

3 " 4 " =

3 0 0 0 senti.

4. 2 tuhandesendilist = 2000 senti

6 " =

3 " =

2. 4067 kuupdm. = 4 kuupm., 67 kuupdm.
 5701 " =
 7200 " =
 3094 " =
 6350 " =
 2907 " =

Liiter ja kuupsentimeeter.

1 liiter = 1000 kuupsentimeetrit.

1. 6 liitrit 243 kuupsentimeetrit = 6243 kuupsm.
 7 " 305 " =
 3 " 42 " =
 5 " 9 " =
 8 " 401 " =
 2 " 30 " =
2. 5043 kuupsm. = 5 liitrit 43 kuupsentimeetrit
 7902 " =
 2003 " =
 6451 " =
 5068 " =
 9009 " =

Kilogramm ja gramm.

1. Katsu järele, mitu kilogrammi kaalub 1 liiter vett.

2. Katsu järele, mitu grammi kaalub 1 kuupsentimeeter vett.

3. Mitu grammi on seega 1-s kilogrammis?

Meeter ja millimeeter.

$$1 \text{ m} = 10 \text{ dm} = 100 \text{ cm} = 1000 \text{ mm}.$$

1. $5 \text{ m } 68 \text{ cm } 7 \text{ mm} = 5687 \text{ mm}$

$8 \text{ m } 6 \text{ cm } 4 \text{ mm} =$

$3 \text{ m } 20 \text{ cm} =$

$6 \text{ m } 1 \text{ cm } 8 \text{ mm} =$

$4 \text{ m } 60 \text{ cm} =$

$7 \text{ m } 35 \text{ cm } 9 \text{ mm} =$

2. $7605 \text{ mm} = 7 \text{ m } 60 \text{ cm } 5 \text{ mm}$ $2438 \text{ mm} =$

$4087 \text{ mm} =$ $7103 \text{ mm} =$

$3106 \text{ mm} =$ $1056 \text{ mm} =$

$8026 \text{ mm} =$ $5607 \text{ mm} =$

$5370 \text{ mm} =$ $9834 \text{ mm} =$

$9002 \text{ mm} =$ $6009 \text{ mm} =$

Kuupmeeter ja kuupdetsimeeter ehk liiter.

$$1 \text{ kuupmeeter} = 1000 \text{ kuupdetsimeetrit}.$$

1. $5 \text{ kuupm.}, 273 \text{ kuupdm.} = 5273 \text{ kuupdm.}$

$7 \quad " \quad 39 \quad " \quad =$

$4 \quad " \quad 506 \quad " \quad =$

$6 \quad " \quad 4 \quad " \quad =$

$9 \quad " \quad 200 \quad " \quad =$

$3 \quad " \quad 708 \quad " \quad =$

5. 45 m 28 cm = 45 280 mm 37 m 86 cm =
 10 m 6 cm = 20 m 5 cm =
 18 m 30 cm = 64 m 40 cm =
 92 m 7 cm = 19 m 78 cm =
 36 m 45 cm = 84 m 3 cm =
 51 m 7 cm = 70 m 16 cm =

6. 16 l 287 kuupsm. = 16 287 kuupsm.
 35 l 108 " =
 97 l 4 " =
 26 l 15 " =
 43 l 64 " =
 58 l 300 " =

7. 29 kg 416 g = 29 416 g 52 kg 234 g =
 32 kg 27 g = 10 kg 907 g =
 19 kg 305 g = 87 kg 5 g =
 47 kg 1 g = 61 kg 815 g =
 69 kg 38 g = 94 kg 36 g =
 73 kg 100 g = 17 kg 500 g =

8. 154 kr. 28 senti = 15 428 senti 346 kr. 19 senti =
 246 " 9 " = 508 " 4 " =
 463 " 50 " = 810 " 65 " =
 927 " 3 " = 417 " 8 " =
 638 " 45 " = 692 " 40 " =
 751 " 31 " = 283 " 2 " =

1.	$6\,754\text{ g} = 6\text{ kg } 754\text{ g}$	$2\,635\text{ g} = 2\text{ kg } 635\text{ g}$
	$4\,038\text{ g} =$	$8\,003\text{ g} =$
	$3\,205\text{ g} =$	$1\,269\text{ g} =$
	$1\,008\text{ g} =$	$7\,045\text{ g} =$
	$5\,670\text{ g} =$	$3\,365\text{ g} =$
	$9\,104\text{ g} =$	$9\,200\text{ g} =$
2.	$6\text{ kg } 495\text{ g} = 6\,495\text{ g}$	$8\text{ kg } 502\text{ g} = 8\,502\text{ g}$
	$3\text{ kg } 7\text{ g} =$	$1\text{ kg } 63\text{ g} =$
	$5\text{ kg } 1\text{ g} =$	$9\text{ kg } 7\text{ g} =$
	$4\text{ kg } 706\text{ g} =$	$5\text{ kg } 614\text{ g} =$
	$7\text{ kg } 29\text{ g} =$	$3\text{ kg } 79\text{ g} =$
	$2\text{ kg } 104\text{ g} =$	$6\text{ kg } 400\text{ g} =$

Üle kümne tuhande.

1. Haruta mõõtpael **10** m pikkuselt lahti, tõmba pingule ja võrdle seda **1** millimeetriga. Mitu millimeetrit on **10**-s meetris?

2. Lao sammas **10**-st kuupdetsimeetrist ja võrdle seda **1** kuupsentimeetriga. Mitu kuupsentimeetrit on **10**-s kuupdetsimeetris?

3. Kaalu kotti **10** kilogrammi liiva ja võrdle selle raskust **1** grammiga. Mitu grammi on **10**-s kilogrammis?

4. Mitu senti on **100** krooni ehk **10** kümnekroonilist?

12. Liitmise ja lahutamise jätkamine ja kordamine.

Meiereis.

1. Annikvere meiereisse toodi pühapäeval 3456 kg piima, esmaspäeval aga 324 kg vähem. Mitu kg toodi meiereisse pühapäeval ja esmaspäeval kokku?

2. Teisipäeval toodi 287 kg vähem kui esmaspäeval. Mitu kg toodi teisipäeval?

3. Kolmapäeval tõusis piimahulk ootamatult pühapäevasestki 297 kg suuremaks. Mis arvutame?

4. Neljapäeval ja reedel toodi kokku sama palju kui teisipäeval ja kolmapäeval, laupäeval aga 598 kg rohkem kui teisipäeval. Mitu kg piima toodi Annikvere meiereisse nädala jooksul?

5. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

1.	827 kg + 1 251 kg =	4 375 kg + 3 926 kg =
	3 458 " - 246 " =	3 713 " - 2 659 " =
	5 123 " + 4 275 " =	676 " + 5 824 " =
	1 724 " - 312 " =	2 592 " - 927 " =
	2 652 " + 4 224 " =	5 936 " + 4 845 " =
	4 275 " - 2 163 " =	8 342 " - 6 734 " =

9.	20 670 mm = 20 m 67 cm	60 435 mm =
	46 030 " =	92 004 " =
	70 060 " =	16 925 " =
	51 080 " =	42 069 " =
	80 360 " =	76 500 " =
	32 597 " =	30 862 " =

10.	18 073 kuupsm. = 18 l 73 kuupsm.
	20 504 " =
	47 608 " =
	10 051 " =
	96 035 " =
	38 106 " =

11.	45 675 g = 45 kg 675 g	50 632 g =
	17 001 g =	29 408 g =
	39 260 g =	60 039 g =
	72 057 g =	12 075 g =
	90 008 g =	84 397 g =
	25 043 g =	57 001 g =

12.	18 754 senti = 187 kr. 54 senti	24 360 senti =
	40 625 " =	60 456 " =
	72 009 " =	17 924 " =
	36 940 " =	80 003 " =
	90 001 " =	76 542 " =
	61 043 " =	45 000 " =

$$\begin{array}{rcl}
 1. \quad 7\,096 \text{ senti} + 5\,200 \text{ senti} & = & 1\,107 \text{ senti} + 5\,601 \text{ senti} = \\
 8\,005 \quad " \quad - 5\,746 \quad " & = & 5\,800 \quad " \quad - 3\,275 \quad " = \\
 73\,040 \quad " \quad + 2\,035 \quad " & = & 6\,700 \quad " \quad + 5\,026 \quad " = \\
 4\,600 \quad " \quad - 1\,928 \quad " & = & 10\,000 \quad " \quad - 4\,938 \quad " = \\
 34\,560 \quad " \quad + 7\,205 \quad " & = & 34\,706 \quad " \quad + 583 \quad " = \\
 9\,000 \quad " \quad - 6\,184 \quad " & = & 70\,018 \quad " \quad - 8\,987 \quad " =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 2. \quad 1\,370 + 4\,005 & = & 4\,706 + 11\,058 = \\
 90\,586 - 45\,908 & = & 6\,508 - 5\,398 = \\
 4\,074 + 6\,719 & = & 3\,907 + 6\,804 = \\
 68\,000 - 29\,437 & = & 40\,026 - 7\,962 = \\
 31\,276 + 5\,604 & = & 8\,360 + 21\,050 = \\
 50\,304 - 38\,808 & = & 4\,000 - 2\,956 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 3. \quad 5\,001 + 6\,939 & = & 56\,208 + 3\,897 = \\
 3\,000 - 2\,786 & = & 9\,204 - 5\,096 = \\
 7\,304 + 10\,098 & = & 3\,946 + 4\,564 = \\
 21\,039 - 14\,904 & = & 4\,300 - 1\,206 = \\
 6\,506 + 37 & = & 8\,000 + 17\,859 = \\
 3\,040 - 1\,881 & = & 7\,430 - 5\,787 =
 \end{array}$$

Perekonna sissetulekud ja väljaminekud.

1. Ülo isa teenis kuus 134,75 krooni, ema teenis 18,50 krooni vähem. Kui suur oli perekonna igakuine sissetulek?

2. Sellest summast kulus neil korteri üüriks ja valgustuseks keskmiselt 38,57 krooni, kütteks läbistikku 15,84 krooni kuus. Mis võime arvutada?

2.	$7\,634 + 2\,453 =$	$1\,469 + 3\,594 =$
	$1\,639 - 278 =$	$45\,786 - 8\,369 =$
	$11\,462 + 5\,326 =$	$6\,154 + 4\,980 =$
	$1\,642 - 287 =$	$17\,235 - 6\,258 =$
	$16\,543 + 2\,465 =$	$8\,428 + 5\,996 =$
	$8\,250 - 745 =$	$4\,365 - 987 =$
3.	$6\,375 + 3\,221 =$	$18\,653 + 25\,386 =$
	$12\,632 - 594 =$	$1\,742 - 925 =$
	$9\,645 + 7\,003 =$	$634 + 5\,827 =$
	$2\,862 - 1\,579 =$	$23\,005 - 4\,708 =$
	$24\,326 + 7\,647 =$	$2\,256 + 69 =$
	$1\,930 - 651 =$	$4\,321 - 1\,835 =$

Munaautost.

1. Munaauto käis kolm korda nädalas meie külas. Mineval teisipäeval sai ta **2074** muna, neljapäeval aga **296** muna vähem. Mitu muna sai ta neljapäeval?
2. Läinud laupäeval oli munasaak **302** muna võrra suurem kui neljapäeval. Mitu muna kogus munaauto meie külast läinud nädalal?
3. Sel teisipäeval sai ta **2508** muna, neljapäeval aga järelegi **460** muna vähem. Mis arvutame siin?
4. Tänane korjandus oli neljapäevasest veelgi **210** muna võrra vähem. Mitu muna kogus munaauto meie külast kahel viimasel nädalal kokku?
5. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

Piimaühingust.

1. Piimaühing saatis kolm korda nädalas võid Tallinna. Märtsi alul läks kaks saadetist. Esimesest saadi **678,05** krooni, teisest **92,80** krooni vähem. Kui palju saadi mõlemast saadetest kokku?

2. Järgmisel nädalal saadi esimesest saadetest **540,68** krooni, teisest **608,13** krooni ja kolmandast **591,02** krooni. Kui palju saadi sel nädalal rohkem kui märtsi alunädalal?

3. Kolmandal nädalal saadi esimesest saadetest **703,40** kr., teisest **650,28** kr. ja kolmandast **698,20** kr. Leia, kui palju saadi kokku kolmandal nädalal?

4. Neljandal nädalal saadi **18,97** kr. vähem kui kolmandal, viiendal aga **105,40** krooni vähem kui neljandal nädalal. Kui palju sai piimaühing või müügist märtsikuus?

5. Sellest summast jäeti ühingu kulude katmiseks ja võlgade tasumiseks **1260,74** kr. Kõik muu makseti piimatoojaile piima eest välja. Kui palju makseti märtsikuul piima eest?

1.	267,05 kr.	+	987	kr.	=	25,03 kr.
	598	"	—	265,78	"	= 917,50 "
	2 607,04	"	+	186	"	= 61,09 "
	123,02	"	—	54,53	"	= 1 240,38 "
	1 425	"	+	375,03	"	= 706,90 "
	837	"	—	164,35	"	= 15,06 "

3. Söögiks kulutasid nad läbistikku **94,72** krooni kuus. Mis arvutame siin?

4. Riieteks ja jalanõudeks kulus neil **42,56** krooni. Arvuta.

5. Mitmesuguseid muid kulusid oli keskmiselt **46,31** krooni. Kui palju võisid nad igas kuus järele jätta?

6. Sea kokku ülesandeid mõne teise perekonna sissetulekutest ja väljaminekutest.

1.	795,37 kr.	+	392,68 kr.	=	4 067,28 kr.
	1 126,11	„	—	538,75 „	= 35,07 „
	944,45	„	+	875,62 „	= 928,36 „
	4 125,13	„	—	957,84 „	= + 1 404,50 „
	597,41	„	+	1 305,95 „	= 673,09 „
	1 892,83	„	—	769,42 „	= 42,75 „

2.	581,52 kr.	+	964,25 kr.	=	3 217,60 kr.
	1 369,28	„	—	273,56 „	= 51,04 „
	873,75	„	+	159,93 „	= 863,48 „
	2 946,15	„	—	1 283,87 „	= + 1 119,25 „
	3 125,72	„	+	475,48 „	= 768,05 „
	1 731,25	„	—	893,48 „	= 92,87 „

3.	542,36 kr.	+	537,29 kr.	=	29,58 kr.
	1 327,55	„	—	962,77 „	= 143,60 „
	3 238,31	„	+	976,54 „	= 2 358,04 „
	2 853,27	„	—	1 493,38 „	= + 716,83 „
	245,33	„	+	965,78 „	= 97,70 „
	1 123,12	„	—	524,65 „	= 140,35 „

13 lehte kuivatuspaberit	à	1	„
48 lehte ümberpanemispaberit	à	1	„
4 sulepead	à	8	„

Mitme krooni eest oli iga kaupa eraldi? Mitme krooni eest oli ostuühingul kokku kaupa?

2. Esimesel veebruaril oli meie ostuühingul müügihinna järele kaupa **15,98** kr. eest, veebruarikuu jooksul on kaupa juurde ostetud :

arve nr. 1. järgi	2,15	kr. eest,	müügihind	2,60	kr.
„ „ 2. „	4.90	„ „	„	5,48	„
„ „ 3. „	0,64	„ „	„	0,72	„
„ „ 4. „	3,62	„ „	„	4,12	„

Mitme krooni eest kuu lõpul kaupa oli, seda nägime eelmise ülesande lahendamisel. Mitme krooni eest on seega veebruarikuu jooksul kaupa müüdud?

3. 1.-sel veebruaril oli meie ostuühingu kassas raha **14,67** krooni. Kui palju on kuu jooksul juurde tulnud ja millest? Kui palju on kuu jooksul välja läinud ja mille eest? Kui palju peaks meie ostuühingu kassas seega 28. veebruaril raha olema, kui pole olnud mingisuguseid muid kulusid ega tulusid peale kauba ostu ja müügi?

4. Raha lugemisel selgus, et seda oli **14,65** kr. Kui palju oli raha kassas rohkem või vähem, kui seda

2.	683,06	kr.	+	265,80	kr.	=	3 620,40	kr.
	3 436,02	"	-	316,55	"	=	179,65	"
	98	"	+	425,07	"	=	42,97	"
	743	"	-	568,38	"	=	+ 350,18	"
	5 327,08	"	+	615	"	=	6 240,55	"
	641	"	-	216,79	"	=	84,16	"

3.	98,03	kr.	+	74,60	kr.	=	90,84	kr.
	30,29	"	-	18,09	"	=	2 410,60	"
	0,46	"	+	29,15	"	=	53,41	"
	2 529,17	"	-	185,32	"	=	+ 800,96	"
	673	"	+	244,25	"	=	147,12	"
	25,36	"	-	13,48	"	=	1 900,30	"

Meie ostuühing.

1. 28. veebruaril oli meie ostuühingul müügihinna järele kaupa:

64	vihikut	à	6	senti
128	lehte kirjutuspaberit	à	1½	"
38	lehte ruudulist kirjutuspaberit	à	1½	"
11	kaustikut	à	55	"
85	sulge	à	1	"
18	pliiatsit	à	6	"
7	pliiatsikummi	à	4	"
1	tindikumm	à	5	"
14	joonistusplokki	à	15	"

13. Korrutamise ja jagamise jätkamine ja kordamine.

Rõivaste kaupluses.

1. Rõivaste kaupluses müüdi nädala jooksul 6 kallimat meesterahva ülikonda, 9700 senti ülikond. Kui palju teenis ettevõtja neist ülikondadest, kui riie ja muu materjal iga ülikonna jaoks läks maksma keskmiselt 5986 senti ja töö 2450 senti?

2. Odavamaid meesterahva ülikondi müüdi sama aja jooksul 8 ja võeti ülikonnast 7200 senti. Kui palju teenis ettevõtja odavamast ülikondadest, kui riie ja muu materjal iga odavama ülikonna jaoks läks maksma 3857 senti ja töö 2400 senti?

3. Kui palju jääb ettevõtjale sama nädala jooksul müüdud 3-st meesterahva talvepalitust, 9500 senti tükk, kui riie ja muu materjal iga palitu jaoks läks maksma 6128 senti ja töö 2250 senti?

4. Kui palju teenis ettevõtja 5-st odavamast meesterahva palitust, kui riie ja muu materjal iga palitu jaoks läks maksma 4176 senti, töö 2150 senti ja kui ta müües võttis palitust 7200 senti?

5. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile korrutamisjuhtudele.

oleks pidanud olema. Kuidas oli ostuühingu juhataja veebruarikuu jooksul hoidnud tema hooleks usaldatud varandust?

1.	587	15 938	59	670
	2 768	69	13 763	25 946
	825	4 583	837	38
+	79	+ 6 876	+ 925	+ 2 967
	27 625	48 342	3 814	309
	9 912	765	24 006	6 754

2.	970,60 kr.	954,12 kr.	877,32 kr.	725,43 kr.
	376,00 "	81,74 "	589,00 "	1 483,00 "
+	4 007,25 "	+ 589,00 "	+ 730,59 "	+ 87,40 "
	750,09 "	236,50 "	25,00 "	1 239,02 "
	34,00 "	507,08 "	379,36 "	16,98 "
	1 561,48 "	4 378,00 "	706,20 "	384,51 "

3.	165,75 kr.	2 140,70 kr.	649,05 kr.	1 825,14 kr.
	58,40 "	67,25 "	375,22 "	37,16 "
	1 935,00 "	26,68 "	3 089,37 "	495,00 "
+	43,61 "	+ 49,02 "	+ 728,65 "	+ 0,25 "
	736,56 "	595,17 "	45,17 "	684,06 "
	367,42 "	2 813,00 "	0,94 "	19,50 "

Kaupluste läbimüügist.

1. Lahesalu Tarvitajate-ühingu kaupluses müüdi aprilli esimese nädala jooksul kaupa:

esmaspäeval	4 857	sendi	eest
teisipäeval	5 864	"	"
kolmapäeval	3 971	"	"
neljapäeval	4 206	"	"
reedel	6 245	"	"
laupäeval	6 519	"	"

Leia keskmine läbimüük päevas.

2. Järgmine nädal oli pühade nädal. Selle tõttu müüdi:

esmaspäeval	6 873	sendi	eest
teisipäeval	8 107	"	"
kolmapäeval	9 760	"	"
neljapäeval	4 962	"	"
laupäeval	5 348	"	"

Suurel reedel oli kauplus kinni. Leia keskmine läbimüük päevas pühade nädalal.

3. Naaberkülas asuvas harukaupluses oli läbimüük aprilli esimesel nädalal 21 504 senti. Mitme sendi eest müüdi keskmiselt päevas?

4. Mitu senti oli keskmine päevane läbimüük harukaupluses pühade nädalal, kui seal müüdi sel nädalal 8 645 sendi eest vähem kui peakaupluses?

1.	2. 3 654 senti =	4. 5 269 senti =
	7. 4 921 " =	9. 8 237 " =
	5. 6 894 " =	2. 4 658 " =
	8. 2 685 " =	6. 6 924 " =
	3. 7 983 " =	3. 9 536 " =
	6. 8 452 " =	5. 7 325 " =

2.	7. 4 067 =	4. 2 907 =	5. 6 217 =	7. 2 349 =
	2. 9 284 =	8. 6 320 =	9. 3 904 =	2. 6 705 =
	5. 4 653 =	3. 5 948 =	2. 6 259 =	9. 2 004 =
	9. 3 982 =	7. 8 273 =	6. 4 871 =	6. 3 596 =
	3. 7 389 =	2. 9 006 =	7. 9 096 =	3. 7 380 =
	6. 5 723 =	8. 3 025 =	4. 5 738 =	4. 5 087 =

3.	3. 8 097 =	2. 4 367 =	7. 2 328 =	5. 8 371 =
	8. 2 546 =	6. 8 592 =	3. 6 785 =	2. 6 075 =
	5. 3 295 =	9. 6 186 =	8. 4 293 =	7. 4 593 =
	4. 7 436 =	4. 9 018 =	4. 9 879 =	9. 1 926 =
	9. 2 683 =	5. 1 573 =	6. 8 168 =	4. 4 538 =
	7. 7 404 =	3. 3 842 =	2. 7 549 =	9. 3 078 =

4. Leia arvud, mille:

$\frac{1}{4}$ on 8 488	$\frac{1}{2}$ on 5 637	$\frac{1}{6}$ on 1 964
$\frac{1}{3}$ " 9 633	$\frac{1}{4}$ " 2 156	$\frac{1}{2}$ " 7 280
$\frac{1}{6}$ " 2 982	$\frac{1}{3}$ " 4 923	$\frac{1}{8}$ " 6 359
$\frac{1}{2}$ " 4 563	$\frac{1}{6}$ " 1 858	$\frac{1}{4}$ " 4 827
$\frac{1}{8}$ " 3 615	$\frac{1}{8}$ " 7 567	$\frac{1}{3}$ " 8 863

4. Leia:

31 412-st $\frac{1}{4}$	78 620-st $\frac{1}{2}$
20 706-st $\frac{1}{6}$	43 704-st $\frac{1}{8}$
76 328-st $\frac{1}{8}$	47 364-st $\frac{1}{6}$
15 024-st $\frac{1}{3}$	16 881-st $\frac{1}{5}$
25 678-st $\frac{1}{2}$	38 512-st $\frac{1}{4}$

Järelmaksust.

1. Isa ostis omale viljaniidumasina, mille hind oli 35 000 senti. 15 500 senti maksis ta kohe ära, ülejäänud summa aga pidi ta maksma kuude kaupa, 3 250 senti kuus. Mitme kuuga sai ta masina tasa?

2. Naaber-peremees ostis omale samuti järelmak-suga heinaniidumasina, mille hind oli 28 000 senti. Tema maksis kohe ära ainult 6 200 senti, kuna ta muu osa tasumiseks kohustus maksma iga kuu 1.-sel päeval 2 725 senti. Mis arvutame siin?

3. Minu vend ostis omale 13 500-sendilise jalgratta, makstes kohe ära 2 875 senti ja kohustudes ülejäänud summa tasumiseks maksma 2 125 senti kuus. Mitme kuuga sai võlg maksetud?

4. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

5. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

$$65\,943 : 3 = 21\,981$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ \hline 29 \\ \hline 24 \\ \hline 3 \\ \hline \hline \end{array}$$

$$49\,237 : 4 = 12\,309$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ \hline 12 \\ \hline 37 \\ \hline 1 \\ \hline \hline \end{array}$$

1.

$36\,852 : 2 =$	$27\,168 : 4 =$	$3\,685 : 5 =$
$8\,964 : 6 =$	$9\,889 : 9 =$	$18\,392 : 8 =$
$53\,689 : 7 =$	$34\,260 : 5 =$	$5\,463 : 3 =$
$27\,145 : 5 =$	$8\,116 : 2 =$	$63\,265 : 7 =$
$23\,848 : 8 =$	$56\,237 : 7 =$	$37\,982 : 6 =$
$9\,963 : 3 =$	$2\,854 : 3 =$	$1\,628 : 4 =$

2.

$5\,040 : 2 =$	$6\,326 : 7 =$	$4\,396 : 3 =$
$32\,356 : 4 =$	$94\,953 : 9 =$	$2\,765 : 5 =$
$7\,830 : 6 =$	$8\,106 : 2 =$	$19\,388 : 8 =$
$54\,928 : 8 =$	$35\,272 : 4 =$	$35\,436 : 6 =$
$63\,712 : 3 =$	$9\,740 : 6 =$	$1\,084 : 2 =$
$8\,490 : 5 =$	$62\,472 : 8 =$	$56\,251 : 7 =$

3.

$6\,255 : 3 =$	$19\,293 : 3 =$	$67\,392 : 9 =$
$19\,502 : 7 =$	$31\,085 : 5 =$	$4\,824 : 4 =$
$27\,490 : 5 =$	$28\,637 : 7 =$	$25\,635 : 5 =$
$66\,924 : 9 =$	$54\,207 : 9 =$	$10\,467 : 3 =$
$49\,404 : 6 =$	$16\,832 : 4 =$	$16\,945 : 7 =$
$32\,596 : 2 =$	$42\,354 : 6 =$	$38\,274 : 6 =$

lima küünrast nõudis ta **37** senti, odavama küünrast **33** senti. Kumba riiet ema ostis? Mitu senti tingis ta küünrahinnast alla? Kui palju läks laste särgiriie maksma?

2. Siis küsis ema meestele aluspükste riiet. Ka seda oli kahesugust: **42** senti ja **45** senti küünar. Ema võttis **28** küünart. Arvuta.

3. Voodilinate jaoks ostis ema **24** küünart pleekimata riiet. Kaupmees küsis **95** senti küünrast, kuid ema tingis mõne sendi alla. Kui palju maksis ema voodilina riidest?

4. Padjakatete jaoks ostis ema **24** küünart pleegitatud riiet ja maksis **58** senti küünrast. Mis arvutame siin?

5. Mitme krooni eest ostis ema üldse pesuriidet?

$$\begin{array}{r}
 67 \cdot 39 \text{ senti} \\
 + \quad 2340 \text{ " } \\
 \quad 273 \text{ " } \\
 \hline
 2613 \text{ senti}
 \end{array}$$

1.	28 · 95 senti =	85 · 62 senti =	67 · 95 senti =
	59 · 72 " =	43 · 68 " =	45 · 29 " =
	46 · 54 " =	84 · 99 " =	91 · 54 " =
	38 · 72 " =	73 · 78 " =	63 · 87 " =
	77 · 63 " =	16 · 82 " =	39 · 45 " =
	61 · 75 " =	58 · 65 " =	47 · 75 " =

$$\begin{array}{r} 8\,384 : 2\,096 = 4 \\ \underline{8\,384} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9\,853 : 3\,215 = 3 \\ \underline{9\,645} \\ 208 \end{array}$$

1. $15\,250 : 7\,625 =$
 $65\,529 : 7\,281 =$
 $23\,982 : 3\,426 =$
 $19\,450 : 3\,243 =$
 $61\,208 : 7\,651 =$
 $14\,493 : 4\,832 =$

$38\,268 : 9\,567 =$
 $18\,923 : 3\,045 =$
 $43\,506 : 4\,834 =$
 $12\,698 : 6\,349 =$
 $67\,282 : 8\,563 =$
 $23\,160 : 4\,632 =$

2. $33\,468 : 8\,367 =$
 $26\,517 : 4\,275 =$
 $14\,856 : 4\,952 =$
 $35\,188 : 5\,698 =$
 $19\,502 : 2\,786 =$
 $38\,205 : 7\,094 =$

$51\,480 : 6\,435 =$
 $18\,650 : 9\,325 =$
 $66\,924 : 7\,436 =$
 $11\,416 : 2\,854 =$
 $27\,596 : 3\,064 =$
 $25\,963 : 3\,485 =$

3. $49\,638 : 8\,273 =$
 $15\,276 : 5\,160 =$
 $48\,013 : 6\,859 =$
 $14\,740 : 3\,685 =$
 $31\,085 : 6\,217 =$
 $56\,207 : 9\,236 =$

$10\,812 : 5\,406 =$
 $29\,472 : 9\,824 =$
 $56\,816 : 7\,102 =$
 $64\,792 : 9\,256 =$
 $49\,500 : 8\,235 =$
 $13\,715 : 2\,743 =$

Pesuriiet ostmas.

1. Ema oli poes pesuriiet ostmas, sest tal seisis ees suurem pesu õmblus. Lastele särgiriiet küsis ta 36 küünart. Kaupmees näitas kahesugust riiet. Kal-

2. Kallimat pleekimata särgiriiet oli ta toonud 54 küünart, makstes selle eest 1 620 senti. Mis arvutame siin?

3. Kui kalliks hindas ta müües meeste aluspüksi riide küünra, kui ta ise maksis 49 küünra pikkusest kangast 1764 senti?

4. Pleegitatud pesuriiet oli ta toonud 97 küünart, makstes selle eest 4 656 senti. Leia selle riide küünra müügihind.

5. Voodilina riiet oli tal ostetud 96 küünart, kokku 7 296 senti eest. Mis arvutame siin?

6. Leia, mitme krooni eest oli kaupmees seekord riiet ostnud ja mitu krooni lootis ta müües kogu sellest riidest saada?

$$\begin{array}{r} 7488 \text{ senti} : 78 = 96 \text{ senti} \\ - 702 \\ \hline 468 \\ - 468 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5538 \text{ senti} : 85 = 65 \text{ senti} \\ - 510 \\ \hline 438 \\ - 425 \\ \hline 13 \text{ senti} \end{array}$$

1. 8 633 senti : 95 =	2 871 senti : 99 =	7 569 senti : 87 =
6 241 „ : 79 =	4 275 „ : 45 =	6 460 „ : 85 =
8 392 „ : 94 =	5 864 „ : 63 =	2 948 „ : 84 =
4 288 „ : 71 =	4 234 „ : 98 =	7 128 „ : 72 =
5 644 „ : 83 =	6 138 „ : 66 =	9 504 „ : 96 =
2 709 „ : 65 =	7 374 „ : 79 =	2 793 „ : 35 =

2.	87 . 55 =	54 . 67 =	72 . 26 =	65 . 71 =
	94 . 76 =	36 . 85 =	34 . 96 =	87 . 92 =
	23 . 44 =	23 . 84 =	88 . 87 =	52 . 83 =
	77 . 68 =	68 . 74 =	43 . 98 =	67 . 66 =
	68 . 93 =	57 . 78 =	93 . 25 =	78 . 35 =
	53 . 46 =	64 . 79 =	46 . 86 =	49 . 97 =

3.	46 . 79 =	55 . 82 =	64 . 58 =	76 . 89 =
	37 . 82 =	78 . 56 =	26 . 74 =	65 . 48 =
	52 . 49 =	64 . 79 =	79 . 34 =	87 . 33 =
	41 . 74 =	51 . 94 =	87 . 69 =	94 . 75 =
	96 . 25 =	49 . 86 =	53 . 86 =	52 . 86 =
	79 . 68 =	68 . 35 =	81 . 97 =	39 . 75 =

4. Leia arvud, mille $\frac{1}{12}$ on 96; 45; 78; 63.

5. Leia arvud, mille $\frac{1}{18}$ on 56; 93; 74; 87.

Pesuriiet müümas.

1. Kaupmees tõi linnast mitmesugust pesuriiet ja oli ametis selle hindamisega. Hindamist toimetas ta nii, et pani sisseostuhinnale ümmarguselt $\frac{1}{4}$ sellest juurde. Odavamad pleekimata särgiriidet oli ta toonud 58 küünart, makstes sellest 1624 senti. Kui kalliks määras ta selle riide küünra müügihinna?

kaertest **325** senti puudast. Kui palju oleks siis talumees saanud **48** puudast rukistest, **54** puudast kaertest ja **72** puudast otradest?

4. Voorimees ostis aasta jooksul hobusele **64** puuda kaeru. Kui palju tal üldse kaerte peale kulus, kui võtame puuda hinnaks keskmiselt **293** senti?

5. Talumehe nisusaak oli **58** puuda. Leia selle hind, kui puud maksab **545** senti?

6. Lahenda kõik eelmised ülesanded veel kord praeguste hindadega.

7. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

$$\begin{array}{r}
 48 \cdot 288 \text{ senti} \\
 + 11\,520 \text{ senti} \\
 + 2\,304 \text{ „} \\
 \hline
 13\,824 \text{ senti}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll}
 1. & 49 \cdot 473 \text{ senti} = & 52 \cdot 683 \text{ senti} = & 28 \cdot 964 \text{ senti} = \\
 & 95 \cdot 528 \text{ „} = & 46 \cdot 672 \text{ „} = & 61 \cdot 396 \text{ „} = \\
 & 87 \cdot 723 \text{ „} = & 97 \cdot 425 \text{ „} = & 44 \cdot 975 \text{ „} = \\
 & 53 \cdot 562 \text{ „} = & 33 \cdot 761 \text{ „} = & 35 \cdot 868 \text{ „} = \\
 & 26 \cdot 845 \text{ „} = & 64 \cdot 497 \text{ „} = & 51 \cdot 364 \text{ „} = \\
 & 83 \cdot 239 \text{ „} = & 89 \cdot 746 \text{ „} = & 84 \cdot 935 \text{ „} =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll}
 2. & 96 \cdot 329 = & 46 \cdot 579 = & 66 \cdot 295 = & 54 \cdot 587 = \\
 & 43 \cdot 674 = & 39 \cdot 483 = & 34 \cdot 781 = & 66 \cdot 955 = \\
 & 37 \cdot 585 = & 53 \cdot 286 = & 57 \cdot 765 = & 74 \cdot 843 = \\
 & 65 \cdot 657 = & 42 \cdot 573 = & 29 \cdot 908 = & 83 \cdot 236 = \\
 & 23 \cdot 752 = & 25 \cdot 453 = & 73 \cdot 242 = & 55 \cdot 967 = \\
 & 72 \cdot 446 = & 64 \cdot 851 = & 26 \cdot 493 = & 22 \cdot 398 =
 \end{array}$$

2. $2592:72 = 3690:82 = 5550:74 = 5676:86 =$
 $7296:96 = 9024:94 = 7488:96 = 6256:92 =$
 $6593:75 = 7980:95 = 6474:69 = 4800:64 =$
 $6561:81 = 2658:35 = 3276:84 = 5327:67 =$
 $7315:95 = 8613:87 = 6664:98 = 3293:89 =$
 $7659:82 = 3420:76 = 6945:77 = 5325:75 =$
3. $6305:65 = 6641:91 = 2418:62 = 2576:56 =$
 $5626:58 = 8536:87 = 1950:78 = 7533:93 =$
 $7458:82 = 4810:74 = 3764:53 = 5892:66 =$
 $2772:77 = 6935:95 = 2392:38 = 2350:94 =$
 $3392:64 = 7842:83 = 6111:97 = 4385:68 =$
 $5716:63 = 6138:69 = 4276:54 = 7164:81 =$

4. Leia $\frac{1}{12}$ arvudest **1152; 900; 456; 1008.**

5. Leia $\frac{1}{16}$ arvudest **1568; 1392; 1152; 1536.**

Viljahindadest.

1. Talumees viis linna **36** puuda rukkijahu. Sellest müüs ta **14** puuda hinnaga **395** senti puud ja ülejäänud osa **385** senti puud. Kui palju sai talumees jahukoormast?

2. Koormas on **18** puuda kaeru ja **35** puuda otri. Mis võime arvutada, kui teame, et odrad maksavad **295** senti ja kaerad **245** senti puud?

3. Enne lõikust olid viljahinnad kallimad. Siis nõuti rukkijahust kuni **415** senti, otradest **365** senti ja

$$\begin{array}{r}
 23384 \text{ senti} : 37 = 632 \text{ senti} \\
 \underline{-222} \\
 118 \\
 \underline{-111} \\
 74 \\
 \underline{-74} \\
 \hline
 \hline
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 59638 \text{ senti} : 96 = 621 \text{ senti} \\
 \underline{-576} \\
 203 \\
 \underline{-192} \\
 118 \\
 \underline{-96} \\
 22 \text{ senti}
 \end{array}$$

1.

31 428 senti : 36 =	25 674 senti : 33 =
24 765 „ : 65 =	72 675 „ : 75 =
47 080 „ : 55 =	39 842 „ : 69 =
76 293 „ : 97 =	42 636 „ : 44 =
28 103 „ : 89 =	27 692 „ : 43 =
3 822 „ : 13 =	15 232 „ : 32 =

2.

18 724 : 52 =	42 121 : 73 =	21 796 : 45 =
21 430 : 85 =	15 960 : 48 =	39 729 : 57 =
15 330 : 42 =	17 340 : 68 =	7 840 : 15 =
79 631 : 97 =	32 765 : 53 =	19 414 : 34 =
35 568 : 76 =	8 085 : 21 =	25 670 : 81 =
41 731 : 86 =	20 995 : 85 =	56 324 : 75 =

3.

38 164 : 58 =	15 996 : 31 =	46 375 : 49 =
16 725 : 77 =	63 284 : 45 =	87 235 : 92 =
41 568 : 96 =	28 626 : 78 =	38 913 : 51 =
34 768 : 82 =	7 486 : 19 =	16 346 : 22 =
5 046 : 17 =	22 610 : 95 =	41 690 : 73 =
27 354 : 29 =	56 289 : 87 =	5 924 : 28 =

4. Leia $\frac{1}{12}$ arvudest 9840; 7668; 10164;
9108.

3.	73 . 635 =	62 . 453 =	81 . 934 =	78 . 944 =
	68 . 793 =	76 . 448 =	96 . 822 =	86 . 433 =
	45 . 375 =	37 . 306 =	48 . 876 =	47 . 308 =
	93 . 126 =	58 . 984 =	23 . 695 =	92 . 752 =
	36 . 904 =	95 . 723 =	79 . 949 =	37 . 498 =
	75 . 637 =	84 . 537 =	93 . 926 =	97 . 568 =

4. Leia arvud, mille $\frac{1}{12}$ on 683; 725; 816; 942.

5. Leia arvud, mille $\frac{1}{16}$ on 987; 864; 695; 758.

Töötasust.

1. Leo isa teenis lauatehases kuu jooksul 5 175 senti. Mitu senti teenis ta päevas, kui sel kuul oli 23 tööpäeva?

2. Leo vanem vend töötas sealsamas lauatehases. Tema sai eelmisel kuul 26 tööpäeva eest kokku 4 810 senti. Kui suur oli tema päevapalk?

3. Leo onu oli müürisepp. Tema teenis eelmisel kuul tükitööga 9 984 senti. Mis arvutame siin?

4. Kui palju teenis puusepp tükitööga keskmiselt päevas, kui ta 24 päevaga teenis 7 608 senti?

5. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

2.	26 976 : 562 =	32 970 : 942 =	26 432 : 944 =
	35 845 : 595 =	57 362 : 925 =	75 270 : 965 =
	21 436 : 284 =	17 080 : 276 =	14 014 : 637 =
	33 165 : 335 =	53 492 : 622 =	28 656 : 398 =
	24 064 : 512 =	18 815 : 265 =	19 396 : 746 =
	8 036 : 287 =	63 608 : 673 =	43 788 : 492 =
3.	12 151 : 537 =	74 823 : 781 =	28 322 : 299 =
	58 380 : 695 =	8 126 : 239 =	63 275 : 769 =
	42 316 : 498 =	26 751 : 723 =	51 634 : 841 =
	36 426 : 934 =	14 526 : 274 =	27 563 : 647 =
	39 123 : 483 =	55 480 : 584 =	37 812 : 822 =
	67 219 : 756 =	29 632 : 926 =	21 902 : 466 =

14. Pikkuste mõõtmine.

Kaksiksamm.

1. Mõõtsime pikkusi kaksiksammudega. Kui astusime esimese sammu vasaku jalaga, siis loendasime ainult parema jala samme ja ümberpöördukt. Koolimaja juurest suure männini sain 80 kaksiksammu. Minu kaksiksamm on keskmiselt $1\frac{1}{2}$ m. Mis võime arvutada?

2. Suure männi juurest jõe sillani sain 90 kaksiksammu. Mis arvutame siin?

3. Sillast metsani sain 150 kaksiksammu. Mitu meetrit see on?

5. Leia $\frac{1}{18}$ arvudest 12 240; 13 424; 15 776; 14 832.

6. Mitme päevaga teenib potisepp 4 845 senti, kui ta saab päevas 285 senti?

7. Kui kaua peab mullatööline töötama 6 475 senti teenimiseks, kui ta päevapalk on kõigest 175 senti?

8. Kraavikaevaja kaevas 184 sülda kraavi ja sai 75 senti süllast. Ta teenis selle tööga keskmiselt 345 senti päevas. Mitu päeva kulus tal kraavi kaevamiseks?

9. Mees niitis 7 tiinu heina ja sai 750 senti tiinu niitmisest. Sealjuures teenis ta keskmiselt 375 senti päevas. Mitme päevaga tegi ta selle töö ära?

10. Sea kokku ülesandeid alljärgnevaile harjutistele.

$$\begin{array}{r}
 \text{— } 5\,3018 \text{ senti} : 541 = 98 \text{ senti} \\
 \text{— } 4869 \\
 \hline
 4328 \\
 \text{— } 4328 \\
 \hline
 \hline
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 \text{— } 67\,854 \text{ senti} : 725 = 93 \text{ senti} \\
 \text{— } 6525 \\
 \hline
 2604 \\
 \text{— } 2175 \\
 \hline
 429 \text{ senti}
 \end{array}$$

1.	25 764 senti : 678 =	17 025 senti : 681 =
	46 909 „ : 769 =	33 726 „ : 438 =
	57 234 „ : 825 =	16 344 „ : 534 =
	13 196 „ : 488 =	26 566 „ : 359 =
	40 392 „ : 459 =	12 125 „ : 125 =
	36 414 „ : 578 =	63 310 „ : 974 =

2. See oli peakraav ja sesse suubus kolm vähemat. Esimese pikkusesse neist vähemaist mahtus meetripuu 57 korda, teise pikusesse $68\frac{1}{2}$ korda ja kolmanda pikkusesse 46 korda. Nende kraavide kaevamisest maksis isa 24 senti meetrist. Mis võime neist arvutada?

3. Kui palju läks heinamaa kraavitamine isal maksma?

4. Kui isa lõpetas, hakkasime ise mõõtma. Meie ristkülikukujulise viljapuuai pikkus oli 18 mõõtpuutäit ja laius 16 mõõtpuutäit. Mitu ruutmeetrit mahuks meie viljapuuai pikema külje äärde ühte ritta? Mitu niisugust ruutmeetrite rida mahuks meie viljapuuaeda? Mitu ruutmeetrit on meie viljapuuai pindala?

$$\begin{aligned}
 1. \quad & (25 \cdot 39) + 1683 = (58 \cdot 13) + 1406 = \\
 & (6804 : 9) - 397 = (47364 : 6) - 5094 = \\
 & (19 \cdot 30) + 17625 = (17 \cdot 18) + 389 = \\
 & (42287 : 6041) - 4\frac{1}{8} = (68742 : 7638) - 6\frac{5}{12} = \\
 & (3 \cdot 5692) + 8256 = (84 \cdot 935) + 8157 = \\
 & (25 \cdot 493) - 689 = (3 \cdot 5627) - 14038 =
 \end{aligned}$$

Kilomeeter.

1. Rein jõuab iga kahe kaksiksammuga keskmiselt 3 m edasi. Mitu Reinu kaksiksammu on ümmarguselt ühes kilomeetris?

2. Leo jõuab iga 4 kaksiksammuga ainult 5 m edasi. Mitu Leo kaksiksammu on kilomeetris?

4. Mitu meetrit on koolimajast metsani ?

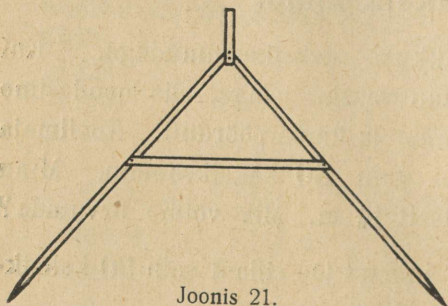
5. Minu naabri kaksiksamm on pisut lühem. Ta jõuab 4 kaksiksammuga kõigest 5 m edasi. Mitu kaksiksammu sai naaber koolimajast männini, männist sillani ja sillast metsani ?

6. Mitu kaksiksammu sai mu naaber koolimajast metsani ?

$$\begin{array}{lcl}
 1. \quad (16 \cdot 62) + 8025 = (33\,968 : 8) - 3\,062 = \\
 (942 : 3) - 69 = (896 : 4) + 789 = \\
 (4 \cdot 163) + 39\,273 = (4 \cdot 204) - 518 = \\
 (624 : 156) - 2\frac{5}{6} = (35\,612 : 8\,903) + 16\frac{1}{4} = \\
 (27 \cdot 22) + 73\,658 = (15 \cdot 65) - 817 = \\
 (908 : 2) - 295 = (861 : 3) + 29\,576 =
 \end{array}$$

Meetripuu.

1. Joonisel 21 kujutatud meetripuu haarade

Joonis 21.

otsad asuvad teineteisest 2 m kaugusel. Isa mõõtis säärase meetripuuga heinamaale kaevatud kraavide pikkusi. Kõige suurema kraavi pikkusesse mahtus meetripuu 98 korda.

Selle kraavi kaevamisest maksis isa 38 senti meetrist. Kui palju läks see kraav maksma ?

Kuidas saab taskukella abil mõõta käidud tee pikkust.

1. Kui kilomeetri käimiseks kulub keskmiselt 12 minutit, missuguse osa kilomeetrist jõuab siis ära käia 3; 6; 9 minutiga?

2. Kui pika maa jõuab ära käia 18; 24; 45; 66 minutiga?

3. Kusti kulutas igal hommikul kooliminemiseks 30 minutit. Kui kaugel elas Kusti koolimajast?

4. Kui pikk on jalakäija tunni tee?

5. Merinõmme koolimaja juurest võib jõuda jala lähemasse linna 4 tunniga. Kui kaugel asub see koolimaja linnast?

$$\begin{array}{lcl}
 1. \quad (32 \cdot 289) + 1068 = & (4 \cdot 241) + 25436 = & \\
 (30850 : 5) - 5237 = & (33952 : 4) - 6907 = & \\
 (46 \cdot 21) + 924 = & (64 \cdot 851) - 34069 = & \\
 (25728 : 4) - 2109 = & (948 : 316) + 5\frac{3}{4} = & \\
 (485 \cdot 2) + 17356 = & (23 \cdot 27) - 128 = & \\
 (31412 : 7853) - 1\frac{1}{2} = & (5 \cdot 198) + 16394 = &
 \end{array}$$

15. Rist- ja rööpseis. Püst- ja rõhtsuund.

Ristjoon ja tema tõmbamine.

1. Tõmba vihikusse mingi sirglõik ja joonista temale tema mingis täpis nurklaua abil täisnurk, nagu

3. Mõõda teistega koos kaugus kahe kilomeetri-tulba vahel, esiti kaksiksammudega, siis meetripuuga ja lõpuks mõõtpaelaga. Kui suur viga tuli ilmsiks igal mõõtmisel? Missugusel kolmest tarvitatud mõõtmisviisist oli viga kõige väikesem ja missugusel kõige suurem?

4. Mõõda teistega koos lagedal teel alates mingi kõrge asja juurest, mis kaugele näha, mõõtpaelaga kilomeeter ja vaatle seda kaugust. Võrdle seda meetriga.

5. Mitu poissi mahuks laialisirutatud kätega kilomeetrile üksteise kõrvale, nii et kõrvutiseisjate sõrmeotsad ulatuksid vastakuti, kui neljale meetrile mahub 3 poissi?

6. Katsu järele, mitu minutit kulub sul kilomeetri käimiseks, ja arvuta, mitu kilomeetrit jõuaksid sa ümmarguselt käia 3 tunniga.

7. Jalgrattal kulub kilomeetri sõitmiseks keskmiselt 5 minutit. Mitu tundi kulub 48 kilomeetri sõitmiseks?

$$\begin{aligned}
 1. \quad & (62\,748 : 8\,964) + 3\frac{5}{8} = (43 \cdot 22) + 3\,564 = \\
 & (65 \cdot 15) - 719 = (42\,112 : 5\,264) - 7\frac{2}{3} = \\
 & (15\,024 : 3) - 4\,987 = (38 \cdot 25) + 46\,329 = \\
 & (2 \cdot 473) + 18\,545 = (1\,000 : 250) - 2\frac{1}{3} = \\
 & (31\,412 : 4) - 1\,096 = (19 \cdot 28) + 8\,605 = \\
 & (906 : 302) + 27\frac{1}{2} = (682 : 2) - 197 =
 \end{aligned}$$

puutub kokku teise otsaga. Peaasi on, et sealjuures tekkivad nurgad oleksid täisnurgad. Kus näeme endi ümbruses ristjooni?

8. Joonista vihikusse mingi sirglõik ja tõmba temale nurklaua abil ristjoon.

9. Moodusta paberilehe murdmise teel kaks ristjoont.

10. Joonista vihikusse sirglõik ja tõmba temale nurklaua abil kolm ristjoont — kõik üksteisest 2 cm kaugusel.

1. (18 . 962) — 9 408 =	(780 . 87) — 43 256 =
(61 . 14) + 13 006 =	(24 . 25) + 892 =
(75 . 297) — 20 065 =	(61 257 : 7) — 6 384 =
(33 600 : 5) + 28 996 =	(445 . 61) + 39 648 =
(839 . 36) — 15 443 =	(29 370 : 6) — 987 =
(27 . 23) + 629 =	(26 . 37) + 10 254 =

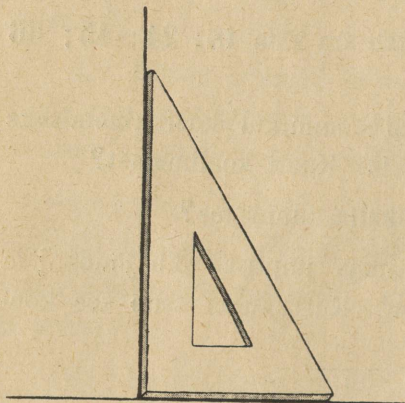
Nurkrist.

1. Ristjoonte tõmbamiseks ja täisnurkade ehitamiseks väljal tarvitatakse joonisel 23 kujutatud riista, mida nimetatakse **nurkristiks**.

2. Tähistä väljal sihitikkudega 50 m pikkune sirglõik ja tõmba temale nurkristi abil ristjoon läbi mingi temal asuva täpi. Tähistä ka ristjoon sihitikkudega.

näidatud joonisel 22. Mitu nurka tekib nii selle täpi juurde?

2. Võrdle nurklaua abil mõlemaid nurki. Mis võime neist öelda?

Joonis 22.

3. Pikenda täisnurga joonistamisel tõmmatud sirglõiku ka teisele poole alul tõmmatud sirglõigul võetud täppi. Mitu nurka tekib nii selle täpi ümber?

4. Võrdle neid kõiki üksteisega nurklaua abil. Mis võime neist öelda?

5. Kui kaks sirglõiku teineteisest nii läbi lähevad, et sealjuures tekib neli täisnurka, siis öeldakse neist, et nad asuvad **risti**, et üks on teise **ristjoon**.

6. Eespool joonistasime nurklaua abil ainult ühe täisnurga, kuna teised kolm osutustid täisnurkadeks isenesest. Talita veel kord samuti ja jõua selgusele, kas on see ikka nii. Mis tarvitseb meil seega ainult teha ristjoone tõmbamiseks mingile antud sirglõigule?

7. Mitte ainult siis ei nimetata kaht sirglõiku vastastikku ristjoonteks, kui nad teineteisest läbi lähevad ehk, nagu öeldakse, **lõikuvad**, vaid ka siis, kui üks lihtsalt toetub otsaga teisele, või kui ühe ots ainult

11. Sea kokku mõned ülesanded väljale ehitatud ristkülikute ja ruutude pindalade arvutamisest.

$$\begin{array}{ll}
 1. \quad (639 \cdot 69) - 38\,725 = & (66 \cdot 562) - 35\,836 = \\
 (20 \cdot 47) + 15\,276 = & (2 \cdot 4\,963) + 45\,237 = \\
 (62\,748 : 7) - 4\,598 = & (33\,335 : 565) - 49 = \\
 (27 \cdot 598) + 78\,264 = & (359 \cdot 14) + 15\,974 = \\
 (32 \cdot 22) - 305 = & (32\,095 : 5) - 3\,298 = \\
 (33\,968 : 8) + 18\,367 = & (4 \cdot 8\,488) - 19\,665 =
 \end{array}$$

Rööpjooned ja nende tõmbamine.

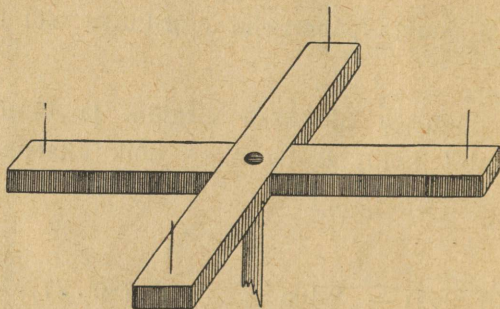
1. Joonista vihikusse mingi sirglõik ja tõmba temale nurklaua abil kaks teineteisest 4 cm kaugusel asuvat ristjoont. Mõõda mõlema ristjoone kaugust teineteisest mitmest kohast, esiti alul joonistatud sirglõigu lähedalt, siis ka kaugemalt. Mis paneme tähele?

2. Kui kaks sirgjoont asuvad teineteisest igalt poolt ühekaugusel nagu raudtee- või vankrirööpad, siis nimetatakse neid **rööpjoonteks**, öeldakse neist, et nad on **rööbikud**. Kus näeme endi ümbruses rööpjooni?

3. Eespool saime rööpjooned sel teel, et tõmbasime kaks ristjoont ühele ja samale sirglõigule. Talita veel kord samal viisil ja jõua selgusele, kas alati ühele ja samale sirglõigule tõmmatud ristjooned on isekeskis

3. Tõmba nurkristi abil ristjooned läbi sama sirglõigu mõlema otsmise täpi. Tähista nad sihitikkudega.

4. Tõmba nurkristi abil ristjoon samale sirglõigule läbi mingi temast väljaspool asuva täpi ja tähista ta sihitikkudega.

Joonis 23.

5. Ehita nurkristi abil väljale ja tähista sihitikkudega ristkülik, mille pikkus oleks 80 m ja laius 60 m.

6. Mitu ruutmeetrit mahuks selle ristküliku pikema külje äärde ritta?

7. Mitu niisugust ruutmeetrite rida mahuks kogu ristkülikule ja mitu ruutmeetrit on ristküliku pindala?

8. Ehita nurkristi abil väljale ja tähista sihitikkudega ruut, mille külje pikkus oleks 50 m.

9. Mitu ruutmeetrit mahuks selle ruudu külje äärde ritta?

10. Mitu niisugust ruutmeetrite rida mahuks kogu ruudule ja mitu ruutmeetrit on ruudu pindala?

keskis rööbikud. Joonista praegu kirjeldatud viisil mõned rööpjooned ja jõua sellekohaste mõõtmiste najal selgusele nende rööbikuses.

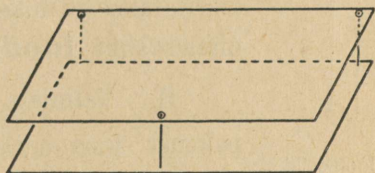
8. Tõmba praegu kirjeldatud nihutamisevõtte abil rööpjoon antud sirglõigule.

$$\begin{array}{ll}
 1. \quad (86 \cdot 607) - 29\,075 = & (23 \cdot 456) - 564 = \\
 (25 \cdot 36) + 7\,890 = & (47 \cdot 19) + 2\,859 = \\
 (54\,675 : 9) - 4\,003 = & (31\,626 : 3) - 2\,726 = \\
 (28 \cdot 31) + 92\,827 = & (27 \cdot 33) + 9\,234 = \\
 (563 \cdot 74) - 35\,886 = & (13\,780 : 265) - 46\frac{1}{2} = \\
 (84 \cdot 11) + 6\,510 = & (26 \cdot 33) + 6\,250 =
 \end{array}$$

Rööbikud tasapinnad.

1. Mõõda lae ja põranda kaugust teineteisest igast nurgast ja ka keskpäigast. Mis paneme tähele?

2. Kui kaks tasapinda asuvad teineteisest igalt poolt ühekaugusel, siis öeldakse neist samuti kui rööpjoontestki, et nad on **rööbikud**. Kus näeme endi ümbruses rööbikuid tasapindasid?

Joonis 25.

3. Kujuta kahe papi-
tüki ja vähemalt kolme
ühepikkuse niiditüki abil
joonisel 25 näidatud viisil kaht rööbikut tasapinda.

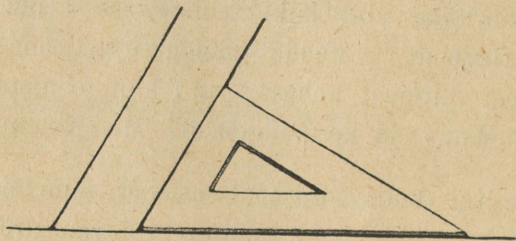
rööbikud. Mis tarvitseb meil seega ainult teha rööpjoonte tõmbamiseks?

4. Joonista vihikusse riskülik, pikenda mõlemale poole tema vastaskülgi ja mõõda võimalikult mitmest kohast nii saadud sirgjoonte kaugust teineteisest. Mis võime öelda risküliku vastaskülgedest?

5. Joonista vihikusse sirglõik ja tõmba temale, temast 5 cm kaugusele, rööpjoon.

6. Tõmba nurkristi abil väljale kaks teineteisest 10 m kaugusel asuvat rööpjoont ja tähista nad sihtikkudega.

7. Me võime joonistada paberile rööpjooni ka nii, et tõmbame alul joonlaua abil mingi sirglõigu, asetame sellega ühte nurklaua ükspuhas missuguse külje, nii

Joonis 24.

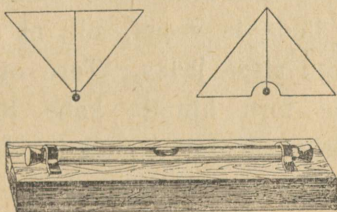
kui kujutatud joonisel 24, ja tõmbame siis nurklaua ükspuhas kumba vaba külge mõõda veel teise sirglõigu. Selle järel nihutame nurklauda esimest sirglõiku mõõda edasi soovitavasse kaugusesse teisest sirglõigust ja tõmbame siis tema sama vaba külge mõõda veel kolmanda sirglõigu. Teine ja kolmas sirglõik ongi ise-

4. Aseta oma valmistatud loodi abil mingi kepp või teivas otse püsti ja pane sealjuures tähele, mitmelt poolt vähemalt tuleb loodiga katsuda, kas ta on juba päris püsti või asub veel pisut viltu.

5. Vaatle mingis suuremas nõus seisva vee pinda. Pane tähele, mis sünnib vee pinnaga nõu kallutamisel? Mis jääb sealjuures alati muutumata?

6. Veepinnast, ükskõik kas on jutt meres, järves, lombis või mingis nõus seisvast veest, öeldakse, et ta asub **rõhtsuunas**. Samuti öeldakse ka kõikidest asjadest, asjade pindadest ja joontest, mis asuvad ühes suunas veepinnaga. Nimeta oma ümbruses asju, või asjade pindasid, või jooni, mis asuvad rõhtsuunas.

7. Silma järele on sagedasti raske öelda, kas asub mingi pind või joon rõhtsuunas või on pisut kallak. Et seda täpsalt teada saada, tarvitatakse joonisel 27 kujutatud riistu. Kaht ülemist neist nimetatakse **vaaterpassideks**, alumist aga **vesiloodiks**.

Joonis 27.

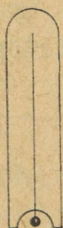
8. Valmista ka omale kas papist või paksust kartongist joonisel 27 kujutatud kaks vaaterpassi. Kuulikesed tee savist. Kolmnurkadele tõmmatud sirgjooned peavad seisma risti külgedele, millele nad toetuvad.

4. Jõua selgusele, kas on õpilaslaua kallakpind rööbik pörandaga või laega. Mis sünniks, kui me teda pikendaksime kahele poole?

$$\begin{aligned}
 1. \quad & (41\ 111 : 49) + 17\ 234 = (38 \cdot 23) + 753 = \\
 & (7 \cdot 6\ 041) - 19\ 548 = (25\ 375 : 7) - 2\ 989 = \\
 & (28 \cdot 23) + 10\ 637 = (83 \cdot 405) + 65\ 497 = \\
 & (68\ 040 : 9) - 1\ 985 = (40 \cdot 19) - 234 = \\
 & (30 \cdot 28) + 436 = (31\ 104 : 384) + 925 = \\
 & (394 \cdot 54) - 11\ 749 = (4 \cdot 5\ 845) - 20\ 236 =
 \end{aligned}$$

Püst- ehk loodsuund ja rõhtsuund.

1. Seo nõõri otsa kivi või mingi muu väike asi ja lase ta, nõõri teisest otsast kinni hoides, vabalt rippuda. Seesuguses asendis öeldakse nõõrist, et ta asub **püst-** ehk **loodsuunas**. Nimeta oma ümb-
ruses asju või jooni, mis asuvad samas suunas.

Joonis 26.

2. Silma järele on sagedasti raske öelda, kas mingi asi seisab otse **püsti** või asub pisut viltu. Et seda tõepoolest teada saada, tarvitatakse joonisel 26 kujutatud riista, mida nimetatakse **loodiks**.

3. Valmista ka omale kas papist või paksust kartongist niisugune riist. Kuulike tee savist, kastes ta kuivana korraks vedelasse kummiarabikumisse. Lauakesele tõmmatud sirg-
joon peab olema lauakese mõlema äärega rööbik.

$$\begin{array}{l}
 1. \quad (10\,556 : 29) + 6\,873 = (5\,7534) - 28\,692 = \\
 \quad (3\,9639) - 25\,220 = (24\,39) + 6\,234 = \\
 \quad (22\,45) + 497 = (2\,3025) - 4\,073 = \\
 \quad (33\,150 : 425) - 49 = (52\,353 : 63) + 548 = \\
 \quad (24\,38) + 2\,107 = (3\,9645) - 17\,876 = \\
 \quad (11\,648 : 16) - 395 = (59\,12) + 235 =
 \end{array}$$

16. Kordamine.

Uus ülikond.

1. Vanemad tahavad lasta teha sulle uue ülikonna. Ema läheb riidekauplusesse ja ostab, mis selleks vaja. Riie läheb maksma **17,46** krooni; vooder, taskuriie jne. **8,78** krooni. Kui palju kulus emal riidepoes?

2. Õmblemise eest võtab rätsep **9,50** krooni. Kui kalliks läheb ülikond?

3. Isa uus ülikond läks maksma **91,35** krooni. Kui palju on isa ülikond sinu omast kallim?

4. Isa ülikonna õmblemisest võttis rätsep **22,55** krooni. Kui palju maksis riie?

5. Ka uued saapad ostetakse sulle. Need maksavad **12,75** krooni. Kui palju kulutasid vanemad sinu ülikonna ja saabaste peale kokku?

9. Joonisel 27 kujutatud kahest vaaterpassist tarvitatakse vasakul pool asuvat rõhtsuuna määramiseks pealtpoolt katsudes, teist aga altpoolt katsudes. Jõua esimese abil neist selgusele, kas aknalaud, põrand, õpetaja laud asuvad rõhtsuunas või on kallakud. Pane sealjuures tähele, mitutpidi peab seda vähemalt katsuma.
10. Jõua teise vaaterpassi abil selgusele, kas ukse pealispiit, ahjuaugu lagi, klassi lagi asuvad rõhtsuunas või on kallakud.
11. Aseta joonlaud rõhtsuunda. Tee seda alul silma järele ja pärast paranda silma järele antud asendit vaaterpassi abil. Tarvita seks kordamööda mõlemaid vaaterpasse.
12. Valmista omale ka joonisel 27 kujutatud vesilood. Seks võta umbes 20 cm pikkune klaastoru ja täida ta veega, nii et sinna ainult väike mullike õhku sisse jääks. Toru otsad sule kummist korkidega. See toru kinnita kahe lühikese rihmaotsa abil nelja naelaga ülalnimetatud joonisel kujutatud mõlemast otsast ühepaksuse lauakese külge.
13. Jõua oma valmistatud vesiloodi abil selgusele mitmesugustest ümbruses leiduvatest asjadest ja joontest, kas asuvad nad rõhtsuunas või on kallakud.
14. Asjade pindade rõhtsust katsudes pane tähele, mitutpidi peab seda vähemalt katsuma.

2. 1.-sel märtsil oli meie ostuühingul müügihinna järele kaupa **17,67** krooni eest. Märtsikuu jooksul on kaupa juurde ostetud kolmel korral:

arve nr. 1. järgi	6,75	kr. eest,	müügihind	8,15	kr.
" " 2. "	9,44	" "	"	10,67	"
" " 3. "	3,05	" "	"	3,48	"

Mitme krooni eest oli kaupa järel kuu lõpul, seda nägime eelmise ülesande lahendamisel. Mitme krooni eest on seega märtsikuu jooksul kaupa müüdud?

3. 1.-sel märtsil oli meie ostuühingu kassas **14,65** kr. raha. Kui palju on kuu jooksul juurde tulnud ja millest? Kui palju on kuu jooksul välja läinud ja mille eest? Kui palju peaks seega meie ostuühingu kassas raha olema **31.-**sel märtsil, kui pole olnud mingisuguseid muid kulusid ega tulusid peale kauba ostu ja müügi?

4. Raha loendamisel selgus, et oli **11,06** kr. Mis arvutame sellest?

1.	43,75 kr.	21,87 kr.	52,27 kr.
	275,40 "	76,25 "	3,08 "
	9,00 "	384,50 "	4,60 "
+	5,00 "	+ 409,00 "	+ 0,75 "
	12,49 "	7,85 "	294,00 "
	<u>71,16 "</u>	<u>0,98 "</u>	<u>19,03 "</u>

1.	492	kr.	—	37,75	kr.	=	420,54	kr.	+	776,39	kr.	=
	374,50	"	+	86,09	"	=	519,06	"	—	80,84	"	=
	50	"	—	28,70	"	=	1 147,30	"	+	295,02	"	=
	263,60	"	+	97,40	"	=	548	"	—	374,65	"	=
	20	"	—	15,38	"	=	850,72	"	+	486,93	"	=
	718,40	"	+	73,64	"	=	36,25	"	—	19,54	"	=

Meie ostuühing.

1. 1.-sel aprillil oli meie ostuühingul müügihinna järele kaupa :

82	vihikut	à	6	sent
3	kaustikut	à	55	"
72	lehte valget kirjutuspaberit	à	1½	"
46	lehte ruutudega paberit	à	1½	"
18	lehte kuivatuspaberit	à	1	"
145	lehte ümberpanemispaberit	à	1	"
128	sulge	à	1	"
23	pliiatsit	à	6	"
49	pliiatsikummi	à	4	"
21	joonistusplokki	à	15	"
170	vesivärvi	à	3	"
14	pintslit	à	12	"

Mitme krooni eest oli iga kaupa eraldi ?

Mitme krooni eest oli veebruari lõpul üldse kaupa ?

A r v e

Lahesalu Tarvitajate-ühingule.

Arv	Kauba nimetus	Hind	Summa
20	kg rosinaid	125 senti	
18	naelast purki kohvi . .	95 "	
50	veerandnaelast pakki teed	30 "	
15	kg kakaod	175 "	
Kokku . .			

Mis arvutame siin?

3. Kolmas arve oli järgmine :

A r v e

Lahesalu Tarvitajate-ühingule.

Arv	Kauba nimetus	Hind	Summa
300	kg suhkrut	40 senti	
250	kg pehmet jahu . . .	47 "	
250	kg sõredat jahu . . .	48 "	
100	kg riisi	60 "	
150	kg manna	58 "	
50	kg kamajahu	55 "	
Kokku . .			

Arvuta.

2.	687,07 kr.	27,52 kr.	364,09 kr.
	56,62 „	439,00 „	17,50 „
	584,30 „	0,48 „	82,06 „
+	0,68 „	+ 672,60 „	+ 715,74 „
	12,04 „	125,07 „	0,15 „
	9,50 „	18,28 „	95,00 „

Kaubaostust.

1. Lahesalu Tarvitajate-ühingule toodi kaupa kolme arve järele. Esimene arve oli järgmine :

A r v e

Lahesalu Tarvitajate-ühingule.

Arv	Kauba nimetus	Hind	Summa
94	küünart kollast pesuriiet	30 senti	
86	„ valget pesuriiet	46 „	
42	„ põlleriit . . .	45 „	
50	„ kirjut sitsriiet .	36 „	
15	sitsrätikut	50 „	
Kokku . .			

Mitu krooni tuli maksma iga kaup eraldi ja mitu krooni kõik sellel arvel nimetatud kaubad kokku?

2. Teine arve oli järgmine :

3. Kui kallis on tellimishind 8; 10 kuu eest?

4. Kui palju hoiame kokku, kui tellime kõnealuse ajalehe aasta peale, selle asemel, et osta teda numbri-viisi.

5. Lahenda eespooltoodud ülesanded mingi teise ajalehe kohta. Hinnad leiad vastava ajalehe esiküljel.

6. Jõua selgusele, kuidas ja kui palju võetakse maksu kuulutuste eest. Leia mingi suurema kuulutuse hind kuulutuste küljel, lehe esiküljel ja teksti keskel.

7. Arvuta, kui palju on ajaleht teeninud terve lehekülje kuulutustest.

$$\begin{array}{lcl}
 1. & (2 \cdot 4826) + 15\,649 = & (48\,300 : 92) + 16\,709 = \\
 & (28\,012 : 47) + 23\,056 = & (8\,993 \cdot 4) - 19\,068 = \\
 & (8 \cdot 9\,541) - 38\,705 = & (22 \cdot 27) + 11\,492 = \\
 & (23 \cdot 24) + 16\,257 = & (5\,627 \cdot 3) - 9\,406 = \\
 & (15\,024 : 3) - 2\,642 = & (79\,560 : 85) + 12\,635 = \\
 & (20 \cdot 36) + 17\,590 = & (26 \cdot 29) + 37\,058 =
 \end{array}$$

Kus võiksime kokku hoida?

1. Pudeli viina maksab 135 senti. Kui palju kulutab viinatarvitaja viina peale aastas, kui ta ostab seda iga nädal ühe pudeli?

2. Mitu krooni koguks viinatarvitaja 10-ne aastaga, kui ta selle summa iga aasta alles hoiaks?

4. Mitu krooni tuleb maksta kõige kolme arve järele kokku?

1. Leia:

4 826-st $\frac{1}{2}$	4 908-st $\frac{1}{12}$	5 264-st $\frac{1}{8}$
9 639-st $\frac{1}{3}$	7 432-st $\frac{1}{4}$	7 563-st $\frac{1}{3}$
4 240-st $\frac{1}{8}$	3 520-st $\frac{1}{16}$	9 282-st $\frac{1}{6}$
3 546-st $\frac{1}{6}$	5 625-st $\frac{1}{3}$	7 848-st $\frac{1}{12}$
4 884-st $\frac{1}{4}$	9 648-st $\frac{1}{2}$	3 008-st $\frac{1}{16}$
9 744-st $\frac{1}{16}$	5 724-st $\frac{1}{6}$	5 684-st $\frac{1}{4}$

2. Leia arv, mille

$\frac{1}{4}$ on 465	$\frac{1}{6}$ on 5 237	$\frac{1}{2}$ on 4 589
$\frac{1}{8}$ „ 2 763	$\frac{1}{2}$ „ 16 485	$\frac{1}{8}$ „ 2 367
$\frac{1}{12}$ „ 1 594	$\frac{1}{12}$ „ 7 823	$\frac{1}{16}$ „ 4 495
$\frac{1}{2}$ „ 8 976	$\frac{1}{6}$ „ 4 951	$\frac{1}{3}$ „ 20 781
$\frac{1}{16}$ „ 5 239	$\frac{1}{3}$ „ 9 682	$\frac{1}{4}$ „ 16 435
$\frac{1}{3}$ „ 14 265	$\frac{1}{4}$ „ 18 625	$\frac{1}{6}$ „ 8 963

Ajaleht.

1. Ajalehe üksiknumber maksab 6 senti. Kui palju kulub selle lehe lugejal numbriviisi ostes kuus? aastas? $\frac{1}{4}$ aastas? $\frac{1}{2}$ aastas?

2. Tellimishind on 3 kuu pealt 325 senti ja iga järgmise kuu eest 105 senti. Isa tellib selle ajalehe 6 kuu peale. Kui palju tuleb tal maksta?

10. Mitu krooni kulutab ta nii ühel kui teisel korral 10 aastaga?

11. Mis võiks ta selle rahaga omale osta?

$$\begin{aligned}
 1. \quad & (3451 \cdot 6) - 16725 = (27 \cdot 36) + 78235 = \\
 & (25 \cdot 32) + 9673 = (35 \cdot 567) - 16323 = \\
 & (34452 : 44) + 46706 = (42112 : 8) + 13746 = \\
 & (6 \cdot 9282) - 39004 = (22 \cdot 34) - 69 = \\
 & (23 \cdot 31) + 590 = (10260 : 38) + 27008 = \\
 & (43704 : 8) - 2607 = (23 \cdot 42) - 765 =
 \end{aligned}$$

3. Mitu 200-kroonilist hobust võiks ta osta selle rahaga ja mitu krooni jääks tal veel üle?

4. Mitu head lehma võiks ta osta sama rahaga ja mitu krooni jääks tal veel üle, kui hea lehm maksab 125 krooni?

5. Pudel õlut maksab 35 senti. Kui palju kulutab õlletarvitaja aastas õlle peale, kui ta ostab seda nädalas keskmiselt 4 pudelit?

6. Mitu krooni koguks õlletarvitaja 10 aastaga, kui ta selle summa iga aasta alles hoiaks?

7. Mis võiks ta selle raha eest osta?

$$\begin{aligned}
 1. \quad & (7 \cdot 3520) - 15263 = (6 \cdot 2982) - 9532 = \\
 & (25 \cdot 34) + 48529 = (37882 : 403) + 15927 = \\
 & (39565 : 965) + 78603 = (38 \cdot 24) + 5668 = \\
 & (26 \cdot 28) - 568 = (9 \cdot 7638) - 54736 = \\
 & (47364 : 6) - 4625 = (30 \cdot 25) + 62345 = \\
 & (24 \cdot 33) + 91254 = (37125 : 55) - 249 =
 \end{aligned}$$

8. Tagasihoidlik suitsetaja saab paki paberossidega, milles 25 paberossi, 2 päeva läbi. Mitu krooni kulub tal paberosside peale aastas, kui ta suitsetab odavamaid paberosse, mille karp maksab 15 senti?

9. Mitu krooni kulub tal siis, kui ta suitsetab karbi päevas?

Sisu :

	Lk.
1. Arvud 100—1 000	3
2. Liitmine ja lahutamine tuhande piires . . .	9
3. Korrutamine ja jagamine tuhande piires . .	19
4. Murrud	52
5. Kroonide ja sentide, meetrite ja sentimeetrite kirjutamine koma abil	91
6. Koma abil kirjutatud arvude liitmine ja lahu- tamine	94
7. Risttahukas ja ristkülik. Täisnurk	99
8. Kuup ja ruut	112
9. Ristküliku ja ruudu pindalade mõõtmine ruut- katte abil	119
10. Risttahuka ja kuubi ruumalade mõõtmine kuup- täite abil	126
11. Tuhandest suuremad arvud	135
12. Liitmise ja lahutamise jätkamine ja kordamine	143
13. Korrutamise ja jagamise jätkamine ja korda- mine	151
14. Pikkuste mõõtmine	165
15. Rist- ja rõõpseis. Püst- ja rõhtsuund . . .	169
16. Kordamine	179

A

6014ⁱ
III o.-a.

56121

Hind 1 kroon.